

לחיפוש נצחיות רוח קדשו של אור האורות הנחל נובע מקור חכמה

אבק שדה

חסידיים בהיכלו של רשב"י

ר' שרגא שניצ'ר חוזר לשנים
המאירות בצל עובדי ה'
בציון שבמירון

ל"ג שנים בל"ג בעומר
הרה"ח ר' מנדל מאיר פריעדמאן
בשיחה מיוחדת על התקרבות
לאור האורות ועל התגלות אורו
של רשב"י בדור האחרון

רשב"י! אתם הבטחתם...
תפילתו של מוהרנ"ת על ציון
הרשב"י נחשפת לראשונה בספר
ה'שערי דמעה'

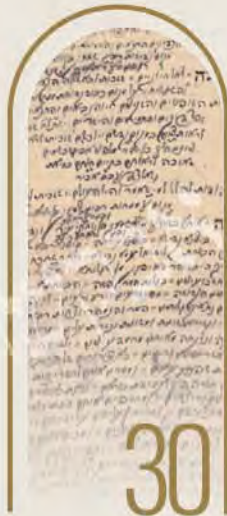
במלחמת אש דת
מאמר יסודי ומעמיק במשנת
החינוך המהור של הנחל נובע -
מדור 'תבררו ויתלבנו'

הבורת 'בר יוחאי'
הצצה מיוחדת לחבורת
המקורבים שאפויה בלב הרבי -
מדור 'נקודת המקום'

מה עושים במירון??
הנהגות מעשיות ודעת נפלאה
מסוד קדושת היום -
מדור 'נפשי בשאלתי'

בדרך גסיעתו לאומן
התגלות פלאי פלאות מגדולתו של
רשב"י בתורת האמת של התלמיד
הנצחי - מדור 'אור הצפון'

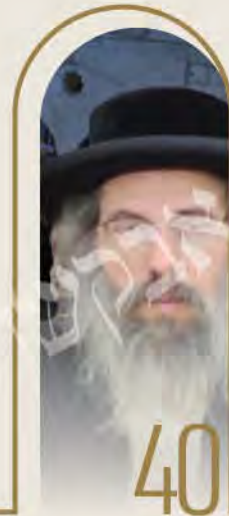

30

שערי דמעה לא ננערו

חשיפה מיוחדת מאוצר הצגים של בעל השער דמעה מנלה כי הוא מבוסס על תפילתו של מוהרנ"ת ועל הגליון המופלא של 'לבו חזו'

40

רק הרבי ורבי שמעון

הרה"ח ר' מנדל מאיר פריעדמאן מאנשי שלומינו בויליאמסבורג מנולל בשיחה מיוחדת את החיות המיוחדת אותה מצא בצל הנחל נובע ונס: ל"ג שנים למסעותיו אל הילולת הרשב"י

22

'עבודה במערה'

הר"ר שרנא שניצר חוזר לימים אחרים בהם סבבו עובדי ה' מאנשי שלומינו את מערת הרשב"י

ר' שמואל ב"ר רבי שמעון – 36

א שיחה מיט מקורבים פון ר' שמואל צ'צ'ק וועגן לעבן פון עבודת ה' בצל העיר וקדיש

- 49 חיים של הפצה
הר"ר אהרן אליהו פירד שליט"א
- 50 רפואת הנפש
כשכבר אי אפשר להתחוק...
- 53 נקודת המוקום
יישוב 'בר יוחאי'
- 54 חינוך הבנים
מה עושים כשיש 'קנאה' בבית
- 56 סיפור
התפילין שנאבדו במידון
- 60 ילדי שעשועים
הברותא בודדת - מאמר
האדרימל שנמלט - ספור
שאלות מעמיקות - שעשועון

מדורים מלאי דעת מאידה:

- 04 מיצוי אור
עניני רשב"י ול"ג בעומר
- 06 דבור של הרבי
הרה"ח ר' אברהם ישעיהו כהנא ז"ל - לשי חזו משענות ה'
- 08 אור הצפון
מסודות וקשר של ל"ג בעומר ודאש השנה
- 10 נפשי בשאלתי
מה עושים במידון??

ד"ר ע"י
מערכת אבקשה
טל: 02-539-6363
פקס: 077-318-0237

©
כל הזכויות שמורות.
הענקת קטעי מאמרים,
או תמונות, אך ורק
באישור בכתב מהמערכת.

הגליון מודפס ע"י מ.א. הפקת דפוס - כל סוגי ההדפסות במחירים זולים לקבלת הצעת מחיר משתלמת במיוחד פנו לטלפון 052-7631367

עיצוב גרפי ועריכה גרפית
E&LUM

לתרומות ושותפות בבית אבקשה פנו עוד היום: בארץ ישראל 02-6237686 בארצות הברית 845-650-9368

זריחת האור מתוך השינה והשכחה

ולחזור, וזהו בחינת קימת הצות ממש, שאו הוא תכלית הקטנות ואו דיקא הוא בחינת התעוררות השנה, שהוא בחינת התעוררות מנפילתו על-ידי בחינת אימרה לאלקי בעודי.

כי רבי שמעון איז א וואכעדיגר - רבי שמעון הוא עירני, כפי שגילה צדיק הדורות. כאשר אנו רואים בספרו הקדוש ספר הזוהר, שכמעט בכל דף ומאמר הוא מזכיר, מעורר ומגלה את נפלאות עניינה של קימת הצות ועוצם השעשועים הנפעלים על ידה בהיכלא דמלכא, ובגינתא דעדן. כי דווקא כאשר השכחה מתגברת, וגודל ריחוקנו ממך בעתים הללו הוא בלי שיעור, כי טבענו בין מצולה ואין מעמד, וראה את עמך ישראל מרודים מאד, אשר אי אפשר לבאר ולספר גדל התגרות הבעל דבר, עד אשר הפיל אותנו מאד, דווקא אז, 'ועמך בית ישראל משתוקקים ומתגעגעים מאד להשם יתברך, והכל חפצים ליראה את שמך בהשתוקקות נמרץ ונפלא אשר לא היתה כזאת מימי קדם. 'הקיצותי ועודי עמך', באתי עד קץ כל הדורות ועודי עמך. עדין אנו אחוים בך, ומשתוקקים לעבודתך בכלות הנפש'.

בין עליו של גליון זה נשוטט בין חדרי היכלו של ה'עיר וקדיש', ונתבונן באותם חסידים מרוממים שבהרו בחיים, והשליכו אחרי גוום את כל הבלי העולם והשקיעו את כל זמנם ויהבם אך ורק בעבודת ה' פשוטה ותמימה, שהיתה אפופה בערגה אינסופית והשתוקקות אל התכלית.

החידוש המופלא של אותם חסידים היה, שגם בדור רחוק וחשוך כל כך הם לא הפסיקו מלכסוף אליו יתברך בהשתוקקות וגעגועים שלא נראה כמותם. זו גם הסיבה בגינה בחרו אותם חסידים להסתופף בצילו של ציון הרשב"י במירון, שכן הוא זה התנא האלקי רבי שמעון שעל ידו מתגלית ומתחדשת הארת ההשתוקקות והרצון, אותם אלו שמפכים ועולים דווקא ממעמקי השיממון והתהווה. לצד אותם מעשיות, יבואו בין בתרי העלון מאמרים מאירים ושיחות בהירות, בהם יתחדשו ויעלו צפונות אורו של התנא האלקי לאור הגילוי המופלא של התורה 'לכו חזו', שנאמרה כצוואה לדורות.

תפלתנו בפינו שנזכה לעלות יחד ולהתקבץ בשמחה בצל ציונו הקדוש יחד עם רבבות אלפי ישראל המאמינים בהשארותו, ובכח וזכות אותה התקשרות נזכה להתגלות אורו ומלכותו של רוח אפינו משיח ה' על פני כל הארץ במהרה ■

'בדרך בעת נסיעתו לאומן, שח מוהרנ"ת את עומק צפונות התורה הנעלמה, 'ענה ואמר: אף על פי כן ה' יתברך עוזר לישראל ואין דור יתום'. במעמד נשגב זה, הותיר רבינו לשארית הפליטה בקצה הגלות החשוכה והארוכה כל כך, את הרפואה הפלאית שתלווה אותם בינות למייצרים אימתניים ונחשולי מים מאיימים.

כי 'אף על פי שעל פניו נראה שעתידיה תורה שתשתכח מישראל - כאשר את טעמה המר כל כך של אותה 'שכחה' אנו חשים היטב. 'אף על פי כן - כלומר, למרות שתשתכח התורה במעמקי שאל הגלות האחרונה. 'על ידו לא תשכח התורה' - כיון שיש בכוח הצדיקים להפוך דווקא את כל המעברים הקשים לעליות גדולות ולהצלחות נצחיות.

בספר הזוהר הקדוש דביה יפקון מן גלותא, זועק התנא האלוקי ומעורר את אותם שישנים את ימיהם ואינם שמים אל ליבם את התכלית של העולם הזה: "אתערו ניימין דמיכין דשינתא בחוריהון, ולא ידעי ולא מסתכלן, ולא חמאן... ניימין ולא ידעין. אורייתא קיימא קמיהו, ולא משגיחין ולא ידעי במה מסתכלן, חמאן ולא חמאן. - "התעוררו ישנים נרדמים שחבלי שינה בנחיריהם, ולא יודעים ולא מסתכלים ולא רואים... ישנים ואין יודעים, התורה עומדת לפניהם ולא משגיחים ולא יודעים במה מסתכלים, רואים ולא רואים" (זוהר וצא קסה). את אותותיה של שינה זו אנו מוצאים בכל תהלוכות החיים והיא בעוכרנו, אותה 'שינה של שבעים שנה', שכל מהותה היא עצבות ועצלות, שכחה ותרדמת לב הכרוכים זה בזה, הם אלו שמאבדים ומכלים מאתנו כל רצון חשק להניע את עצמו לעבודת ה' ולהתחיל לוותר למאוס בכל מנעמי הבלי העולם המדומים ולהתדבק בתכליתו הנצחית.

אכן, הפתרון האמיתי לאותה שינה, אנו מוצאים במעיינות המרפא של מוהרנ"ת, כאשר השכיל בתבונתו האלוקית להוריד בספרו את הסוד הנורא שגילה רבינו ולהאירו לאנשים פשוטים ורחוקים כמונו היום, לבאר את פשר השכחה שנדמה שכבר כבשה את חזית המלחמה, ולחשוף את עוצם הרפואה שמתגלית דווקא מתוך עומק החושך וההעלמה.

זהו סוד העירנות הנצחית:

'דייקא כשמגיע בדעתו לקטנות גמור, רחמנא ליצלן, עד שרוצה לומר מטה רגלי, ח"ו, אז דייקא חסדי ה' יסעדהו לעוררו משינתו

הפתרון
האמיתי
לאותה שינה,
אנו מוצאים
במעיינות
המרפא של
מוהרנ"ת,
כאשר השכיל
בתבונתו
האלוקית
להוריד בספרו
את הסוד
הנורא שגילה
רבינו ולהאירו
לאנשים
פשוטים
ורחוקים
כמונו היום

"באמת היו צדיקים כל נפשות ישראל להיות קדושים בקודש קדושתו עד שתופיע להם השגת תורתו שבנסתר

שזכה לשיאוב מהמעייין והנחל הנובע ויוצא מקדש הקדשים"

מן שמיא נחת לגלות בקדושתו דברים האלו, אף על פי שאין מבינים אותם, אף על פי כן הוא צמיחת קרן ישועה מה שגלה התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי, ז"ל, דברים האלו, שלא נתגלו מימות משה רבנו עליו השלום, כמו שכתוב בזהר הקדוש

(עלים לתרופה תמ"ג)

בכחם הקדוש והנשגב נצא מבין ש"ן האריות

בכח האתערותא דלתתא של ראשי יחידי הדורות שהוא אדמו"ר ז"ל, ורבי שמעון בר יוחאי ז"ל, שמקבל מאתו כנ"ל. ובפרט על ידי עצם התקונים שנתקנו ביום הסתלקותם (כמון מדבריו הקדושים) ששני הימים של הסתלקותם מכוונים להיות חל ביום שחל בו פורים (כמובא בכתב יד של הרב מטשערין ז"ל המובא להלן) ובשניהם הגדלת ההלולא (יום ל"ג בעמר ההלולא דרבי שמעון בר יוחאי ז"ל) וזמן שמחתנו (יום הסתלקות אדמו"ר יום ד' של חג הסוכות זמן שמחתנו - כמו בפורים שהוא יום שמחה) כי בכחם הקדוש והנשגב נצא מבין ש"ן האריות דסטרא אחרא.

(כוכבי אור חכמה ובינה מז)

רשב"י הוא עניין אחד

בשעה שהרבי גילה תורה זו מסוד גדולת התנא רבי שמעון בר יוחאי, והגילוי הנפלא של כ"י לא תשכ"ח מפ"י זרעו הם סופי תיבות יוחאי, מפ"י זרעו דייקא, מפ"י זרעו של יוחאי, נענה רבי נתן ואמר לרבי: "רבי שמעון קער זייער הנאה טוהן, איר האט איהם אזוי וואויל געפונען!" - רבי שמעון יש לו גם-כן בודאי הנאה מזה, הינו מזה החידוש הנפלא שמצאתם את שמו בכתוב ברמז נאה כזה. נענה הרבי ואמר רבי שמעון בר יוחאי הוא עניין אחר כי שמעון הוא ראשי תיבות פ' עיר וקדיש מ'ן ש'מיא נ'חית. זהו פסוק בספר דניאל, עיר פירוש מלאך, וקדיש מ'ן ש'מיא נ'חית, הם ראשי תיבות שמעון. עיר פירוש עירני - וואכדיג, וקדיש.

הרבי אומר שככל שהאדם מקודש יותר הוא רחוק מהשינה ביותר. עיר וקדיש, עיר - עירני, וקדיש - קדוש.

השמחה בהלולא דרבי שמעון

השמחה בהלולא דרבי שמעון בר יוחאי אם כבר היא מקבלת, ונודע מהאר"י ז"ל ושאר גדולים שהוא דבר גדול מאד, עוד מבאר בזה טעם נפלא מצרופי דברי רבנו ז"ל, שזה מחמת שבאמת היו צדיקים כל נפשות ישראל (שהם חלקי אלקי ממעל) להיות קדושים בקדש קדושתו עד שתופיע להם השגת תורתו שבנסתר שזכה לשאב מהמעין והנחל הנובע ויוצא מקדש הקדשים (וכאשר נכתב מזה לקמן). אבל מחמת שלא כל אדם זוכה, ועל רבם ככלם שוטף ועובר תכלית ההפך חס ושלום, שאין להאריך בזה, מכרחים על כל פנים לקים מצות "ובו תדבק" כפרוש חכמינו ז"ל 'הדבק בחכמים' וכו'.

וכל הדבקות והקשר בהצדיק הוא על ידי מדות האהבה שממשיך האדם על עצמו כמבאר בדברי רבנו ז"ל (מהכתוב "ונפשו קשורה בנפשו". ותרגומו: 'חיבא לה כנפשה'). והאהבה היא הגורמת השמחה בלב (כמבאר גם בזה מדבריו הקדושים), ובפרט ביום עלייתו בכל שנה לתורה והשגה חדשה, שזה נקרא יום חתנתו (חתנה והלולא כניכול) עם התורה שנקראה בשם כלה כנודע. וכפי השמחה וההתקשרות בו שזוכה כל אחד, כן יזכה גם כן למה שיזכה.

(שיחות וסיפורים י"ז)

איך לוקחין חבריא כמו שהיה אצל רבי שמעון

פעם אחת דבר עמי, ואמר כמתגעגע: איך לוקחין חבריא כמו שהיה אצל רבי שמעון בר יוחאי וכיוצא, ואני הייתי גם-כן תוחב ראשי ביניהם. ענה ואמר: מן הסתם, איך שהיה נמצא חבריא הייתי אני הרבי שלהם ("מן הסתם וי"א סע גיוואלט גיוועהן אחבריא וואלט איך גיוועהן זייעהר רבי"):

(חיי מוהר"ן רפ"ה)

אשרינו, אשרינו אלף אלפים

אשרינו, אשרינו אלף אלפים ורבוא רבבות פעמים בכל עת ורגע, שזכינו לשמע ולראות בספר דברים כאלו, וכמה וכמה היה העולם מתמוטט... עד שבחמלתו עיר וקדיש

- שיחות בהדרת
- והיסודים
- מאזינים
- בשולות
- התגלות
- אודו של ד'
- שמעון בר
- יוחאי וספרו
- הקדוש
- היוצאים
- מתוך
- ספרי רבינו
- הקדושים
- תלמידיו,
- ותלמידיו
- תלמידיו.

כלתה נפשי בנועם הדבר הזה

תיאור מרטיט ומלכב על היולולא במידה בשנת תרפ"ט מותר מכתבו של ד' יצחק בן מחדנ"ת (סוף עולם לתחיפה)

עד המירוץ, ותהילה לאל רקדנו הרבה בתוך שטף הגשם, ואחר כך בבית הכנסת והכל באהבה ובחבה. אך ביום ל"ג בעמר בבקר השכם בתוך שטף הגשם התחילו אנשי פה לנסע לשם...

מה אמר לכם. לא האמנתי כי יספר לי אם לא ראיתי בעיני. נסעו אנשים ונשים וטף, גם יונקי שדים. והגשם שטף אותם, וכל הדרך היה מלא שמחה לגדל חביבות הדבר הזה. וטרם באו לשם כבר נסעו קצת פרענקין, והיה מקום לכנס לתוך המדרש. ומקדם אמר כל אחד כל מה שבלבו, ושפכו הרבה דמעות מקירות לבם. ואחר כך בעזרת השם יתברך גדלה השמחה עד לשמים והיה 'קלינעט' ו'פאק' [תף ומצלתים]. וכלם בפיהם מזמרים נגונים נפלאים, והילדים מתגלחים שקורין פה 'חאלאקין' [חלאקה]. והענין הזה הוא דבר נפלא, כי יש להם שירים לזה ומרקדים עם הילדים בתנועות נפלאים. ממש כלתה נפשי בנועם הדבר הזה, והילדים דפה, המה מחכמים נפלאים לא נראה כזאת:

הכלל, עס איז א [זה] ענין נפלא, מעשי רבי שמעון. ואנכי תהלה לאל זכיתי לעמד אצל הציון ממש, ואמרת התפלה הקדושה שלנו שנתיסדה על תקף קדשתו. ונשאתי עיני למרום, ונתתי שבח והודיה לפניו יתברך אשר איש כערכי יזכה לעמד ביום הזה על ציון שלו הקדוש. ופרשתי שיחי מקירות לבי, וזכרתי כל הנפשות הנרשמים אצלי, ואחר כך רקדתי ברוך השם הרבה בשמחת לבבי. עד שמתוך הרקידה ישבתי עצמי על החמור לחזרה.

אתמול לפנות ערב תהלה לאל באתי מהילולא קדישא, בני שיחי מה אוכל לשער לכם גדל יקרת הדבר הזה, אברך בכל לבי להשם יתברך אשר עד כה עזרני, 'סי איז א פיינע חתונה, מען מעג פארין' [זו "חתנה" יפה, כדאי לנסוע] מארבע פינות העולם לראות העניין הזה, וגדל תקף האמונה קדושה שיש לכל אחינו בני ישראל שיחי בזה. באים אנשים מקצה ארצות, וגם מטשערקסיע היו כמה אנשים מכבדים, ומפורים הון רב. ואינם בוכים כלל, רק שמחים כל הלילה ותקף בבקר נוסעים לדרכם. וגדל המניעות שהיה היום פה על ענין הנסיעה הזה לא היה כזאת מעולם, כי ירד הגשם שני ימים רצופים יום ד' ויום ה', וכל תושבי הארץ פה אינם בזכרם שיהיה בעת הזה גשמים כאלו.

וכל אנשי העיר הזאת לא נסעו עד יום ל"ג בעמר בבקר, כי על הלילה לא היה באפשרי לבוא לשם, כי החצר הוא רק בחזקת הפרענקין [עדות המזרח], וכל הבתים שיש בשם משכרים להפרענקין שבאים מארצות אחרים משנה לשנה גבירים מפרסמים, והמדרש מלא מפרענקיות [בנות עדות המזרח] מפה אל פה. רק בכל שנה כאשר החמה זורחת, כל אנשי צפת עומדים החוצה על הגגות ובתוך החצר ועושים לעצמם סכות ארעי, וכהיום זאת הנ"ל בלתי אפשרי לסבת הגשמים באין מעצור.

ועשו פה הדלקה גדולה [ההדלקה פה היה אצל בית הכנסת של כבוד האר"י זכר צדיק וקדוש לברכה בשמחה רבה, וההדלקה נראית

מיהו זה שייכול ללמוד זהר? מיהו זה שיוכל להבין סתרי הזהר? וכי קטני המעלה הם אלו שיודעים ללמוד זוהר? נמצא איפה, שספר הזהר הקדוש מיועד רק לגדולים במעלה?

אלא מאי? מספר הזהר הקדוש יוצא מין אור - כזה מין אור שמאיר ומשפיע על כל אחד ואחד! לא רק על זה שעוסק בלימודו, אלא אפילו על זה שלא לומד את הזהר הקדוש! 'בהאי חיבורא דאיהו ספר הזהר' מפיץ כזה מין אור, כזה מין רוח טהרה נכנסת

בלב האדם; רוח הטהרה מתפשטת בכל העולם כולו על ידי זה נמצא איפה שרבי שמעון; היום הרי ל"ג בעומר, היום עוסקים כולם בגדולת רבי שמעון, כל הצדיקים נוהגים כך; דברי הזהר מפיצים כזה מין רוח טהרה, שאפילו אחד שלא לומד, ולא מסוגל להבין את דברי הזהר, קשה לו להבין את דברי רבי שמעון, אף על פי כן הרוח טהרה שיוצא מהזהר הקדוש - משפיע על כל יחיד ויחיד!

(שם)
אם עליך לדבר ברבים, אם כן תכין לעצמך דיבורים נאים, יחד עם סיפור, עם קטע זוהר, תכין לעצמך! "אה, כשאומרים איזה קטע זוהר! אה, זוהר, זוהר, יפה!".

כמעט בכל פעם שאני מדבר הנני אוהב להזכיר מהזוהר, לפחות פעם אחת, הרי בין אנשי שלומינו ספר הזהר חשוב מאד בעינינו, ואצל שאר העולם זה

עושה רושם יותר! "מזכירים את דברי הזהר!".

(שם לך תשל"ה)

בספר המידות אומר הרבימו: "מי שהוא מקודש יותר, הוא רחוק מהשינה יותר!", והרב מטשעהרין מציין במראי מקומותמה, 'עיר וקדיש'! וואכדיג און הייליג! רבי שמעון בר יוחאי הוא עניין אחר לגמרי כי רבי שמעון בר יוחאי הוא עיר וקדיש...

(טעם זקנים אמור תשל"ד)

מעלת ספר הזוהר

בזוהר מוזכרים הרבה לשונות של התחזקות: 'זכאה', 'זכאה', הזהר משבח אותם, עם אהבה... בזוהר מצוי הרבה הלשון 'זכאה!' 'זכאה! אה, לקדוש ברוך הוא יש אהבה אלינו, זוהי התקרבות נפלאה שהזוהר מחזק כל אחד מישראל! אמנם הזהר מדבר מדברים עליונים שצריכים ביאור בפני עצמם, אבל בין הדברים רואים את לשונו הטהור של הזוהר שמחיה ומשיב כל נפש! כבר דיברנו על כך, שהזוהר מכניס כזאת חיות בעולם, ולא רק אלו שלומדים זוהר, אלא כל העולם כולו שואב חיות מספר הזוהר הקדוש! הרוח טהרה שיוצא מהזוהר הקדוש ומשאר ספרי קודש - כל העולם כולו שואב חיות מהם!

(שם)

בהאי חיבורא יפקון ביה מן גלותא

כתוב בזוהר הקדוש: "בהאי חיבורא דאיהו ספר הזוהר יפקון ביה מן גלותא". נשאלת השאלה:

יש לנו את ההבטחה

דיבורי שלהבת אש קודש בגדולת ההבטחה הנוראה אותה גילה רבינו הקדוש כתקוות הדור האחרון

הרה"ח
ר' אברהם
יצחק כרמל
ז"ל

בשיעור
הבנה מיזוחד
ל"ג בעומר

המלול ועריכה:
בנימין גולד

האחריות על המאמר הינה
על דעת העורך בלבד

דרכם אפשר להגיע לחקר האמת בכל סוגיא. וכמו שבזוהר עצמו כתוב על הפסוק בפרשת וארא: 'בעבודה קשה' - 'קושיא' ב'חומר' דא 'קל וחומר' ב'לבנים' - 'ליבון הילכתא' 'בכל עבודה' - 'משניות' ב'שדה' 'ברייתות', שואלים כולם על הזוהר זה גלות מצרים? הלוואי על כולם גלות של לימוד התורה!?

הגלות הקשה היא שגורמת לשכחה

אלא שכאן מונח החילוק הגדול בין כל התורה לבין הגילוי של ר' שמעון, שזה שהתורה ניתנה מהקדוש ברוך הוא ועדיין למרות שקיבלנו את התורה איננו זוכים להבין את מה שכתוב בה, כגון שכתוב 'היו לטוטפות בין עיניך' ואנו חייבים לשאול עד שנבין שמדובר במקום שיער, כי מקישים מ'קרח' שגם כתוב "בין עיניכם", זה שאני לא מצליח להבין לבד ומיד, עד שאני לומד ומקשה, הוא בגלל הגלות הארוכה והמרה שגורמת לשכחת התורה.

כך אפשר גם להבין מדוע המשניות כתובים בתמציתיות ללא שאלות רבות ומשם זה מסתעף לגמרא שמרחיבה יותר, וכן מדור לדור עד שהאחרונים מאריכים בקושיות ופולפולים, ודבר זה לא נובע מהכמתם של דורות האחרונים שהם חכמים יותר והם יודעים לפלפל בסברא יותר, אלא להיפך דבר זה נובע מכך שדורות הראשונים ליבם היה פתוח כאלוהים ודעתם הייתה זכה וכך הם הבינו ללא צורך בשאלה ותשובה, והאחרונים שמפלפלים יותר מהראשונים זה נובע בעצם מירידת הדורות, מחושך שמכסה ארץ, ורק לכן לא מבינים.

משל למה הדבר דומה למי שיש לו עיניים בריאות כשנכנס לבית הוא נכנס בקלות פותח חלונות סוגר דלתות ומתמצא בקלות בכל אשר תאווה נפשו, אבל העיור שנכנס לאותו הבית מדשדש באפלה כי אינו רואה כלום, ולכן הוא יגשש וימשמש בכל חפץ בבית, אך מבין כל אחד שבעל העיניים הבריאות עדיף על פני העיור עשרת מונים, כי אינו נצרך לגישוש יתרה על המידה, וברצותו יגשש לחדר פלוני וברצונו יפתח ארון אלמוני, וכמו שכתוב בספרים על כך שנכתבו למעלה

ההקדמה לליקוטי מוהר"ן 'לכו חזו', הינה מן המפורסמות שבתורות רבינו, בתורה זו מדבר הרבי מגדולתו של רבי שמעון בר יוחאי, וכדי להבין את הגילוי הנפלא שטמון בו נקדים בשאלה:

לשון הגמרא שהרבי מביא במסכת שבת דף קל"ח הוא כך: עתידה תורה שתשתכח מירשאל, ואמר ר' שמעון שלא תשתכח. ואילו רבינו פותח את התורה: בלשון ר' שמעון בן יוחאי 'הבטיח' שלא תשתכח תורה מירשאל על ידו, כמובא בדברי רז"ל, וכמבואר בזוהר בהאי חיבורא דאיהו ספר הזוהר, וקשה שבלשון הגמ' לא משמע שרשב"י הבטיח שלא תשתכח על ידו, אלא רק אמר שלא תשתכח.

המשכילים יזוהרו כזוהר הרקיע

כדי להבין את העניין נקדים מספר הקדמות:

א ברעיא מהימנא מובא לשון מבהיל, שמשה רבינו ואלהיה הנביא ישבו ולמדו יחד עם האידרא קדישא לפתע משה רבינו אומר לאלהיה הנביא תקום ותדבר וכך אומר אלהיה הנביא לרשב"י: **וְהַמְשִׁילִים יִזְהָרוּ כְּזוֹהַר הַרְקִיעַ בְּהַאי חֲבוּרָא דִּילְךָ דְּאִיהוּ סֵפֶר הַזֶּהר, מִן זוֹהַרָא דְּאִימָא עֲלָאָה תְּשׁוּבָה. וְנִגְזִין דְּעֵתִידִין יִשְׂרָאֵל לְמִטְעֵם מְאִלְנָא דְּחַיִּי וכו'**

פירוש הפסוק מובא בהמשך הזוהר הוא כך: "והמשכילים יזוהרו כזהר הרקיע", 'משכילים' - אילין דטעמין מאילנא דחיי, היינו סודות התורה שנמשכים מעולם האצילות. והכוונה במה שכתוב: "עתידין למטעם" למרות שכבר חיברו רשב"י, ואם כן מדוע כתוב כדבר שעתיד לקרות, אלא שאלהיה הנביא ידע שעוד יקח כמה מאות שנים עד שעם ישראל יזכו למצוא את ספר הזוהר ולטעום ולגלות מזיו אורו.

ב בהמשך כתוב שבזכות הזוהר יצאו מן הגלות ברחמים וכפי שאנו אומרים בקדושה של שבת, ויגאלנו 'ברחמי' שנית.

ג הארז"ל כתב שבספר הזוהר אין קושיות מחלוקות וספיקות כלל אלא הכל מבורר ונהיר, וזה בשונה מלימוד הנגלה שבו עיקר הלימוד מורכב בצורה של שאלות ותשובות והקשיית קושיות וספיקות שרק

רשב"י "שעל ידו לא תשכח"!!!!, ולפי זה מבואר גם נכוחה מדוע רבינו מביא לראיה את דברי הזוהר על היציאה מהגלות, כי הא בהא תליא.

רבי שמעון הוא מלאך מוכש

בהמשך מביא רבינו סוד רבי שמעון בעצמו מרומז בפסוק עיר וקדיש מן שמיא נחית, נשאלת השאלה מדוע צריך לימוד נוסף לרשב"י עצמו, וכי לא מספיק הלימוד 'כי לא תשכח' שגם מרמז על ר' שמעון שהוא זרעו של יוחאי, ושמעתי פעם שר' שמואל שפירא הסביר שישנה כוונה עמוקה בגילוי סוד זה, לומר לנו שרשב"י עצמו מדרגתו גבוהה בהרבה ממדרגתו, והוא בבחינת מלאך ממש ואינו בגדר אדם וזהו מן שמיא נחית, שהוא שייך בכלל למדרגת המלאכים בשמיים, והצורך לומר זאת כאן הוא בכדי לומר לנו שנכון שאנו זוכים שיש לנו שייכות וקשר איתן עם רשב"י שהרי על ידו לא תשכח התורה מאיתנו - מישראל, אבל כל זה שייך רק ביחס שלנו כלפי ר' שמעון, אבל כשמדברים על מדרגת ר' שמעון בעצמו הרי שהוא בבחי' מן שמיא נחית.

דבר פלא נוסף שרואים מהגילוי של רבינו זה שעיקר ההבטחה תלויה בזה שהוא זרעו של יוחאי, וידוע שבכל מקום שמוזכר בתורה 'רבי שמעון' ללא שם אביו אין הלכה כמותו, והיכן שמוזכר רשב"י עם שם אביו 'יוחאי' הלכה כמותו, וזה כי את רבי שמעון עצמו איננו יכולים להשיג, וכן בזמר המפורסם ביותר על רשב"י שרים 'בר יוחאי' ולא רבי שמעון, ומזה רואים אנו את גדולתו של רשב"י שאיננו יכולים להשיגו כמות שהוא, וכמו כן אפשר לראות בבירור ששמו של אביו של ר' שמעון מאויית אהרת בזוהר ובתלמוד, שבגמרא כתוב בדרך כלל 'וחאי' ללא האות א', אבל בזוהר אין למצוא בכלל יוחאי ללא א', וזה משום שהא' זה חלק מהגילוי של "כי לא תשכח מפי זרעו" שמתגלה כאמור בספר הזוהר הקדוש, ולכן בזוהר יכתב תמיד 'יוחאי' עם אל"ף.

יש לנו הבטחה מרשב"י

היוצא מדברינו לעובדא ולמעשה, שאמנם רבים האנשים שעולים לרבי שמעון ביום הילולא דיליה -יום ל"ג בעומר, אך אינו דומה האדם שמגיע לרבי שמעון לבקש גשמיות, על געזונט - פרנסה - נחת, על המריבות עם השכנים, על פרנסה ומס הכנסה... לבין מי שמגיע לרשב"י והוא יודע שישנה הבטחה! יש הבטחה מרבי שמעון!!!! "כי לא תשכח מפי זרעו"!!! אפשר לזכות ביום הזה להידבק בתורה, לזכור את התורה. צריך לדעת: "זה האיש מרעיש הארץ מרגיו ממלכות", אפשר לבקש ולפעול ישועות רבות ביום נשגב זה, לצאת ממצרי נפשו, ומן הקשיים המעיקים עליו בעבודתו יתברך. יעזור ה' שנפעל ביום גדול זה שלא תשכח התורה מישראל, ונזכה כולנו להתקשר בקשרי עבותות ברבי שמעון בר יוחאי ובתורתו הקדושה, שעל ידה נזכה במהרה לגאולה השלימה והכללית אמן ואמן. ■

משמונה מאות פירושים לספר הרמב"ם, ושואלים מדוע הוא עצמו לא כתבם?!, וכעת ברורה התשובה, כי הרמב"ם היה בדורות הקודמים והוא בעמל תורתו התגבר על שכחת התורה, ולכן לא היה לו קשה כל הקושיות שנכתבו על ספרו.

וכעת ברורה הסיבה מדוע בזוהר אין כלל קושיות, כי הוא למעלה מ'שכחת התורה', וזה הספר שעליו נאמרה ההבטחה של רשב"י 'כי לא תשכח'. ורק נציין דבר ברור שאסור ללמוד מזה עיוות שהושרש כביכול אין ללמוד אלא ספרי הזוהר והתיקונים ולייחד ייחודים ושמות ולגלגל עיניים, ולהשתמש רק בקמיעות כמצוי... כי ההיפך הוא הנכון, מי שלא יברר קודם את הבירור בקושיות ושאלות לא יגיע גם לפנימיות, וכמו שכותב המהר"ח" שללא פיצוח קליפת האגוז שזה הנגלה, אי אפשר לגשת לאגוז שזה תורת הקבלה ופנימיות התורה, וכמו שרבינו כתב בתורה ח' שכל אדם צריך ללבן ולברר נגלות התורה, וכדכתיב 'וילן שם' - 'שלן בעומקה של הלכה', ועי"ז מברר האדם הרע מהטוב, וכך מתברר גם הטוב והרע של האדם עצמו, וכן בתורה ג' כותב רבינו על הפסוק 'במחשכים הושיבני', ודרשינו זה 'תלמוד בבלי' שכדי לברר את מחשכי נפשו צריך האדם קודם ללמוד גמ', ורק אז הוא עולה ומתעלה עד שזוכה להשגת סודות התורה.

השיטות והמחלוקות גורמים לשכחת התורה

ועכשיו אפשר להבין מהי 'שכחת התורה' שמוזכרת בוויכוח בין רשב"י לתנאים, שהרי רבי יהודה הנשיא כשכתב לראשונה את התורה שבע"פ, הוא עשה זאת משום 'עת לעשות לה' הפרו תורתך' ומה היה העת לעשות לה?!, שהחלו לשכוח את התורה ורבו המחלוקות והשיטות, ואמנם גם ע"י זה עצמו שכתבו את התורה שבעל פה התרבו עוד יותר המחלוקות, אך היה ברור שהם חלק בלתי נפרד מהתיקון והמהלך לסודות התורה שבהם אין כלל תפיסה לשכחה ולמחלוקות.

כעת לאחר שהבנו שהגלות הקשה היא הגורם שמוביל לשכחה, עכשיו אפשר כבר להבין מה היה ב'כרם ביבנה', בדו שיח שהתנהל בין רשב"י לשאר התנאים. וכפי שר' נתן מבאר ב'ליקוטי הלכות' שלא הייתה ביניהם מחלוקת אמיתית האם תשכח התורה, כי הרי כולם שם ידעו את שני הפסוקים הסותרים, אלא ההבדל ביניהם היה שכל אחד דיבר על מדרגת הגילוי שלו, הם אמרו שהולכת להיות ירידת הדורות שבגינה תרד לעולם שכחה עצומה שתגרום צורך בלימוד מורחב וקשה יותר, ואילו ר' שמעון ענה להם על הגילוי של 'זרעו של יוחאי' שעל ידו לא תשכח, כי בזוהר דא יפקון ביה מן גלותא, ועל ידו יושלם הבירור ויסתיימו המחלוקות וימשך בשלמות אור של גאולה בעולם, ולכן מובן לפי זה הלשון של רבינו על כך שרשב"י הבטיח, כי אכן הויכוח ביניהם לא היה כפשוטו האם תישכח התורה או לא, אלא היה כאן גילוי והבטחה של

אמנם רבים האנשים שעולים לרבי שמעון ביום הילולא דיליה -יום ל"ג בעומר, אך אינו דומה האדם שמגיע לרבי שמעון לבקש גשמיות, על געזונט - פרנסה - נחת, על המריבות עם השכנים, על פרנסה ומס הכנסה... לבין מי שמגיע לרשב"י והוא יודע שישנה הבטחה! יש הבטחה מרבי שמעון!!!! "כי לא תשכח מפי זרעו"!!! אפשר לזכות ביום הזה להידבק בתורה, לזכור את התורה. צריך לדעת: "זה האיש מרעיש הארץ מרגיו ממלכות", אפשר לבקש ולפעול ישועות רבות ביום נשגב זה, לצאת ממצרי נפשו, ומן הקשיים המעיקים עליו בעבודתו יתברך. יעזור ה' שנפעל ביום גדול זה שלא תשכח התורה מישראל, ונזכה כולנו להתקשר בקשרי עבותות ברבי שמעון בר יוחאי ובתורתו הקדושה, שעל ידה נזכה במהרה לגאולה השלימה והכללית אמן ואמן. ■

מסוד התגלות רשב"י התקבצות לימי רבסא

שיח דברים
מההקשר
העליון שבין
סוד התגלות
העיר וקדיש
מן שמיא
נחית שנילה
הנחל נובע
מקוד חכמה
לפני התלמיד
הנאמן הנלווה
אליו בנשיעתו
האחרונה אל
מקום גניזתו
בעיר אומאן

בנסיעה זו גילה רבינו הק' מעט מאותו סוד של התגלות גדולת הרשב"י העיר וקדיש מן שמיא נחית, המופיעה בראש ספרו הקדוש, כאשר בטרם פתח את דבריו ענה ואמר "אף על פי כן אין דור יתום", כשהמובן מדבריו הק' שההשאה של הצדיקים יחידי הדורות ותורתם ועצם מציאותם והשפעת חיותם היא נצחית ואינה נפסקת וקיימת לעד.

יום ל"ג בעומר, יומא הילולא דרשב"י הלא הוא יום אדיר ונשגב שלא נמצא ואין כמותו בכל ימות חמני השנה. יום שמבואו ועד צאתו הינו כל כולו רצון השתוקקות כיסופים וגעגועים להיכלל בקדושת נשמת התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי.

מי יכול להעריך ולתאר את עוצמתו של יום זה בו כנסת ישראל מתכנסת יחד לשוב ולשמוח בשמחה שאין לה מיצרים, להודות ולהלל ליוצר בראשית על שהאציל והוריד להאי עלמא את נשמת בר יוחאי, אשר מריה משתבח ביה בכל יומא.

דורות רבים היה סודו של יום קדוש ועליון זה טמיר ונעלם כי מי יבוא בסוד קדושים. ואם כי צדיקי עולם שבכל הזמנים הפליגו בנוראות קדושת היום והפליאו בגודל מעלת שמחת ההילולא והזוכים להשתתף וליטול חלק בה, ומדבריהם אף הובאו בכתובים, אבל עדיין, השגת 'עיצומו של יום' נותרה חתומה וסתומה מעין כל.

המובן מדבריו הק'
שההשאה של הצדיקים
יחידי הדורות ותורתם
ועצם מציאותם והשפעת
חיותם היא נצחית ואינה
נפסקת וקיימת לעד

כל זה נכלל בדברי קודשו של רבי שמעון בר יוחאי שבעת שנכנסו רבותינו לכרם ביבנה ואמרו עתידה תורה שתשתכח מישראל, עמד הוא יחידי ואמר "חס ושלום שתשתכח תורה מישראל, שנאמר 'כי לא תשכח מפי זרעו'", כי על כן, בו ובזרעו והנוהים אחריו ועוסקים בתורתו נרמז ונמצאת באמת ההבטחה המובטחת מפי הגבורה, 'כי בזהר דא יפקון מן גלותא'.

ואמנם אין זה סותר ונוגד כלל את החזון הנבואי הקודר את אשר יקרה באחרית הימים, עליהם הסתמכו רבותינו הקדושים, אלא אדרבא הסתר פנים, החדלון והחשכות הנוראה הצפויה לבוא היא זאת שתתעורר ותצית את הבקשה והגעגועים לחפש ולמצוא אותו יתברך ואת דבר תורתו, ועל ידה יתגלה להם באמצעות אותם מצוקי ארץ יחידי הדורות שזיככו את עצמם בתכלית הזיכוכ והשלמות שאין שלימות אחריו, והמשיכו תורות ועצות זוהר ואור, ובעיקר כח קדושה עליון ועצום העולה על הכל שיש ביכולתם לתת מזור תיקון ותקווה לנפש כל חי עד סוף כל הדורות.

ואכן סוד זה של התגלות מתוך החסרון והגעגועים החל כבר עוד בחיים חיותו של הרשב"י זיע"א כפי שמגלה רבינו הק' (ליקוטי מוהר"ן קכו):

בזהר בכמה מקומות ששפחו החכמים את רבי שמעון בר יוחאי, איתא: וי' לדרא פד תסתלק, פוק עין ותשפח.

כל זאת, עד לאותה נסיעה גורלית של הרב האמת ראש בני ישראל, בעת שיצא מעיר מגוריו ברסלב אל עיר אומאן כשאליו נלווה תלמידו הנאמן כירח יכון עולם מוהרנ"ת ז"ע.

וכמו שהיו כל מסעותיו ונסיעותיו של רבינו הק' נשגבות ומופלאות לא יכילם כל רעיון, הרי שהנסיעה האחרונה הזאת עלתה ונתעלתה בגילויים שנתגלו בה, ובעיקר בהשאה שלהם לדורות עולם, וכפי שכותב מוהרנ"ת ז"ע בעצמו אודות נסיעה זו:

"ואלמלא לא אתינא לעלמא אלא לנסע עמו דרף הנה דיי, פי רב טוב זכיתי לשמע בדרף הנה תורות ושיחות נוראות המחייב אותי וכל בית ישראל לדורות פאשר מובן מעט להשומעים את כל אשר שמעתי בדרף הנה".

בכחם הקדוש והנשגב נצא מבין ש'ן האריות

שד מן ההקשר שבין הסתלקות היעב"י ורבינו הק' הואיל לבאר רבי אביהם בר' ז"ל ע' (סכמי אד, ונסחובסיה כ"ז)-

..ועכשו כל תקנתנו על הגאולה האחרונה שמוזה בעצמו יהיה גם תקון הגאולה הראשונה, אך עכשו יהיה כל ההתחלה מפוירים שהוא בחינת מחית עמלק כמובן בדבריו ז"ל (לקוטי תנינא סימן ע"ד), והעקר בכח האתערותא דלתתא של ראשי יחידי הדורות שהוא אדמו"ר ז"ל, ורבי שמעון בר יוחאי ז"ל, שמקבל מאתו כנ"ל. ובפרט על ידי עצים התקונים שנתקנו ביום הסתלקותם (פמיון מדבריו הקדושים) ששני הימים של הסתלקותם מכונים להיות קל ביום שחל בו פוירים (פמיון בכתב יד של הרב מס'שערין ז"ל המובא להלן) ובשניהם הגדלת ההלולא (יום ל"ג בעומר הלולא דרבי שמעון בר יוחאי ז"ל) וזמן שמחתנו (יום הסתלקות אדמו"ר יום ד' של חג הסוכות זמן שמחתנו כמו בפירים שהוא יום שמחה) כי בכחם הקדוש והנשגב נצא מבין ש'ן האריות דסטר'א אחר'א שהוא זה לעמת זה, ונזכר לבחינת ש'ן המובא בדבריו הקדושים לקוטי תנינא סימן פ"ה, שהוא ראשי תבות ש'פת נ'חמו (נחמת הגאולה) המכון גם לראשי תבות של שמותיים הקדושים שמעון נחמן זכותם יגן עלינו ועל כל ישראל אמן:

"כי בענין נסיעתו לאומיו ובענין מה שזכה אותי לנסע עמו לשם בנה היו תלויים עולמות הרבה עד אין קץ וזכות ישראל לדורות..."

"והנסיעה לאומיו היתה התחלה והכנה לכל התקונים האלה לנצח כי מקום קבורתו כבר הבהרה שם באומיו ושם היה צריך לעסק בקל התקונים הנ"ל, יותר ויותר מזה מה שנעלם מאתנו כאשר הבנו מפיו הקדוש. על כן בכל הנעשה ותנועה ובכל סבה וסבה שפכה השם יתברך בענין נסיעה זאת מה גדלו בהם מעשי השם, מאד מאד עמקו מחשבותיו. כי הכל היה נוגע למקום שנוגע לעד ולנצח."

כי כפי שכל שמחת ההילולא קדישא דרשב"י, היא מכה מהגעגועים ואיתערותא דלתתא של כלל ישראל אשר שמעו לקלא עולו ואתכנסו להילולא דבר יוחאי, ולבם נשא את רגלם לבוא אליו ולשמוח בשמחתו, ולהתקשר אליו בחיי יחידתו בכל לבם, נפשם רוחם ונשמתם, ועל ידי זה ממשיכים עליהם את תיקוניו וזוהר אור תורתו.

כך עכשו כל תיקוני ראש השנה הנוראים של הנחל נובע מקור חכמה שהכל צריכים לקבל הימנו נעשים במקום שנבחר מששת ימי בראשית לעסוק שם בתיקון העולם, והם עולים ונמשכים בכח ההשתוקקות התלמידים הנשמעים לקולו לבוא אליו על ראש השנה איש בל יעד, כי דייקא במקום שבו נסתר ונגנו שם מתעורר החשק והכיסופים והגעגועים אליו להביא להתגלותו ברוח פי שניים.

ועל כן לא יפלא איפוא על מה ומדוע לוטש הבעל דבר עינו וחורק שיניו יחד עם כל סטרין אוחרנין להפר ולשבש את שמחת ההילולא דרשב"י זה ימים ושנים, כדי למנוע ולהגביל את המוני הבאים.

וכמו כן, בד בבד מתגברים בכל תעצומות המניעות והעיכובים הגדולים חדשים לבקרים, מלבוא ולנסוע אל ציון בית חיינו בעיר אומאן, כאשר מלחמות עכבות מדם מתחוללות מסביב, ועוד בימים אלו נשמעים הדי הפיצוצים בסמיכות למקום שהחרידו את הלבבות.

אין אלו אלא כדי להגביר בנו את החשק, לחדש בנפשנו את הרצון, לעורר בקרבנו את הגעגועים ולהבעיר בלבנו את אש הכיסופים וההשתוקקות לכלליות הרועים, שרק לאחר שבוכים ומתגעגעים אליו הנה הוא בא ונגלה ויאמר הנבי, ואזי נעשה שמחה גדולה וחדוה גדולה מאד.

זה הזמן כעת, ביומא דהילולא דרשב"י זה האיש מרעיש הארץ מרגיז ממלכות להרעיש שמים להעטיר ולהפציר בכל לשון ולב, בתחינה ובקשה ותחנונים בשעת השמחה והריקודים, להמתיק הדינים והגבורות ופתיחת השערים לרווחה, ללא מורא פחד ומכשול בשלום ושלחה והשקט ובטח, להתקבץ יחד שבטי ישראל באהבה ואחוה מתוך התקשרות אמיתית בנצחיותו של רועה הרועים, אשר בשם קודשו נשבע לו שלא יכבה נרו לעולם ועד. ■

והוא בחינת (שמות לא): שבת ויפוש - פיון ששבת, וי אבדה נפש (ביצה מזו). הינו, שמחמת גדל התענוג של הנפש יתרה שפא בשבת, עליכן מתחילים תכף להתגעגע ולהצטער על אבדת הנפש פמוצאי"שבת; כן החבריא, מחמת גדל התענוגים והשששויעים שקבלו מרפם, רבי שמעון בר יוחאי, עליכן תכף ומיד התחילו להתגעגע, ועלה על לפם צער ההסתלקות שניהיה להם: בכל מקום ששבחו החבריא את רשב"י על שגלה להם סוד נפלא, תמצא שאחריכה אמר להם עוד הדישייתורה:

זהו פשרה של השמחה הפלאית בהילולא דרשב"י בצל ציונו הקדוש שהיא מעל ומעבר לכל הסבר והגיון - וכפי שמבואר בדברי מוהרנ"ת ז"ע - שאף על פי שלכאורה היה ראוי לבכות מאד ביום הסתלקותו נוהגים לשמוח מאד' (ליקוטי הלכות, הנשר כלים ה"ד), כי ביום הזה שעלה לרום המעלה ונצטררה נשמתו בצרור החיים הנצחיים, חוזרת ויורדת ומתנוצצת נצחיות נשמתו ומאירה ברוח פי שניים במקום קבורתו והסתרתו דייקא לכל הנחשקים והמשתוקקים אליו, ומזליהו חזו בנועם חיותו הנשפעת עליהם.

כי בעוד גואל ראשון משה רעיא מהימנא עלה אל האלקים ולא ידע איש את קבורתו, הרי איתפשטותא דיליה בעיר וקדיש מן שמיא נחית מקום קבורתו וגניזתו נודעה לכל, וממנו יסוד ופינה ליחוד הגדול הנעשה בהשתטחות על קברי הצדיקים והתגלות מאמרם ז"ל 'גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהם'.

כי הוא זה שזכה וסתר כתר עליון לו נגלה, וממערת צורים השיג וגילה את סודות סתרי ופנימיות התורה אשר על ידו היא לא תשתכח, כי לא חלה ונאמרה עליו מיתה ושכחה כלל, אלא מתוך ההסתר עוד אורו מבהיק ומזהיר ומאיר לנצח נצחים.

על אדני יסוד מוסד הגילוי הזה סובב מוהרנ"ת ז"ע, ועל פני כל שדה הלכותיו מבאר ומאיר באור יקרות את תוקף נפלאות היום הקדוש הזה ל"ג בעומר והשמחה שמתגלית בו, כשהוא דולה ומשקה ממנו עצות נאמנות התעוררות והתחזקות לעובדא ולמעשה, בגודל מעלת הצדיקים הנשגבים ומקום מנוחתם שגם לאחר הסתלקותם הם עוד עולים ביתר שאת ועוז בכוחם, ולעולם לא ינוחו ולא ישקוטו עד אשר כילו את דברם ועניינם והבטחתם החזקה והאיתנה לתקן את הכל במלכות שדי.

ואולם, כל הגילויים הללו שנתגלו לתלמיד מפי רבו הקדוש - בסוד התגלות דרשב"י ויום הילולא ל"ג בעומר - הם הקדמה והכנה להשלמת התיקונים הנשגבים, המתחוללים בכל העולמות העליונים, ההולכים ונעשים בהשתטחות על ציון הקדוש באומאן, ובפרט בראשית השנה יום גינוסיא דמלכא וכינוסיא דיליה, וכמו שהשיג מוהרנ"ת ז"ע ברוחו הגדולה והעלה על הכתב:

נפשי בשאלתי מתלווים לבני הנעורים בשבילי החיים * עם ר' א. ליפער | עריכה: ש. רובינזון

מותר לך בכלל לנסוע למידון?!

כמובן, תמיד ישנם ניסיונות... עצם הדבר שיוצאים לדרכים, כבר מסוכן מאוד וצריך הרבה התחזקות והתגברות לא להיכשל. ולגופו של עניין, מבוכה זולא נולדה היום... גם בשנים עברו כשהחסידיים נסעו לרבותיהם היה להם ירידה מסוימת לפי דרגתם הגבוהה, ואף על פי כן ידעו אצל החסידיים שצריך לנסוע לצדיק על אף הכול... כשיוצאים לדרך בהכרח יש יותר בלבולים ואיזה שהוא ירידה, אינו דומה עבודת השם בבית מדרש עם כל ההתלהבות והחיות, לעבודת השם כשמטלטלים בדרכים והמוח אינו בישוב הדעת, אבל אף על פי כן, הכוח של ההתקשרות לצדיקים והרווח שאפשר לקבל מהם גדולים כל כך, אשר אין ערוך אליהם. ושווה לספוג את הירידה הזמנית שיש בדרך, מול העלייה והתועלת שמקבלים מהצדיק. כמובן, שמדובר בירידה מהמדרגה הרוחנית, אבל חס ושלום לעבור על שום עבירה. והדברים פשוטים. בפרט כשנוסעים לרשב"י, שחוץ מההבטחה ש'שלוחי מצווה אינם ניזוקים'. יש לנו את הזכות והכוח הגדול של רשב"י ההולכת לפנינו לשמרנו ולהצילנו מכל רע.

בתורה הזמנית האחרונה תורה 'ל"ו' למדנו את מאמר רשב"י 'כד הוי חזי נשין שפירין אמר אל תפנו אל האלילים' וכן בפיוט של 'ואמרתם כה לחי' שרים 'כל ימיו אשר חיה אות הקשת לא נראה כי הוא אות עולם היה' הוא עצמו היה כבר ה'ברית'. כשנוסעים לצדיק קדוש כזה שהיה פרוש מהעולם הזה לגמרי י"ג שנה, והתעלה לכאלו מדרגות רמות. בוודאי יש שמירה מיוחדת לכל הנוסעים ליומא דהילולא דיליה לשמירת עיניים.

וכמובן, ש'בתחבולות תעשה מלחמות' וצריך להיזהר ולהישמר בכול הכוח והיכולת לא להיכשל בעיניו. וכמו שהתבלטה אצל אנשי שלומנו תדיר השמירת עיניים המופלאה שהיה להם בהעלותם להעלות ולראות את פני התנא האלוקי רשב"י בל"ג בעומר.

ובעזרת השם בזכותו וכוחו של התנא האלוקי רשב"י נזכה לשמור את העיניים כמו שצריך, ונקבל ונשאב מלא חפנינו מההשפעות הגדולות המושפעים ביום זה.

הכוח של ההתקשרות לצדיקים והרווח שאפשר לקבל מהם גדולים כל כך, אשר אין ערוך אליהם. ושווה לספוג את הירידה הזמנית שיש בדרך, מול העלייה והתועלת שמקבלים מהצדיק.

שאלה:

ל"ג בעומר בפתח. חודשים ארוכים שעניי כל עמך בית ישראל נשואות לקראתה של החתונה הגדולה ל"ג בעומר אפשר להרגיש כבר את ההתרגשות באוויר מכל יום שעובר, רק אני מוצא את עצמי ככל שנה נבוכ ומסופק לגמרי, בלי יכולת להשית עצה בנפשי. לנסוע או לחדול? להישאר בבית ברוגע וביישוב הדעת, או להיטלטל בדרכים ולבזבז שעות ארוכות על הנסיעה? לכל השיקולים אני מסיף את החלישות הדעת שיש בדרכים, והניסיונות השמורים לימי הנסיעות... בפרט 'שמירת העיניים' בדרכים ובחניונים, ואף במירון עצמה... כיצד אוכל לדעת מהי דעתו של רבינו במצב כזה? האם לנסוע למירון על אף הכל, או שהדין כאן הוא ש'שכרי יוצא בהפסדי' ועדיף להימנע. ואף אם חשוב שאסע כיצד אוכל להתחזק כשאני רואה שנגרם לי רפיון מכך?

תשובה:

תשובה: האמת, אי אפשר לענות על שאלה כזו. לכל אחד יש את הניסיונות שנגזרו רק עליו ואף תפקיד אחר ומיוחד משל חברו בעולם. דבר שהוא טוב לאחד אנו בהכרח טוב ומועיל גם לחברו. וראה זה פלא, ב'דיבורי אמונה' מובאת שיחה מר' לוי יצחק בנדר ז"ל, בעניין הנהגתם של אנשי שלומינו שלא היו נותנים עצות אחד לשני. למשל, תופס רק לוי יצחק דוגמא. מגיע אברך ושואל אם צריך לנסוע למירון על ל"ג בעומר כשיש לו כאלו ניסיונות של שמירת עיניים. מה אענה לו? כן לנסוע, יש שם הרי כאלו ניסיונות. לא לנסוע? לא לנסוע לר' שמעון בל"ג בעומר? אני רק יכול להתפלל להשם יתברך שייתן לו את העצה הטובה אליו. ואם כן לעניינינו, את התשובה האמיתית תקבל רק בהתבודדות. אבל בכל זאת אנו רואים שברוך השם המצב היום במירון השתפר פלאות מאז. אינם דומים המכשולות שהיו בשנים עברו, כשכל ההר היה תערובות נוראה, למצב כיום, שיש את הדרך מהרד"ן ואפשר לשמור את העיניים כמו שצריך.

לרקוד או להתפלל?

שאלה:

ה'ל"ג בעומר' תופס אותי כל שנה מעורבב ומבולבל. אני רק מגיע למירון ומיד מתחיל להסתובב... דבר ראשון הוא אני מתחיל להגיד תהילים וליקוטי תפילות בציון. אחרי כמה דקות שאני נדחף בציון, נפשי לא עומדת מול הצלילים הערבים הנשמעים מהחצר, ואז אני מחליט שהריקודים הם העיקר. לא עובר הרבה זמן ואני מוצא את עצמי באחד ממתחמי ההכנסת אורחים, נבוך להיכן עלי ללכת עכשיו... אשמח אם תוכלו לעשות לי סדר. מה צריך לעשות במירון? על מה לשים את הדגש? ומה אנחנו בכלל רוצים לפעול שם?

תשובה:

כשאנו רוצים לדעת מה היא העבודה ביום קדוש זה, עלינו להתבונן קודם כל מה כותבים לנו הצדיקים. הם הרי ידעו מהו סוד הקדושה של ל"ג בעומר ומה הכוחות העצומים שאפשר לקבל ממנו. והרי לנו דיבורים מפורשים קילורין לעיניים מר' אברהם ב"ר נחמן זצ"ל, השופכים אור ודעת על כל העניים של ל"ג בעומר.

"השמחה בהילולא דרבי שמעון בר יוחאי אם כבר היא מקבלת, ונודע מהאר"ז ושאר גדולים שהוא דבר גדול מאד, עוד מבאר בזה טעם נפלא מצרופי דברי רבנו ז"ל, שזה מחמת שבאמת היו צריכים כל נפשות ישראל להיות קדושים בקדש קדשתו עד שתופיע להם השגת תורתו שבנסתר שזכה לשאב מהמעין והנחל הנובע ויוצא מקדש הקדשים. אבל מחמת שלא כל אדם זוכה, ועל רבם ככלם שוטף ועובר תכלית ההפך חס ושלום, שאין להאריך בזה, מכרחים על כל פנים לקים מצות "ובו תדבק" כפרוש חכמינו ז"ל 'הדבק בחכמים' וכו'. וכל הדבקות והקשר בהצדיק הוא על ידי מדות האהבה שממשיך האדם על עצמו כמבאר בדברי רבנו ז"ל. והאהבה היא הגורמת השמחה בלב, ובפרט ביום עלייתו בכל שנה לתורה והשגה חדשה, שזה נקרא יום חתנתו עם התורה שנקראה בשם כלה כנודע. וכפי השמחה וההתקשרות בו שזוכה כל אחד, כן יזכה גם כן למה שיזכה. (שיחות וסיפורים אות יז)

בעצם, אומר לנו ראב"ג היינו צריכים להיות קדושים כמו רשב"י ושאר הצדיקי אמת. אבל למעשה זה הרי לא בדיוק כך, ובדרך כלל זה ממש להיפך... לכן אנו צריכים לקיים על כל פנים את המצווה של 'הדבק בתלמידי חכמים' ורק כך נזכה גם אנחנו למה שאנו צריכים לזכות. כשעיקר ההתדבקות בהם היא האהבה והשמחה שיש לנו עמם, ורק כך נוכל לזכות כל אחד למה שהוא צריך לזכות.

בדרך למירון כשיש זמן פנוי, עלינו להתבונן בכך שרשב"י גם היה ילוד אישה כמונו. אבל הוא התחזק בכל כוחו, וכך זכה למה שזכה, לדרגות עצומות ונוראות ביותר שאין מוחנו הקט יכולה להשיג. כמה צריכים אנו להודות להשם יתברך על המתנה הגדולה שקיבלנו בדמותו של צדיק קדוש כזה כרשב"י, והסודות הנוראים שהוא גילה בעולם, כך גם ההבטחה שלא תשכח התורה מישראל על ידו, הזוהר הקדוש הוא הוריד לעולם שהוא הכוח שעל ידו נצא מהגלות 'כי בזוהר דא יפקון בני ישראל מן גלותא ברחמי'.

כשמתבוננים בכך ואף מבטאים את הדיבורים בפה 'להיכן אני נוסע? למקום קודש הקדשים, לצדיק הגדול הזה שיכול לפטור את כל העולם מן הדין, מראשי יחידי הדורות שבכוחם נזכה לצאת מבין שן האריות, איך היינו נראים בלי רשב"י, כשמתבוננים בכל זה מקבלים האהבה ושמחה עצומה ברשב"י.

ההנהגה בל"ג בעומר במירון זו שמתוארת עוד מזמנו של האריז"ל 'אוכלים ושותים ושמחים שם' היא בעצם צורת ההנהגה בחתונה גדולה, האוכל והשמחה הם חלקים בלתי נפרדים מהילולא הגדולה של רשב"י. אבל העיקר מה שצריך לשים את הדגש שם, זה שמחה. לשמוח בכל הלב עם הצדיקים הגדולים שהעניק לנו הבורא יתברך ברוב רחמנותו, והתקווה הטובה שיש לכל ישראל עם כוחם.

רבינו אומר ששמחה ולב נשבר הולכים יחדיו, אם שמחים כמו שצריך, אפשר להיכנס אחר כך לציון לשפוך שיח. דבר ראשון אומרים את התיקון הכללי והתפילה המפורסמת של מוהרנ"ת על רשב"י, אחר כך יש לנו כל כך הרבה אוצרות עם מה לבלות את הזמן, אם זה ה'תהילים' או ה'ליקוטי תפילות', אפשר ורצוי אף לעבור על 'האדרא זוטא' בפרט בחלק הראשון והאחרון שם מתוארים כל ההסתלקות הקדושה של ר' שמעון בר יוחאי, או שאר קטעים בזוהר המדברים מגדולתו ושבחו של רשב"י.

התועלת שמקבלים מהשמחה וההשתתפות בהילולא היא לאין ערוך, כפי שראב"ג נכתב שם. 'שבכוח עליית נשמותיהם של גדולי ומבשרי הצדיקים של רשב"י ורבינו הקדוש יוצאים נשמות ישראל מתחת שן דסטרא אחרא' וכמה שיותר נשקיע בריקודים ובשמחה הגדולה נזכה יותר להבטחה של 'לא תשכח מפי זרעו' ולכלל התיקונים הקדושים שאפשר לזכות ביום גדול זה, מה שרשב"י פועל עם נשמותינו.

יעזור השם שנשכיל להיכן ולהתכונן כבר מעכשיו לקראת היום הגדול ל"ג בעומר ובעזרת השם נזכה ונקבל את כל המתנות והקדושות שאפשר לזכות על ידי רשב"י אמן. ■

תצדקו מן הדור זו לעולם

כבר בזמנו של רבינו
החלו רוחות זרות
לנשב בשדה החינוך,
וכנגדם נעמדו הוא
ותלמידיו ותלמידיו
תלמידיו למלחמת
חורמה, הנמשכת
עד עצם היום הזה.
על כך, ועוד,
במאמר שלפניכם:

לאחר שבמאמר הקודם ביארנו את גודל החובה והזכות המוטלת עלינו להשיקע מה ולב, כח זמן, להאיר בבנינו ובני בנינו את אור האמונה בה' ובצדיקיו, כשבעיקר התמקדנו בחלק ה"עשה טוב", נבוא כעת במאמרנו זה להתמקד בס"ד בחלק ה"סור מרע"; ממי וממה עלינו לשמור את הפיקדון היקר שנמסר לנו.

שכן, אין זה סוד שבאחרית הימים נושבות בחוצות רוחות זרות ורעילות, וכל מי שבקי מעט ב"מעשה אשר נעשה עכשיו בעולם בדורות הללו בענין התינוקות של בית רבן", יודע גם יודע שישנם לדאבונו "כל מיני חינוכים רעים של כל מיני דרכים אשר אינם ישרים בעיני השם", והחובה מוטלת עלינו לשמור מפניהם את ילדינו.

וכפי שכותב כבר בזמנו מוהרנ"ת בתפילות:

רבונו של עולם, אתה יודע את כל המעשה אשר נעשה עכשיו בעולם בדורות הללו בענין התינוקות של בית רבן, אשר כל העולם אינו מתקים אלא על הבל פיהם הקדוש שאין בו חטא, ורבים קמים עליהם לבלבל ולקלקל חם ושלום הבל פיהם הקדוש מנעוריהם. על ידי חקמתם הרעות.

רחם עליהם ועלינו למענה, והגן בעדיהם ושמרם והצילם מכל מיני חנוכים הרעים של כל מיני הרבים שאינם ישרים בעיניך. אתה ה' תשמרם תצדקנו מן הדור זו לעולם. חמל על פליטת ילדי עמך בית ישראל, אשר אין לנו על מה להשען פי אם על זכות הבל פיהם הקדוש שאין בו חטא.

(ליקוטי תפילות, ז)

***

חינוך הבנים (ב/ו)

וכמסופר:

אָבִי הַהַשְׁפָּלָה בְּמִזְרַח אֵירוּשָׁה הָיָה יִצְחָק בֶּר לְוִינְסוֹן שֶׁר״, שֶׁגַּר בְּנִמְרוֹב וְטוֹלְמִשׁוֹן בְּשָׁנִים תַּקפ"ב-תַּקפ"ג. הוּא טָעַן שֶׁהַרְרָה הַיְהוּדִיהַ לְהוֹלִיל שְׁנֵי יָמִים שֶׁל קִנְיָא בְּחֶבְרָה הַיְהוּדִית, הִיא לְחֹשֶׁף אֶת הַיְהוּדִים לְתַרְבוֹת גּוֹיִית פְּעוּדָם רַבִּים בְּשָׁנִים, וּמְפִילָא בְּשָׂאוֹן גְּדִיִּים אִין תְּלִישִׁים. לְשֵׁם בְּךָ הַמְלִיץ עַל שְׁנֵי יָמִים קִינְיָנִים בְּשִׁטַּת הַלְמוּד, וּבְחֶמֶר הַנְּלָמֵד בְּבִתִּי סֵפֶר יְהוּדִים.

(באש ובמים, פרק לג)

הוא אף יצר קשר עם שר החינוך הרוסי, סרגיי אוברוב, ועשה עמו יד אחת לשנות את כלל מערכת החינוך היהודית.

שֶׁר הַחֲנֻךְ אוֹבֵרוֹב, עַל פִּי הַנְּחִית הַמְשֻׁפָּלִים, הִשְׁקִיעַ מְאֻמְצִים לְחַנּוּךְ אֶת כָּל מְעַרְקַת הַחֲנֻךְ הַיְהוּדִית, וּמִנָּה יְהוּדִי גְרַמְנִי 'נְאוֹר', בְּשֵׁם ד"ר מָקֶס לִיִּלְיֵנְטְלִי, כְּמַפְקָח פְּלָלִי עַל כָּל בְּתֵי הַסֵּפֶר הַיְהוּדִים. לִיִּלְיֵנְטְלִי הִקִּים שְׁרֵשֶׁרֶת שֶׁל בְּתֵי סֵפֶר תְּלִישִׁים, בְּהֵם לְמוֹדוֹ דְקֻדֻקָּה, סִפְרוּת, חֲשׁוֹב, פִּילֹסוֹפִיָּה וְתַנְ"ךְ.

(שם)

***

אותם משכילים ארורים, צעדו לאיטם עקב בצד אגודל, כשהם מפיקים את זממם הרע צעד אחד צעד; הם התחילו בברלין, הגיעו לטרנופול, משם לאודסה, עד אשר התפשטה נגע הצרעת על פני כל הארץ.

בחיינו של רבינו - כשעדיין לא קם אף בית ספר מטעמם - כבר זעק והתריע, שְׁהוֹלֵךְ אֶפְיֻקוּרְסוֹת גְּדוֹל עַל הַעוֹלָם. וְכֵן סֵפֶר בְּמַה פְּעֻמִּים, שְׁהוֹלֵךְ וְנִמְשָׁק אֶפְיֻקוּרְסוֹת גְּדוֹל בְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים בְּעוֹלָם, אֲשֶׁרֵי מִי שִׁחְזִיק עֲצָמוֹ בְּאִמּוֹנָה בְּאֵלֵי הַעֲתִים.

(שיחות הר"ן, לג)

וכך ברים האלה נשמע מפיו הקדוש בפה פעמים. והיה מתאנח מאד על זה ואמר: אוי, איך יוכלו לעמוד אנשים מעטים נגד כל העולם!

(שיחות הר"ן, רכ)

רבינו הרעיש עולמות, ופעל פעולות נשגבות לקדם את פני הרעה. לשם כך אף ערך את נסיעתו ללמברג בשנת תקס"ח.

פי מִיבֵן בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁבְּלַעֲמֵבֵרְגַּ עָסַק רַבְּנֵי זְצ"ל לְהַקְנִיעַ הַמִּינִית וְהַאֶפְיֻקוּרְסוֹת, שֶׁרָאָה בְּרוּחַ קִדְּשׁוֹ שֶׁעֲתִיד לְהַתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל הֵם וְשָׁלוֹם ... וְעַל כֵּן רַבְּנֵי ז"ל אַחֵר חֲזַרְתוּ מְלַעֲמֵבֵרְגַּ, אֲזַ הַרְבֵּה לַעֲסַק בְּדַבְרֵי הַתְּחִינּוֹת וּבְתַקֵּן הָאִמּוֹנָה הַקְּדוּשָׁה, אִיךְ שֶׁצְּרִיכִין לְהִתְרַחֵק מִחֻקִּיּוֹת, וְצָוָה הַרְבֵּה אוֹדוֹת הָאֶפְיֻקוּרְסוֹת שְׁהוֹלֵךְ וּמְתַפְשֵׁט בְּעוֹלָם רַחֲמָנָא לִיצְלוֹ.

(פרפראות לחכמה, סימן רפב, אות ב)

ובכן, בתחילה נסקור בקיצור נמרץ את השתלשלות מלחמת הקודש שנלחם רבינו הקדוש, ואחריו תלמידיו ותלמידי תלמידיו, במשכילים הארורים אשר שלחו ידם בחינוך הבנים והבנות, כשלאחר מכן נעבור אל הנוגע אלינו בזמנינו.

וזה החלי בס"ד.

"כלחוך השוד את ירק השדה"

מאז ומתמיד, לטשו אויבי ה' את עיניהם לחינוך הילדים, בידועם את הסוד ש"אם אין גדיים אין תיישים".

וכפי שאומרים חכמינו ז"ל על אָחוּז מֶלֶךְ יְהוּדָה:

לְמַה נִקְרָא שְׁמוֹ אָחוּז שְׂאֵחוּז בְּבִתִּי כְּנִסְיֹת וּבְבִתִּי מְדַרְשׁוֹת. לְמַה הָיָה אָחוּז הוֹמָה, לְמַלְכָּה שֶׁהָיָה לוֹ בֶּן וּמִסְרָו לְפִדְגוּגוֹ [= לַמַּחְנוֹךְ] וְהָיָה מְבַקֵּשׁ לְהוֹרְגוֹ, אָמַר: אִם אֲנִי הוֹרְגוּ הָרִי אֲנִי מִתְחַיֵּב מִיָּתֵהּ, אֲלָא הָרִי אֲנִי מוֹשֵׁף אֶת מְנִיקְתוֹ מִפְּנֵי, וּמַעֲצָמוֹ הוּא מֵת. בְּךָ אָמַר אָחוּז: אִם אִין גְּדִיִּים אִין תְּלִישִׁים, אִם אִין תְּלִישִׁים אִין צֹאן, אִם אִין צֹאן אִין רוּעָה, אִם אִין רוּעָה אִין עוֹלָם, אִם אִין עוֹלָם בְּכִיבּוֹל. בְּךָ הָיָה אָחוּז סְבוּר בְּדַעְתוֹ לֹאמַר: אִם אִין קְטִינִים אִין גְּדוֹלִים, אִם אִין גְּדוֹלִים אִין חֲכָמִים, אִם אִין חֲכָמִים אִין נְבִיאִים, אִם אִין נְבִיאִים אִין רוּחַ הַקְּדוֹשׁ, אִם אִין רוּחַ הַקְּדוֹשׁ אִין בְּתֵי כְּנִסְיֹת וּבְתֵי מְדַרְשׁוֹת, בְּכִיבּוֹל אִין הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁרְה שְׁכִינְתוֹ עַל יִשְׂרָאֵל.

(תלמוד ירושלמי, סנהדרין דף נא ע"א)

המשכילים הארורים, 'חיות הטבע', אוהבים תמיד להיטפל ל"ילדי ונערי בני ישראל", ללחוך ולעקור את נשמות ישראל בעודם עשבים רכים...

וְהוּזוּ בְּכִלְחוּךְ הַשּׁוֹר אֶת יֶרֶק הַשְּׂדֵה, פִּי זֶה הַשּׁוֹר הַפּוֹזֵק, בְּחִינַת הַחַיִּית רְעוּת שְׁהֵם חֲכָמֵי הַטֶּבַע, עֶשֶׂר הַתְּגַבְרוּתָם הוּא עַל יְקָדִי וְנַעֲרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, לְהַנְכִּים חֵם וְשָׁלוֹם מְנַעֲרִיהֶם, פֶּאֶשֶׁר כְּבֵר הָרִסוּ וְטָרְפוּ וְעָקְרוּ בְּמַה וְכַמָּה מֵהֶם ... וְזֶה בְּחִינַת 'יֶרֶק הַשְּׂדֵה', פִּי נִפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים צְמָחִים, כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב 'רִבְבָה בְּצִמְחַח הַשְּׂדֵה נִתְמַדָּה, וְאֵלֶּי תוֹלְדִים וְהַנְּעָרִים הֵם בְּחִינַת יֶרֶק הַשְּׂדֵה הַעֲלִיזוּנָה ... וְאִם הָיָה מִתְגַּדְּלִים בְּדַבְרֵי יִשְׂרָאֵל הַפְּשָׁרִים ... הָיָה מִתְגַּדְּלִים מֵהֶם פְּרוֹת נִפְלְאִים, בְּחִינַת 'וַיִּזְרְעוּ שְׂדוֹת וַיִּטְעוּ כְרָמִים וַיַּעֲשׂוּ פְרִי תְבוּאָה'. וְאֵלֶּי הַחַיִּית רְעוּת בְּחִינַת 'שׁוֹר', הֵם עוֹסְקִים לְלַחֵךְ וּלְעַקֵּר מְנַעֲרִיהֶם חֵם וְשָׁלוֹם.

(ליקוטי הלכות, ברכת השחר, ה, פד)

וכך גם היה בתקופתו של רבינו - תקופת התעוררות תנועת ההשכלה החדשה, שתוצאותיה האימונות אנו חווים עד עצם היום הזה:

על אף שהמשכילים הארורים פעלו בכל החזיתות, הרי שעיקר חיציהם כיוונו אל שדה החינוך.

א. עקב אריכות המאמר וקוצר הגיליון, חילקנו את המאמר לשניים, כשחלקו השני יופיע א"ה בגיליון הבא.

ב. ומובא כמה פעמים במדרש רבה.

ג. ראה ליקוטי מוהר"ן תניינא סימן ד'.

ד. אותו מקס (max) לילינטל שר"י, נולד וגדל בגרמניה, שם למד בישיבת פיורדא ואף קיבל סמיכה לרבנות. אך כמענה אנשי גרמניה למד באוניברסיטה, ובהמשך אף הושפע מהרפורמים. עד אשר החזן בשנת תקצ"ט לכהן כמנהל בית הספר היהודי המודרני שהוקם ברינה לבקשת יהודי הקהילה, שביקשו להביא את רוחה של ההשכלה בנוסח יהדות גרמניה אל קהילתם. בחודש כסליו תר"ב הזמין אותו סרגיי אנארוב אליו לסנקט פטרבורג, כדי שיסייע לו לעמוד על הלך הרוח אצל הציבור היהודי ויפעל לשכנע את היהודים לקבל את תכניתו, לפתוח - במקום תלמודי התורה הוותיקים - בתי ספר מתקדמים שבהם ילמדו מקצועות קודש וחול יחדיו.

ה. יתכן שאין אנו מנקדים נכון את שם המשפחה, ואם אכן כך, אנו מכוונים לקיים בכך את ההלכה שאין להזכיר עבודה זרה בשמה...

ו. ראה באריכות בחיי מוהר"ן אות ו': "באותה השנה עסק הרבה מאד בענין הפונקטין, והצטער עליהם הרבה מאד, ואמר כי לא דבר ריק הוא, והקפיד מאד על האומרים שבוודאי לא יתקיימו הפונקטין ... ועוד דבר מזה הרבה שצריכין להתפחד מאד מאלו הגזירות הנשמעים ח"ו, ושלא להחזיק אותם לדבר קל, רק צריכין להעתיך ולהתחלל ולצעוק ולהתחנן הרבה לפני השם יתברך ... כמה וכמה היה מתייעץ אז בעתים הללו על אודות הפונקטין שנשמעו אז ... והלואי היו מציינים אותו להרעיש ארץ ומלואה מקורם, לעסוק הרבה בתפילות וצעקות להשם יתברך כרצונו, בוודאי היו מתבטלין לגמרי".

בבתי ספר אלו, ראו לנכון להלעיט את הילדים הרכים בלימוד מדעי הטבע; גיאוגרפיה, ביולוגיה, וכיו"ב. כשמאידך, את סוגיות הגמרא הקדושה - כסוגיית "מחליף פרה בחמור" - שבמסכת בבא מציעא וכיוצא בה - לא ראו לצורך ללמד...

כפי שמקונן מוהרנ"ת:

ולומדים אותם הכל מעשה מעתועים, שהם חקמות ולשונות, שידע היכן כוש עומד במפת העולם. אוי להם, אוי לנפשם שהם אומרים שדין הקדוש של 'המחליף פרה בחמור' אין צריה העשר לידע, וישטות ההוה כמה זנבות יש להתולעים המשנים הנמצאים בארצות הרחוקים, זה צריה העשר לידע, כי הם מדפיסים זאת בלוחות שלהם שהפרו בבית חנוך שלהם. ה' ברחמי המרבים ירחם עלינו ועל זרענו ועל פלגת עמו ישראל, ויציל אותנו ואת זרענו מהם ומהמונם.

(ליקוטי הלכות, גביית חוב מהיתומים ג, ה)

תחת אשר ילמדו הילדים הרכים "הלימוד הקדוש המוכרח שהוא גמרא ופוסקים", מלמדים אותם שפות ולשונות, ובכך "שוחטים אותם בידיים ממש"... וכלשון מוהרנ"ת בתפילתו:

ומרחיקין עמה ישראל מעשר הלימוד הקדוש המכרח שהוא גמרא ופוסקים, שהם עקר יינה של תורה, ששם פלגים כל התורה שבכתב ושבעל פה. ואחר כך מוסיפים פשע על פשע, ומפתיים ללמד עמהם לשונות הגוים וכתבם, עד שמכניסים אותם בחקמת האפיקורסות, ולוחטין את הילדים בידים ממש, ונותרים ודורשים וטורפים ועוקרים אותם בידים משני העולמות.

(ליקוטי תפילות ח"ב, ד)

"נזפת תטופנה שפתי זרה"

ארורים אלו, לא באו כגזרי גזירות, אלא הציגו את עצמם ככאלה הדואגים לרווחת וטובת הילדים.

הם חיברו ספרים, וכתבו מאמרים*, בהם פרשו את 'משנתם' המרה כלענה, במתיקות נפלאה...

כי נפת תטופנה שפתי זרה וחלק משמן חפה, ואחריתה כרה כלענה תדה כתרב פית.

(משל, ה, א)

שבתחלה אינם מגלים האפיקורסות והקפירות שלהם, רק מראים המתיקות המדמה הנראה בתחלה בדרביהם הרעים, וזהו "כי נפת תטופנה שפתי זרה"

כמוה מאד אחר הסתלקותו [של רבינו] ויל ראינו בעינינו זאת, שתקף התחיל להתפשט אפיקורסות גדול בעולם מה שלא היה בואת מימי קדם. כי אף על פי ששכר התחיל לצמח נגע המספחת הזאת בכרלין על ידי האפיקורסים המפרסמים דשם במפרסם, והפרו חבורים רעים, בפרט ספרי 'המאסף' וכיו", אבל עדן לא נתפשטה הנגע במדינתנו. עד אשר בימינו אחר הסתלקותו ויל והסתלקות עוד גדולי הצדיקים הקדושים ויל, פשטה נגע המספחת הרעה הזאת גם במדינתנו, והתחיל האפיקורס המפרסם דקהלת טרנספאל עם סיעתו הרעה ליסר בית ההנהגה הרע שלהם. עד אשר אחר כך העמידו עליהם קנה באדעסא וכיו".

(שיחות הר"ן, רכ)

היה זה כשנתיים בלבד אחר הסתלקות רבינו, בשנת תקע"ג - פתח לראשונה האפיקורוס י.פ. שר"י בית ספר יהודי מודרני בעיר טרנופול.

בתחילה פתח אותו בביתו הפרטי, ועם השנים כשגדל מספר התלמידים, הקים מבנה מיוחד, ובו גם בית כנסת [1] וספרייה גדולה.

[אותו רשע, אשר מוהרנ"ת כותב עליו: "הרשע ראש הקשר הרע הזה, שאסור להזכירו בשם ישראל, שמו ימחה מן העולם" (ליקוטי הלכות, קידושין ג, כ) - היה יהודי שומר מצוות עד סוף ימיו... אך רקוב בדעותיו הכפרניות. בשנת תקע"ט אף חיבר ספר שכל מטרתו להשים את החסידים והיראים ללעג ולקלס, כשהוא מצטט בספר זה קטעים מתוך ספרי רבינו, ואף מזכיר את מוהרנ"ת בשמו: 'ר נתן ג'...]

כעבור כ-15 שנים מאז פתיחת בית הספר בטרנופול, "העמידו צלם כזה באודסה" בשנת תקפ"ט; היה זה תלמידו של י.פ. - ב.ש. שר"י, שפתח שם בית ספר באותה מתכונת, אשר הפך עם הזמן לבית ספר ממשלתי רשמי.

וכבר צווחו פכרוביא הצדיקים והקשרים שפדורתינו אלה, ואין שומע להם, כי ידם תקיפה פעוונותינו הרבים. או לנו מה שהגיע לנו בדורותינו אלה ... ונתקם פעוונותינו הרבים באשר הודיע אדמו"ר ויל הנרא מקדם פרום קרשו. ועדן הם הולכים ומתפשטים בכל עת.

(שם)

כפי שאכן בשנות תק"פ-תק"צ נפתחו בתי ספר 'משכיליים' בערים רבות, וביניהם אף בעיר אומן...

אוי, מי יודע מה יהיה בימים הבאים.

(שם)

ז. ספרי 'המאסף' החלו להופיע בשנת תקמ"ד, ונדפסו בברלין בדפוס המשכילי "חינוך נערים". (יחזק שמוהרנ"ת מרמז על רפוס זה, בדבריו בהל' פסח ה"ז אות ו'). מעניין לציין שהגיליון הראשון של 'המאסף', נפתח עם שיר שכתב נפתלי הרץ ויזל שר"י - רבם להרע של שני האפיקורסים הידועים, הירש בער ולנדא [אשר רבינו קירבם ועסק להחזירם בתשובה בהיותו באומן], ומחבר הספר הסמא "רן לנכון", אשר על אודותיו מסופר בכוכבי אור (בחלק 'סיפורים נפלאים') עיי"ש.

ח. קטע מודגש זה, הושמט בספרים הנרפסים.

ט. בשנת ת"ד ביום שמחת תורה, נפח את נשמתו בעיר מולדתו טרנופול, כש'משכילים' רבים ואף נוצרים מלווים אותו בדרכו האחרונה לשאל תחתיות. ומסופר שכמה מהחסידים שהיו בקרבת מקום פצחו בריקוד של שמחה על קברו... על דרך הנפסק ברמב"ם (פ"א מולכות אבל הלכה י'): "כל הפורשין מדרכי ציבור והם האנשים שפרקו עול המצוות מעל צוארן ואין נכללין בכלל ישראל בעשיית המצות ובכבוד המועדות וישיבת בתי כנסיות ובתי מדרשות אלא הרי הן כבני חורין לעצמן כשאר האומות, וכן האפיקורוסין והמומרים והמוסרין - כל אלו אין מתבללין עליהן, אלא אחיהם ושאר קרוביהם לובשין לבנים ומתעטפים לבנים ואוכלים ושוחים ושמהים שהרי אבדו שונאיו של הקב"ה, ועליהם הכתוב אומר הלא משנאיך ה' אשנא".

י. אין אתנו יודע עד מה מדוע נקט מוהרנ"ת בלשונו סוגיא זו דווקא (יחזק שהמשכילים הם אלו אשר נקטו בספריהם הרעים סוגיא זו, ובאם ללעג על לומדי הש"ס).

אך מן הענין לציין לדברי רבינו בליקוטי מוהר"ן דנקט נמי סוגיא זו וכתב: "באמת כל המשא ומתן הוא תורה, כי למשל הדין המחליף פרה בחמור הוא תורה, ומכל שכן כשעושיין הדבר בעצמו הוא בודאי תורה, וכמו שמספרין כל זה בשם הבעש"ט ויל" (ליקוטי מוהר"ן, רפ). ועיי"ש בביאור הליקוטים שכתב: "לולא דמסתפינא הייתי מבאר את המשל של המחליף פרה בחמור, על פי המובן בספרי אמת שענין פרה בחמור הוא בסוד הניצוצין [הרפ"ח, כמספר פרה עם האותיות] שנפלו למטה בין הקליפות, שהם היכלי התמורות והחליפין. וכל עסקינו בבחינת צאתך של המשא ומתן, הוא כדי לברר כל אחד לפי מדרגתו את הרפ"ח ניצוצין מהיכלי החליפין ... ומחמת זה, כל ענייני משא ומתן נקראים על שם המחליף פרה בחמור, והוא האב לכלול" (ביאור הליקוטים, סימן רפ).

יא. הרשע הארור הנ"ל, מקס ליליינטל שר"י, חיבר ספר בשם "מנדי ישועה" בו הוא מנסה לשכנע את הציבור החרדי באמינותה ותועלתה של דרך החינוך החדשה שהוא מציע. כך גם הרבו להדפיס כתבי-עת, מגזינים וירחונים, בהם פרשו את משנתם, הסמאה; אם זה "המאסף" שכבר התחיל להופיע בזמנו של רבינו, בשנת תקמ"ד, ונזכר בשיחות הר"ן ששיחה ר"כ. ואם זה "הצפירה" שהתחיל להופיע מאוחר יותר, ונזכר בספר "מכניע זדים".

ויפרש רש"י "אפיקורסות", "ואחריתה מרה פלענה".

ומי שפקי בהם ובדרכיהם, ואף הם מטעין את העולם, בפרט בני הנעורים, שהם מחנכין אותן בחנוף הרע והמר שלקהם, הם ממש כמו... הממשטת עצמה ומדברת דברי חן, ובתחלה אינה מגלה זדון לבה ומראית עצמה ככשרה, עד אשר היא מטעת כל מי שנפסת אחריה. כמו כן ממש הם דרכיהם הרעים למי שידע מעט מדרכיהם. ועל קטב משל זה סוכב רב ספר משלי.

(שיחות הר"ן, רטז)

ברוב חוצפתם "הענו פניהם ויאמרו בפה מלא כי הם עושים טובות לבני ישראל ורוצים להנכם בדרך הישר", כפי שכותב מוהרנ"ת בדם לבו:

אם היה לנו לב פשר לה' יתברך כמו אנשים כשרים של דורות הקדמים, היה ראוי לנו לפול על פנינו ארצה ולהכות ראשינו בכתל יומם ולילה על כל הצרות האלה אשר לא היה פזאת מימות עולם. מה נאמר, מה נדבר. או לעינינו שפק ראות, או לאונינו שפק שומעות, ולא זו אף זו, כי אם עוד הענו פניהם ויאמרו לנו בפה מלא כי הם עושים טובות לבני ישראל ורוצים להנכם בדרך הישר. או ואבוי! או ואבוי על ראשם! או לנפשם כי גמלו להם רעה... ועדין הם רוצים להטעות, חס ושלום, פאלו עושין טובות. יהי כן ה' עמיהם ונעשה להם ה' יתברך טובות כאלה באשר הם עושין לנערי ישראל.

(שם)

***

כדרכם כסל למו, אף הציגו את השינויים שחפצו לחולל בחינוך הילדים, כשינויים כשרים למהדרין, כשצורך הענין הם הופכים ללמדנים מופלגים...

על הצורך בלימוד שפות - לדוגמא - הביאו ראיות רבות מדברי חז"ל.

והנה זה סמוך ראיתי אהד טמא מדבר, שמו ש.ב. ימח שמו נמחה זכרו, בהעמקתו ספר אהד האריך בהקדמתו בטנוף חלקלקות דבריו הטמאים המלאים אפיקורסות מתחלה ועד סוף, וכל דבריו להביא ראיות מדברי רבותינו ו"ל שצריכין ללמוד לשונות שלהם. וכל דבריו הנה מהכל יחד".

(מכניע זדים, ב)

גם על הצורך ללמד את הנערים מלאכות, הרבו להביא מקורות מדברי חז"ל, כשהם מצטטים כמובן רק את המימרות המתאימות להם...

ועל כל ענינים כאלו נאמר "כי ישרים דרכי ה', צדיקים ילכו בם ופושעים יפלו בם", ובפרט הפושעים האפיקורסים הנ"ל - שהם הם פושעי ישראל בפה מלא, במחשבה דבור ומעשה - הם נכשלים ומכשילים על ידי דברי תורה דיקא, שבחריים לעצמם הפסוקים ומאמרי רבותינו ו"ל שיכולים לפרש אותם על פי דעתם הרעה, ומאמר רבותינו ו"ל שהוא מתנגד בפרוש לדעתם הרעה מדחין אותו בלאחר

יב. עיי"ש שהאריך לסתור דבריו.

יג. עיי"ש שמאריך לבאר ענין לימוד המלאכות, בגדר הנכון.

די, ואומרים בטנוף ליצנתם שרבי נהוראי זקן היה או חולה שאמר "מניח אני כל אמוניות שבעולם ואני מלמד את בני אלה תורה", וכן פוצא בזה".

(שם, ח)

וכן הלאה; את כל שאר דעותיהם ושיטותיהם הכוזבות, ניסו להוכיח בצביעותם מתוך התורה שבכתב ושבע"פ.

ואי אפשר להתנפח ולטעון עמהם על דרכיהם, כי מהפכים דברי אלקים חיים ומוציאין להם סברות הפוכות של שטות והקבל, שצריכין חס ושלום להרגיל את התינוק בדרכים נבוכים הרעים הללו, בדרכים רעים אשר לא נשמעו מעולם

(ליקוטי הלכות, פסח ז, ו)

הם דיברו אך ורק בשם האמת'...

וכל דבריהם הם רק שאומרים שרוצים להדרה את ישראל בדרך האמת, ודבור אמת' אינו זו מפייהם. והאמת שלהם רב מאד מאד, שאומרים בכל פעם שהפציים רק באמת, פדוע לכל המביט קצת בספריהם ובקרחיהם הרעים שהם מפיצים עתה בישראל. שומר עמו ישראל לעד, ושמרנו ואת זרענו מהם.

(ליקוטי הלכות, ברכת השחר, ה, ע"ב)

ובכך הצליחו ללכוד ברשתם גם "כשרים ותמימים" שנפלו בפח ולא הבינו את הסכנה האיומה.

וכת האפיקורסים והפילוסופים מתגברים עכשו ביתר, עד שהם זורקים הציהם הרעות ופורשים רשתות ומכמורות גם על הפושעים והתמימים, הקרואים והולכים לתמם. כי הם מטעים אותם, ומראין עצמן לפנייהם ככשרים, וכאלו רוצים בטובת ותקנת ישראל, עד שנאחזין גם פמה נשמות כשרות ברשתות שלהם, ומכניסים כפירות ופילוסופיא ואפיקורסות בלב ישראל עמך הקדוש. ומתגברים להרגיל את ישראל בדרכי העביוס, להתלבש במלבושיהם וללכת בדרכיהם, וללמד ספריהם ולשונותיהם.

(ליקוטי תפילות, לא)

כי בתחלה מתלבשים עצמם ברמאות, ואומרים שרוצים בתקנות הנערים, ומטעים שרוצים להדריכם בדרך הנשר... ואחר כך מוכיפים פשע על פשע, ומפתים ללמד עמיהם לשונות הגוים ובתכם, עד שמכניסים אותם בהכמת האפיקורסות.

(ליקוטי תפילות ח"ב, ד)

***

אם לא די בכך, הרי שכדי לקבל לגיטימציה לכפות את שיטתם, נהגו להשמיץ את החיידרים' ולהיטפל לכל מיני 'בעיות' - שקריות או אפילו נכוונות - הקיימות בדרך החינוך הוותיקה וה'פרימיטיבית', וכפתרון לכך הציעו את דרך החינוך שלהם, החדשה והמודרנית.

הבעיות שמצאו, נתנו להם לדעתם את הזכות להביע דעה לציבור החרדי כיצד עליהם לחנך את ילדיהם...

יד. וכן כתב במקום אחר: "מי שמביט לפעמים בספריהם של המחברים יראה שדיבור אמת' אינו זו מפייהם, וצועקים רק אמת', או להם ולהאמת המוזיק שלהם" (ליקוטי הלכות, שם ז, טו).

הן על כך זועק מחבר ספר 'מכניע זדים', ותוקף בחריפות את אחד המשכילים שמצא דופי מסוים בהנהגת הרבנים:

לֵץ טָמֵא כִּזָּה יֹאמֵר שֶׁהוּא יוֹרֵה אֶת יִשְׂרָאֵל דְּרָכִים שִׁיתְנַהֲגוּ בָּהֶם, וְהוּא יוֹרֵה וְיַסְנוּ אֶת קַלְקוּל הַנְּהִיגַת הַרְבָּנִים וְהַמְנַהֲיָיִם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּחְיוּ!?

(מכניע זדים, ה)

בהמשך דבריו הוא מתייחס לעצם דרכם הדמגוגית הנלחח, של העלאת בעיה והענקת פתרון שגרוע מהבעיה עצמה... כשהוא נותן על כך משל נפלא, וזה לשונו:

וְהִנֵּה אֵין צָרָה לְהַשִּׁיב עַל דְּבָרֵי לֵץ וּמְשַׁקֵּץ כִּזָּה, אֲךָ אֵת זֶה רִאִיתִי לְהַזְכִּיר, שֶׁלְפָעַמִּים נִמְצָא בְּדַבְרֵיהֶם אֵיזָה קִשְׁיָא וּמְבוּכָה עַל אֵיזָה הַנְּהִיגוֹת אֲשֶׁר יֵשׁ בְּעֵינֵינוּ זֶה בְּאֵמַת אֵיזָה עוֹוֹת, אֲבָל הַתַּסְתֵּן שֶׁלָּהֶם שְׂרוּצִים לְתַסְתֵּן מַעֲוֵת יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וְרוֹצֵה לְהַשְׁחִית וּלְקַלְקֵל לְגַמְרֵי.

... וְהָרִי זֶה הוֹמָה לְמִי שֶׁמוֹצֵא אֵיזָה חֶסְרוֹן בְּאֵיזָה בְּנֵינָה נִפְלְאָה הַבְּנֵי עַל יְסוּדוֹת חֻקִּים וּנְפִלְאִים, אֲשֶׁר נִפְלְאוֹת הַבְּנֵי בְּקַלְלִיּוֹת וּבְפִרְטִיּוֹת אֵי אִפְשֶׁר לְצַיֵּר וּלְבַאֵר וּלְשַׁעֵר בְּמַח, וְכֹא אֶחָד וּמְחַפֵּשׁ וּמְבַקֵּשׁ לְמַצֵּא בּוֹ חֶסְרוֹנוֹת, וְהוּא מְחַסֵּר שֶׁכָּל וּמְקַשֶּׁה קִשְׁיוֹת עַל פְּמֹה דְּבָרִים שֶׁהֵם הַדְּוֹשִׁים נִפְלְאִים וְצָרִיכִין לְהַבְנִין מְאֹד לָנוּ וּלְחֻזֵּק לְבַנְנוּ, וְלִהְפָסִיל אֲשֶׁר לֹא יִבְנִים עַל מְכוֹנִים נְדָמִים לְעוֹוֹת. וְלְפָעַמִּים מוֹצֵא בְּהַבְנֵינוּ מִה שֶׁהוּא אֵיזָה עוֹוֹת בְּאֵמַת, אֲבָל הוּא מְרַב חֶסְרוֹן דַּעְתּוֹ וְרַע לְבָבוֹ, אֹמֵר שֶׁרֹאִי לְהֵרֵם חֵם וְשִׁלּוֹם הַבְּנֵי הַנִּפְלְאָה הַזֶּה הַבְּנֵי מְאֻלָּפִים שָׁנִים עַל פִּי חֻקִּים וּנְבוּנִים אֲמִיתִים, וְלִדְעוֹת הַרְעָה וּזְרוֹן לְבוֹ הוּא רוֹצֵה לְהֵרֵם וּלְהַשְׁחִית לְגַמְרֵי חֵם וְשִׁלּוֹם אֶת הַבְּנֵי הַנִּפְלְאָה הַזֶּה, וּלְבָנוֹתוֹ עַל פִּי שְׁטוֹת רַע שֶׁכָּלוּ הַמְלַכְלָה עַל רִפְשׁ וְטִיט.

וְהַנִּמְשָׁל מוֹכֵחַ מְמִילָא, שֶׁמוֹצֵא אֵיזָה עוֹוֹת בְּהַרְבָּה, וּבִשְׁבִיל זֶה רוֹצֵה לְהַעֲבִיר אֶת יִשְׂרָאֵל מִהַדַּת לְגַמְרֵי חֵם וְשִׁלּוֹם. וְמִי יִשְׁמַע לְדְבָרֵי לֵץ כִּזָּה, וְאִם יֵשׁ רַבָּנִים שֶׁנִּמְצָא בָּהֶם עוֹוֹת, עַל כָּל פְּנִים טוֹב טוֹב מִה שֶׁהֵם חֻקִּים בְּדַת יִשְׂרָאֵל, וְגַם הַעוֹוֹת יִתְתַּקֵּן בְּרַב הַיָּמִים עַל יְדֵי צַדִּיקִים וּמְנַהֲיָיִם אֲמִיתִים.

(שם)

"הצרה הגדולה מכל הצרות ודעות שבעולם!"

כבר בתחילת דרכם של אותם 'משכילים' ארורים - עוד בטרם הצליחו להוציא זממם לפועל - עמד רבינו זועק על השאננות האוחזת בעם לנגד אותם מהרסים:

פַּעַם אַחַת אָמַר רַבֵּנוּ זְכוּרֵנוּ לְבָרְכָה: אֵיזוֹ וְאִכּוּי שְׂאִין אָנוּ חוֹשְׁבִין כָּלֵל בְּשִׁבְלֵי בְּנֵינֵינוּ וְדוֹרוֹתֵינוּ, אֵיךְ לְהַצִּילֵם מִמֵּיִם הַיְיֹדֵנִים הַרְעִים הָאֵלֶּה הַרוֹצִים לְשַׁטֵּף אֶת הָעוֹלָם חֵם וְשִׁלּוֹם, שֶׁהֵם דְּרָכֵי הַלְמוּדִים הַרְעִים שֶׁל חֻקִּים וּלְשׁוֹנוֹת

וּפִילֹסוֹפִיָּה הַמַּתְפַּשְׁטִים עֲכָשׁוּ בְּעוֹלוֹתֵינוּ הַרְבִּים וְכוּ'.
(חיי מוהר"ן, ת"ז)

וכאשר החלו להתפרסם 54 סעיפי 'חוקת היהודים' אשר גזר קיסר רוסיה, אלכסנדר הראשון - הצביע רבינו על הסעיף שעוסק בשינוי מערכת החינוך, באמרו "כי גזירה זאת היא צרה גדולה מכל הצרות ודעות שבעולם!".
וכמסופר:

פַּעַם אַחַת נִשְׁמַע שֶׁהַקִּיר"ה שֶׁלָּנוּ רוֹצֵה לְגוֹר חֵם וְשִׁלּוֹם בְּמַה גְּרוֹת עַל יִשְׂרָאֵל (שְׁקוֹרֵין 'פִּינְקֵטִין') וְנִשְׁמַע אֵיזוֹ שְׁגוּרָה אַחַת מֵהֶם הוּא רוֹצֵה שִׁיְהִי חֵם וְשִׁלּוֹם יִשְׂרָאֵל מְבַרְחִין לְלַמֵּד בְּנֵיהֶם חֻקִּים וּלְשׁוֹנוֹת, וְאֹמֵר רַבֵּנוּ זְכוּרֵנוּ לְבָרְכָה שֶׁעַל גְּזֵרָה זֹאת צָרִיכִין לְגוֹר תַּעֲנִית, וְלִצְעַק וְלִזְעַק לְהַשִּׁים יְתֵבְרָה יוֹתֵר מֵעַל כָּל הַגְּזֵרוֹת, כִּי גְזֵרָה זֹאת הִיא צָרָה גְדוּלָה מִכָּל הַצָּרוֹת וְרַעוֹת שֶׁבְּעוֹלָם!

(חיי מוהר"ן, ת"ז)

אף את תלמידו מוהרנ"ת הזהיר רבינו

שֶׁכָּל אֵימַת שִׁיזְדַּמְן לוֹ לְכַתֵּב בְּעֵינֵי הָאֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה וְהַטְּהוֹרָה, וְכֵן נִגְדָה כָּל שְׁנֵי מַהֲסוּרֵה לָנוּ מִסִּינֵי - לֹא יִחַסֵּה מְמִלִּים, אֲלֵא יִשְׁפֹּךְ אֶת כָּל עֲטוּיָו. כְּדִי לְהוֹדִיר אֶת יִשְׂרָאֵל שִׁיִּתְרַחֲקוּ מֵהֶם מְטַחֲטוּי קִשְׁת, שֶׁהוּא הַיְסוּד לְכָל הַכְּפִירוֹת וְהַאֲפִיקוּרָאוֹת וְהַהֲתַרְדְּרוֹת בְּקִרְבַּ עַם קוֹדֵשׁ.
(באש ובמים, פרק ג)

ואכן, מוהרנ"ת שפך דיו רב, וחזר והתריע על גזירה נוראה זו שוב ושוב, כשהוא זועק מרה שהיא "הצרה הגדולה מכל הצרות":

הַצָּרָה הַגְּדוּלָה מִכָּל הַצָּרוֹת, אֲשֶׁר הַתַּעֲבָרָה עֲכָשׁוּ חֻקִּים הַפִּילֹסוֹפִיָּא, חֻקִּים חִיצוֹנִיּוֹת, וְהַתְּחִילוּ לְלַמֵּד נַעֲרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֻקִּים וּלְשׁוֹנוֹת הַעֲבוּרִים, אֲשֶׁר הִלְוִי הֵיוּ קוֹבְרִים אוֹתָם בְּתֵימָה, בְּדַעַי הֵיךְ טוֹב לָהֶם יוֹתֵר וְיוֹתֵר! כִּי הֵם הוֹרְגִים אוֹתָם וְאֵת עַצְמָם בְּיָדֵים וְעוֹקְרִים אֶת עַצְמָן וְאֵת בְּנֵיהֶם מִשְׁנֵי עוֹלָמוֹת, וּמַעֲבִירִים אֶת בְּנֵיהֶם לְמַלְכֵה וְעוֹבְדֵה זָרָה וְלְמַקוֹם הַטְּנֻפָּת, וְשׁוֹחֲטִים יְלָדֵיהֶם בְּשִׁאֵט בְּנַפְשׁ בְּזָרוֹן וּבְמַעַל, וְצוֹדִים נְפִשׁוֹת רַבּוֹת שֶׁפּוֹרְחוֹת לְגִיהֶזֶם עַדִּי אוֹבְדֵי עַל יְדֵי זֶה, כִּי אֵין רַעְיָה וְצָרָה גְדוּלָה מִזֶּה.

(ליקוטי הלכות, גביית חוב מהיתומים ג, ה)

רֹאִי לָנוּ לְבָמוֹת וְלִצְעַק יוֹם וְלַיְלָה נְבִטוּשׁ רִישָׁא בְּכוֹתְלָא דְּבֵיתָא. בַּת עַמִּי חֲגֵרִי שִׁקֵּי הַתְּפִלְשִׁי בְּאַפְרֵי, אֲבָל יְחִיד עֲשִׂי לָךְ מִסְפֵּד תְּמַרְוִירִים, עַל גְּדֵל הַשֶּׁבֶר וְהַצָּרָה הַגְּדוּלָה הַנִּשְׁמַעַת בְּעוֹלָם, אֲשֶׁר עֲדִין לֹא הִיָּתָה כְּזֹאת, אֲשֶׁר נִתְחַבְּרוּ בְּכֶמֶה מְקוֹמוֹת כְּמֹה פְתוֹת רְשָׁעִים גְּמוּרִים מְפָרְסְמִים, וְעָשׂוּ לְעַצְמָן חֻבְרַת 'חֲנוּךְ נַעֲרִים' לְלַמֵּד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַקְּטַנִּים חֻקִּים חִיצוֹנִיּוֹת וּלְשׁוֹנוֹת הַגּוֹיִים, וְהֵם מְטַמְּאִים הַבַּל פִּיהֶם הַקְּדוּשׁ ... אֵיזוֹ לָנוּ כִּי שִׁדְדָנוּ, אֵיזוֹ לָנוּ עַל שִׁבְרָנוּ, אֵיזוֹ וְאִבּוּי. וְאִם אֲמַרְתִּי אֲסַפְרָה כְּמֹה אֲפָסֵה קִצָּה מֵעַתָּה הַצָּרָה הַזֹּאת יִקְלוּ הַמּוֹן יְרִיעוֹת, כִּי אֵין רַעְיָה גְדוּלָה מִזֶּה!

(ליקוטי הלכות, פסח ז, ט)

טו. בחודש חשון תקס"ג הקים הקיסר את "הוועדה לשיפור מצבם של היהודים", שדנה בדרך הטובה ביותר לתיקונם של היהודים, ושלונם במולדת וברעינות הנאורות. וכשנתיים לאחר מכן, בחשון תקס"ה, השלימה הוועדה את מלאכתה והגישה לצאר את מסקנותיה. על בסיס מסקנות אלה אישר הצאר ביום 1 סבת תקס"ה את "תקנת 1804" (תקנת היהודים) הכוללת חמישים ארבע פסקאות. ונקראה בפי היהודים "גזירת הפונקטין", על שם הסעיפים / הנקודות (פונקט = נקודה).

טז. ראה שיש"ק (ב, ק) שם מסופר שאמר לו בזה הלשון: "זאלסט צו לאזן די פען און שרייבן וואס מער" = "תשחרר את העט ותכתוב כמה שיתור".

באחד המקומות הוא מתבטא שהיה מן הראוי לצעוק על כך "תמיד מערב עד בוקר", אך עכ"פ אי אפשר להתאפק מלכתוב על כך מדי-פעם כדי לחזק את "אותם הכשרים אשר לבם דווה על זה" ולחזקם "לעמוד כעמוד ברזל וכחומת נחושת נגד כל הקמים עליהם להמשיכם חס ושולם מדרך האמת אשר דרכו בו אבותינו מעולם".

וזה לשונו:

אם היה מועיל מה שנדבר עוד מזה - היה כדאי שכל מי שנוגע יראת ה' בלבו יצטק על זה תמיד מערב עד בקר! ולהרחיב הדבור בפיו ובכתב, אלפים ורבבות יריעות, להזהיר את העם לבלתי נלע בקצה הפס המפות הזה, הפך והג' של דרכי ספרי המקורים.

אך ידעתי כי מי שנתעה בזה לא יועילו לו דברי, ולא דברי רבים וגדולים ממני הפזירים על זה מאד מאד, פמבאר בכמה וכמה ספרים קדושים פמה אזהרות על זה בכמה לשונות בלי שעור. אך מי יוכל להתאפק מלצטק על צרה כזאת, ובפרט עכשו שפשתה המספחת הרעה הזאת בעוונותינו הרבים אשר לא היתה כזאת מימי קדם, ומי יודע מה יולד יום.

וקמו שאמר רבנו זכרנו לברכה: "אוי ואבוי, שאין אני חושבין כלל בשביל בנינו ודורותינו איה להצילם ממים הנידונים הרעים האלה הרוצים לשטף את העולם חס ושלום, שהם דרכי הלמודים הרעים של חכמות וגלגולות ופילוסופיא המתפשטים עכשו בעולם, והאפיקורסות הולך ומתרבה בעולם בעוונותינו הרבים, ומה נעשה לבנינו ודורותינו שינצלו מה".

על כן בהכרח להזכיר לפעמים מזה, למען יהיה למשיב נפש לאותן הכשרים אשר לבם דווה על זה, למען יתחזקו באמונה יתרה על ידי דברינו, ויוכלו לעמוד כעמוד ברזל ויחזקו נחשת נגד כל הקמים עליהם להמשיכם חס ושלום מדרך האמת אשר דרכו בו אבותינו מעולם. וגם בלי האי ואולי ישמעו וישבו אחד מהם, מאותן שהתחילו לפל למצודה הרעה של דרכיהם הרעים הנ"ל.

(ליקוטי הלכות, קידושין ג, כ)

***

גם בתפילותיו הלוהטות חוזר מוהרנ"ת וזועק שוב ושוב, שגזירה נוראה זו - "כמוהו לא נהיתה מימות עולם",

וזהו "עיקר חבלו של משיח", "ועל צרה הגדולה הזאת התנבאו כל נביאינו וחכמינו האמתיים מקודם", ומאידך, על אף גודל חומר הגזירה "אין איש שם על לב להרגיש צרה הגדולה הזאת".

רחם על פלישת עמך בית ישראל, בעת צרה הזאת אשר כמוהו לא נהיתה, שהם רוצים חס ושלום עכשו בעקבא דמשיחא שתתפשט חס ושלום חכמת הפילוסופיא בעולם, ורוצים לצודד נפשות ישראל בדרכיהם ובסברותיהם, והם מתחילים לחגף נערים קטנים אשר אין יודעים בין מינים לשמאלם, לחנכם בלמוד ספרהם ובגלגולות העפ"ם, להכניסם חס ושלום בדרכיהם ובסברותיהם. ואין איש שם על לב להרגיש צרה הגדולה הזאת בלבו, אשר כמוהו לא נהיתה מימות עולם, אשר זהו עקר חבלו של משיח, ועל צרה הגדולה הזאת התנבאו כל נביאינו וחכמינו האמתיים מקדם. כמו שכתוב "והיתה עת צרה ליעקב אשר כמוהו לא נהיתה", וכמו שהתנבא דניאל ברוח קדשו, כמו שכתוב "יתבררו ותלבגו ויצרפו רבים, והרשיעו רשעים ולא יבינו כל רשעים והמפסילים יבינו". מרא דעלקא בלא, אתה לבר יודע גדל הצרה הזאת, אשר אין כמוה!

(ליקוטי תפילות, כא)

אוי לנו כי שדדנו, כי צרה כזאת לא היתה עדיו לישראל מימות עולם! ועל מי לנו להשען? אל מי ננוס לעזרה? ואיה המקום להתחבא מפניהם, ולהציל את בנינו ונרעינו וכל זרע עמך בית ישראל מרשותותיהם ומחציהם? מי יגור לנו אש אוכלה, מי יגור לנו מוקדי עולם, מי יחוס עלינו, מי ירחם עלינו, מאן יבוא עזרנו.

(ליקוטי תפילות, לא)

***

בין שיטי דבריו ניתן לחוש בעוצם צערו וכאבו אשר נגע עד הנפש, וכפי שאכן מסופר שמדי דברו בענין זה היו פניו מחווירות כסיד עד שהיו חוששים לחייו... וכמסופר:

ספר רבי אברהם סופר שטערנהארץ נכד מוהרנ"ת, ששמע מהזקנים שהפירו עוד את מוהרנ"ת, שבעת שהיה מדבר מהשקאלעס (פתי ספר) שנת'סדו בזמנו באדעס ובאומאן ועוד, תרה לו הדבר כל כך והתויר בצערו כל כך, עד שחשבו שהנה הוא נגע ונפטר לא עלינו.

(שיש"ק החדש, חלק ג, אות ש)

"סודו נא מעל אהלי הרשעים האלה"

ומעתה, אחר שנבחרנו לרדת לעולם הזה ולהוליד ילדים בדור שכזה - החובה מוטלת עלינו לעמוד על המשמר; להרחיק את עצמנו ואת צאצאינו וצאצאי צאצאינו "בכל מיני התרחקות מהכיתות הרעות שקמו בדורות הללו", ו"לחנכם לילך בדרך האמונה הקדושה כאשר קיבלנו מאבותינו".

אשרי מי שאזכר בימים האלה להתרחק את עצמו ואת בניו מהם. ואם אין בדינו למנעם בעוונותינו הרבים, על כל פנים החייב על כל אחד מאנשי ישראל הכשרים, להזהיר את בניו ואת בני בניו לדורות, שיתרחקו בכל מיני התרחקות מדרכים אלו.

(ליקוטי הלכות, פסח ג, ט)

ואם שלאו כל אדם זוכה שיהיו בניו צדיקים וקשרים גמורים... העקר שיראה להנכם לילה בדרך האמונה הקדושה באשר קבלנו מאבותינו, וכמו שאנו מזכירים בפרשת קריאת שמע "ושננתם לבניך" וכו', ולפתחם אתם את בניכם לדבר בם בשבתך בביתך ובכלתך בדרך" וכו', וכתוב "והודעתם לבניך ולבני בניך". ובפרט, לרחקם בכל מיני הרחקות מכתות הרעות שקמו בדורות הללו להעביר חס ושלום את נערי בני ישראל מעקר הדת הקדוש.

(ליקוטי הלכות, פריה ורביה ואישות ה, ג)

מוהרנ"ת הוא אחד מגדולי המחמירים בחובת ההתבדלות:

הוא לא מסתפק בכך שאסור לשלוח את הילד למסגרת בה לומדים חכמות ושפות, אלא מוסיף לאסור גם לשלוח את הילד ל"תלמוד תורה" על טהרת הקודש, אם יש שם ילד שלומד - מהוך למסגרת הת"ת - לימודים זרים ואסורים...

וזה לשונו:

החייב על כל אחד מאנשי ישראל הכשרים להזהיר את בניו ואת בני בניו לדורות שיתרחקו בכל מיני התרחקות מדרכים אלו, ושלא לתן את בניו לדרך שלומדים בו אחד מהגנים אלו החולקים בדרכים אלו הרעים הנ"ל, אף על פי שאצל זה המלמד אין עוסקים בלמוד הרע הזה, רק לומדים אצלו

תורה הקדושה גמרא ופוסקים, רק שקצת תלמידים לומדים במקום אחר אלו הענינים, אף על פי כן אסור להתחבר עמהם כלל, שלא ימשיכו את בני חס ושלום לדרבם הרעה ולסבירותיהם המרות, שלא יכניסו בו חס ושלום איזה תאנה ללמד ספריהם הרעים, רחמנא לצלן.

(ליקוטי הלכות, פסח ז, ו)

***

אש קודש זו של חובת ההיבדלות מ"ההולכים בדרכים הרעים האלו", בערה אף בליבותיהם של תלמידי מוהרנ"ת.

וכפי שאנו מוצאים את תלמידו של מוהרנ"ת, רבי אפרים ב"ר נפתלי זצ"ל, כשהוא מצרף את חתימתו על החרם הנורא - "אלות הברית" - שהטילו בעיה"ק ירושלים תובב"א, ביום ד' כסליו תרל"ג, על אלו הרוצים לערב ב'תלמודי התורה' לימודי חול של לשונות וחכמות חיצוניות.

כשהם מדגישים שהחרם חל גם על אותם המפורסמים לגאונים וצדיקים" וטוענים שכל מטרםם היא אך ורק לשם שמים...

ובפרוש נאמר אשר גם אם יהיו המיסדים את בית הלמוד לשם ענין וזאת לתורה הקדושה, מפרסמים לגאונים וצדיקים וכדומה, וגם אם יאמרו המיסדים אשר רק לשם שמים ולשם הוויק האמונה והוויק למוד התורה וכדומה כל ישעם וכל חפצם, לא יאבו ולא ישמעו להם.

... אף אם יאמר המיסד להיות למוד התורה עקר, ולמודים האחרים טפלים בפני ההוא, חלילה חלילה, על זה רובין האסור הנורא הנעשה מפקר ונתחדש פעת מכל החתומים מטה.

... וכל איש או אשה זקן ונער בחור ובתולה, יהיה מי שיהיה, אשר יעבור על האסור הזה, ידרף האסור נפשו וישיגהו וירמסוהו, והיה מקבל ומפרש מעדת ישראל, וכל מיני קנסות ועונשים שייכלו להעניש את העברין ההוא יקנסוהו ויענשוהו, עד ששוב מדרפו הרעה.

כשבין החותמים מתנוססת החתימה:

נאם אפרים כמו"ה [= בן מורנו הרב] נפתלי מקרימניצ'ק.
(אלות הברית, הודפס בספר מעשה אבות עמוד ג)

לאחר חמשה שנים - ביום י"ב אדר א' שנת תרל"ח - חידשו את החרם, בכותבם:

אנחנו החתומים מטה מצאנו חובה בנפשנו להקפיד ולעמוד על נפשנו לשוב לחג השלמות, לחג הגדרות אשר קדרו לנו קרמונינו זיע"א ... לאסור למודי קתבים ולשונות זרים לקבל ותלמוד בכנופיא בכל מקום שיהיה, לא בבית ספר לבדו, ולא לספחו לבתי תלמוד תורה, אפילו לעשותן טפל הטפל פלל וכלל, אפילו על ידי משגיח ורא שמים.

... והעובר על דברינו אלה ורבעה בו כל האלה, מחרם ומקבל הוא מעדת ישראל, ועליו לרודפו ולהרפו בכל יקלתנו. וה' הטוב יהיה בעזרתנו לכלות קוצים מפרמו, למען לא תחלל בריתו אפנה, ולא ישפל פבוד תורה הקדושה וקבוד ארצנו הקדושה, ולמען נלך בדרך אבותינו להשתבח ולהדבק במעשיהם.

וגם שם, אנו מוצאים - אחר חתימת השרף רבי יהושע לייב מבריסק

זיע"א - את חתימתו של רבי אפרים:

נאם אפרים בלא"ה [= בן לאדוני אבין] ר' נפתלי.

(שם, עמוד טו)

***

באותה תקופה, בשנת תרל"ג, יצא לאור עולם הספר הקדוש "לב העברי", אשר כתב וחיבר הרה"ק רבי עקיבא יוסף שלזינגר זצ"ל, בו הוא מאריך בגודל האיסור של החדרת שינויים בחינוך התשב"ר ולימוד חכמות חיצוניות, כשבתוך דבריו הוא זועק:

אוי ואבוי על מעמד צאן קדשים זרע ישראל תינוקות של בית רבן, אשר עליהם אנו צועקים "עשה למען תינוקות של בית רבן". ותמה אני על נפשי איה יכולה לסבל לראות עלבון תורה כזה אשר כפתולה חגרת שק, ומי יתן ראשי מים לבכות לפני ה' ולהתחנן לפניו שירחם שארית ישראל. וגם אחי הנאמנים לבית יעקב, אל תתנו דמי לו ותבקשו והעתירו לה', והתעוררו אהבת לשני חברון, ומעשי אבותיכם ותורת רבותיכם בקברם להרעיש שמים וארץ בתפלה, אוי ירחם ה' אשר בחר בנו מכל עם ורוממנו מכל לשון, וירם קרן תורתו, ויחזקנו וישיבנו על הצנינים ועקבות ודרבם של אבותינו.

(לב העברי, חלק ראשון)

בחלק השני של ספרו, הוא אף מעתיק באריכות את דברי רבינו ומוהרנ"ת - מתוך הספרים: ליקוטי מוהר"ן, שיחות הר"ן, ליקוטי עצות, ליקוטי הלכות" - על אודות חומר איסור לימוד חכמות חיצוניות, וחובת השמירה על החינוך הטהור.

וכשנפיע ספר קדוש זה, שיבחו רבי אברהם ב"ר נחמן עד למאד, וכמסופר:

בעת שיצא לאור עולם הספר הקדוש "לב העברי" על ידי הצדיק רבי עקיבא יוסף שלזינגר זצ"ל, מתלמידיו הגדולים של החתם סופר, אמר: "סנגד החשה הגדול שמתפשט בעולם בעת הזאת, סבב ה' יתברך שנה לעמת זה יצא ספר זה שפסק הרבה מהחשה", פי כלו דברי מוסר נקלאים וסותר לשם את כל הדעות הפוזבות של האפיקורסים הרשעים.

(שיש"ק ג, רצ)

ובספרו כוכבי אור - מדי דפרו על אודות לימוד הדקדוק" - אף מפנה רבי אברהם ב"ר נחמן את הלומד לעיין בספר "לב העברי", וכותב:

במינו אלה עקמימות לב הנבוכים באהבת הדקדוק והמליצה, עד שנאמר עליהם "ומליצה פשעו בי" פמובא בתי מוהר"ן, פי בגעל נפשם וגעלו על ידי זה לשון ערמיני וחכמינו ז"ל ... ומה שנמצא גם כפה אנשים פשרים המתרפקים באהבתה של הדקדוק והמליצה, גם הם לא טוב עושים כזה. (עין בספר "לב העברי" מנה ונדברי מוהרנ"ת ז"ל בכמה מקומות ועין בספר המדות סימן צדיק אות ט').

(כוכבי אור, אמת ואמונה, ג)

***

לאחר כחמישים שנה, בשנת תרפ"ו, קם אחד מתלמידי תלמידי של מוהרנ"ת, ה"ה רבי שלמה קאוולער זצ"ל, והדפיס מחדש את הספר

ז. טרם עלותו לארץ ישראל, דר רבי אפרים בקרימניצ'וק (ראה שיש"ק ב, תרכס, ב, תקמא).

יח. וכשהוא מעתיק בסוף דבריו מהספר ליקוטי עצות, הוא מסיים: "וכתב שם על איסור חכמות חיצוניות וחכמת פילוסופיא באורך, ולהיות שמצוי ספר זה לא העתקתי את הכל".

יט. אשר המשכילים השתמשו בלימוד זה כקדרום לחפור ולהרוס בו, כידוע.

כ. ר' שלמה דב ב"ר אברהם אריה קאוולער. התקרב לאנ"ש ביאס שברומניה, והיה מתלמידיו של ר' מיכל מיאס תלמיד מוהרנ"ת. נלב"ע כ"ה אלול תרפ"ט.

"קנאת ה' צבאות", כשהוא כותב בהקדמתו:

אמר המביא ספר זה לדפוס: יען שראוה ראיתי גדל השעוריה הנעשה בעולם בעתים הללו בעונתינו הרבים, אשר הדור פרוץ מרבה על העומד בענין הנהיג ילדי ובנות ישראל, אשר חכמינו ז"ל אמרו "אין מבטלין תינוקות של בית רבן אפילו לבנין בית המקדש", ועתה בעונתינו הרבים רבם ככלם מתחנכים בבתי ספר (קרי: ש"ד) של הכופרים והנכבועים למיניהם, אשר מחנכים אותם בלמוד לשונות ודעות זרות ורעות רחמנא לצלן - זה בכלל וזה במחציתו, ומה לי קטלו פלא ומה לי קטלו פלגא? הצד השונה שבהם שפונתם להרע ודרפם להזיק רחמנא לצלן פידוע, ודי למכין. ואשר הוא המשכת ושרש פרה ראש ולענה מחנה הכופרים המסכילים ימה שמם וזכרם, שמספחת נגע צרעת הזאת פרחתה ועשתה שמות בדורו של מוהר"ש זצ"ל, שעל זה כתב ספר זה.

... על פן אמרתי עת לעשות לה, לחזר ולהדפיס ספר זה שפבר לא היה בנמצא, לחלקם בעקב ולהפיצם בישראל, אולי יגיעו דבריו לאון שומעת, ויציל נפשו מני שחת.

(קנאת ה' צבאות, הקדמה)

ובשנים הבאות, כאשר זממו החילוניים להשתלט על מערכת החינוך החרדית, עמדו בני הישוב הישן - וביניהם כל גדולי אנ"ש - על נפש ונפש זרעם.

וכפי שכבר הבאנו במאמרו הקודם את תיאורו הקצר של רבי שמואל הורביץ זצ"ל ביומנו:

התפשים התימרו והתאמצו אז בכל עו להשתלט בכח הממשלה על התרדים, ואם חס וחלילה הפיקו וממם אז היה נהפך חס וחלילה הקערה על פיה, שהיו מכבידים ידם על התרדים להקריחם פתונה חפשי של הפנים והקנות, ובהטלת מסים עבור פתי מאטראותיהם ובתי ספריהם וספרי מיניהם; וכל היתדות היה חס וחלילה הולך ומתמוטט.

אף עתה שהתרדים על ידי מלקמות כבודות, פרקו מעליהם על התפשים, וברוך השם נתקם הפסוק "יהודה עוד רד עם אל ועם קדושים נאמן", ונשאר לנו בירושלים וגם בשאר ערי הקדש שארית הפליטה אשר לא פרעו לבעל יהודים חרדים שומרי מצוה פדת וכדין, והנהגת הפנים והקנות ברוח ישראל סבא, על החנופה תישן בלי שום שנוי אפילו זיו כל שהוא, והולכים בפאות וגבן ובלבולשים של צניעות כל הבני בית.

(ימי שמואל, פרק קכו)

וכפי שניתן למצוא את התימותיהם של גדולי אנ"ש שבעיקר "ירושלים טובבא", על כרוזים רבים של בני היישוב

הישן, במלחמתם על קדושת המחנה והחינוך הטהור.¹

אבות הטומאה ותולדותיהם כיוצא בהם...

אחר הדברים האלה, אשר ראה ראינו גודל החרדה אשר חרדו והחרידו רבינו ותלמידיו ותלמידי תלמידיו להתרחק כמטחווי קשת מהאפיקורסים והמשכילים הארורים - עלינו לשים לב:

האפיקורסות עצמה היא 'אבי אבות הטומאה', ולה תולדות רבות, מכל מיני דרגות; אב הטומאה, ראשון לטומאה, שני, ואף שלישי ורביעי...

כך שאין די להתריע ולהתרחק מאפיקורסים גלוחי זקן וגלוי ראש, אלא יש להבין ולזכור שישנם גם כאלה הנראים כחרדים, וסכנתם גדולה בהרבה...

וי שמסתכל על ההולכים בדרך המחקרים בזמנים הללו, שרובם ככלם הם פורקי על התורה והמצוות במפרסם, אכל גם בהם יש למראה עינים כמו שני מינים.

פי יש הרבה אפיקורסים שהולכים בדרך זה, והפל רואים שהם פורקי על ומחללים שבת ויום טוב וכו', ואף על פי כן, כל דבריהם הם רק שאומרים שרוצים להדריך את ישראל בדרך האמת, ודבור 'אמת' אינו זן מפיהם, והאמת שלקדם רב מאד מאד, שאומרים בכל פעם שחפצים רק באמת, פידוע לכל המביט קצת בספריהם ויבקרתייהם הרעים שהם מפצים עתה בישראל. שומר עמו ישראל לעד, ולשמרנו זאת ורענו מהם. אבל אם לא היה אלא אלו לבד, היה אפשר אף על פי כן לשפר שניהם, להראות לכל שקרוייהם ופחזותם.

אכל גם נמצאים מעט ביניהם שהם בבחינת 'מצח הנחש', שרש חכמת הטבע, שהם פקחים להרע יותר; שמואיים עצמם ככשרים, ואלו אינם חפצים בתועבות הרעות של תלמידיהם, אף על פי שבאמת הכל בא על ידי למודיהם הרעים. והם מכניסים חקירות וסקרות רעות של חכמת הטבע, הפך דרכי התורה האמתיים, ומראים עצמם כמדברים בתמימות וביראה בשביל האמת, וכל דבריהם בוטים כמדקרות חרב, פי מגלים פנים בתורה שלא בהלכה, ומהפכים דברי אלקים חיים לסברות בדיות ומזיפות שלהם וכו', פידוע כל זה לבקיאים בהם קצת, ואלו הכופרים הם בחינת מצח הנחש.

(ליקוטי הלכות, ברכת השחר ה, עב)

רשעים אלו - אשר חזותם כשירה, אך פנימיותם היא לא פחות מאשר 'מצח הנחש' - מכנה רבינו בשם 'רשע ירא', ובשפת ימינו 'רשע חרדי'...

כא. ראה לדוגמה בספר 'לשעה ולדורות' (בנימין קלוגר, קובץ שלישי) בכרוז מחודש כסלו תרצ"ט, על אודות הזעזע הלאומי, עליו חתומים בין היתר: רבי נתן ב"ר פנחס יהושע בייטלמאכער, רבי אלטר בנציון, רבי שמואל הורביץ, רבי הערש לייב ליפל, רבי שמואל שפירא, רבי אברהם יעקב גולדרייך, ורבי יונה לבל, זכר צדיקים לברכה. וראה שם עוד בכרוז מיום כ"ב אדר תרצ"ט, תחת הכותרת "מחאה נמרצה מאת חכמי התורה ובני היישוב", שם אנו מוצאים את חתימותיהם של רבי שלמה וקסלר, רבי בנימין זאב חשין, רבי שמואל שפירא, רבי נתנאל תפילינסקי, ורבי יונה לבל, זכר צדיקים לברכה. וכן עוד הרבה, אשר אין כאן המקום לפרטם.

כב. וכלשון רבי אברהם ב"ד נחמן: "התגברות האפיקורסות וחסרון אמונה שבאלה הדורות - רק זה עיקר אבי אבות כל הטומאות שבעולמו" (מכתב אור, שיחות וסיפורים, 1).

כי מבאר שם בסוף התורה הנ"ל שמצח הנחש הוא בְּחֵינֵת רִשָּׁע יָרָא וְכוּ', וְאָמַר אֲזַבְּלָשׁוֹן אֲשֶׁר־בָּנָה הַלָּשׁוֹן: "אֲזוּי וְיִי אֶ פְּרוֹמְעֵר רִשָּׁע" [= "רִשָּׁע חֲרָדִי"י].

(שם)

***

סוג נוסף של חרדים מסוכנים, הם הליצינים אשר יהדותם 'משופצת' ומתאמת לרוח הרחוב.

הם לא 'מצח הנחש' חס ושלום, ואין כוונתם להשחית ולהרעיל ח"ו, אך גם הם מסוכנים מאד ליהדותנו ויהדות צאצאינו, בכך שהם "מתלוצצים מהתמימים בדרכיהם, העוסקים בעבודת ה' ובתורתו בפשיטות בתמימות בלי חכמות של הבל, כאשר הורו לנו אבותינו ורבותינו הקדושים".

וכפי שמגדיר אותם מוהרנ"ת בתפילתו:

הַכְּמִים בְּעֵינֵיהֶם, הַמְּתַלַּצְצִים מִהַתְּמִימִים בְּדַרְכֵיהֶם, הַעֹסְקִים בְּעִבּוּדַת ה' וּבַתּוֹרָתוֹ בְּפִשְׁטוּת בְּתַמִּימוּת בְּלִי חֲכָמוֹת שֶׁל הַבַּל, כְּאֲשֶׁר הוֹרִי לָנוּ אֲבוֹתֵינוּ וְרַבּוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, אֲשֶׁר רַבִּים קָמִים נִגְדָּם וּפְוֹרְשִׁים רָשָׁת לְרַגְלָם לְהַטּוֹת אוֹתָם מִזֵּי דֶרֶךְ הַיָּשָׁר וְהַקְּבוֹשׁ מִקְּבָר, לְבָדוֹת מִלִּבָּם חֲכָמוֹת שֶׁל שְׁטוּת וְלִצְנוּת, לְבַלְבֵּל וְלַחְלִילֵשׁ חַס וְשְׁלוֹם דַּעַת הַתְּמִימִים וְהַיָּשָׁרִים בְּלְבוֹתָם.

(ליקוטי תפילות, ז)

וכשהם רואים יהודי תמים, המתעקש לסור מרע ולהתנזר בתכלית מהבלי וסכנות העולם הזה, הם מסתכלים עליו כעל שוטה, ובמקרה הטוב כעל צר-אופקים...

ובכך מתקיימת הנבואה על אחרית הימים:

וַתְּהִי הָאֵמֶת בְּעֵדְוַת, וְכִסַּר מֵרַע מִשְׁתוּלָלִים.

(ישעיהו נט, טז)

ופירש רש"י:

מִשְׁתוּלָל - מְחֻזָּק שׁוֹטֵה עַל הַבְּרִיּוֹת.

(רש"י, שם)

מאידך, ככל שהאדם 'פתוח' יותר לקדמה המסוכנת, ונוטה אחר המודרניזציה ודרכי החכמות - כך הוא נחשב לנאור ופיקח יותר.

כִּי כְמוֹ שֶׁהִסֵּר מֵרַע מִשְׁתוּלָל (ישעיה ט) שֶׁהַבְּרִיּוֹת מְחֻזָּקִים אוֹתוֹ לְשׁוֹטֵה (רש"י שם) בֶּן לְהַפּוֹה; כֵּל מִי שְׁוֹטֵה בְּיֹתֵר לְדַרְכֵיהֶם תְּרַעֲמִים, בָּלָם יִשְׁבְּחוּ וַיִּפְאָרוּ אוֹתוֹ: אֶ קֶאֱפֹ, אֶ מְעַנְטֵשׁ, אֶ קְלוּנְעֵר, אֶ קְעַנְעֵר [= ראש, בְּוֹאֵדִם, חָכָם, יְדַע].

(כוכבי אור, אמת ואמונה, טז)

***

אותם ליצינים אינם עוסקים בהכרח בחכמת הפילוסופיה ושאר חכמות חיצוניות, אך הם שייכים לאותה מחלקה.

כִּי בְּאֵמֶת הַפֶּל אַחַד, כִּי הַחֲכָמוֹת וְהַלִּיצְנוּת שֶׁלָּהֶם הִיא

מְמַשׁ כְּמוֹ הַכְּפִירוֹת שֶׁל הַפִּילוֹסוֹפִיָּא.

(שיחות הר"ן, פא)

שכן, הצד השווה שבהם הוא: לעג וזלזול ביהודים הכשרים המתעקשים ללכת בדרך הישנה ללא שום שינוי.

וּבְאֵמֶת גְּרוּעַ יוֹתֵר הַחֲכָמוֹת וְהַלִּיצְנוּת שֶׁלָּהֶם מִחֲכָמַת הַפִּילוֹסוֹפִיָּא! כִּי מִחֲכָמַת הַפִּילוֹסוֹפִיָּא הַפֶּל בּוֹרְחִים, כִּי רַב יִשְׂרָאֵל הֵם בּוֹרְחִים מְאֹד מִפִּילוֹסוֹפִיָּא מִחֲמַת שֶׁהֵם יוֹדְעִים שֶׁפִּילוֹסוֹפִיָּא מְאֵד זְמוּרָת אֶת הָאֲדָם לְשָׂאוֹל תַּחֲתִימוֹת חַס וְשְׁלוֹם רַחֲמָנָא לְצַלָּן. אָבָל זֹאת הַלִּיצְנוּת וְהַחֲכָמוֹת הַזֵּה, לֵאמֹר, אֵין הָאֲדָם בּוֹרַח מֵהֵם כָּל כְּהָ, מְאֵחַר שֶׁיִּזְנְאוּ מִפִּי אֲנָשִׁים הַנְּרָאִין בְּהַגְוִינִים, וּמְלַבִּישִׁין הַפֶּל בְּדַרְכֵי אֵמֶת פְּאֵלוֹ הָאֵמֶת עִפְהֵם, עַל כֵּן אֵין הָאֲדָם בּוֹרַח מֵהֵם כָּל-כְּהָ. וְהֵם מְזַקְקִים וּמְכַלְכְּלִים וּמוֹנְעִים אֶת הָאֲדָם מְאֹד מְאֹד מִעִבּוּדַת הַבּוֹרָא יִתְפָּרֵךְ בְּאֵמֶת. אֲשֶׁרִי הַזּוֹכָה לִיְדָה בְּדֶרֶךְ אֵמֶת לְאֵמֶתוֹ וְלִהְיוֹת "תֵּם וַיָּשָׁר יִרָא אֱלֹקִים וְכִסַּר מֵרַע" כִּלִּי שׁוֹם חֲכָמוֹת כְּלָל.

(שם)

***

בין ליצינים אלו ניתן למצוא גם "אנשים כשרים קצת" אשר "לפעמים אומרים דברי אמת", אך רחוקים מדרכי התמימות ופשיטות, וסכנתם מרובה.

וַיֵּשׁ שְׂמֵכָנִים עֲצָמוֹן בְּשֵׁם חֲסִידִים, וְאוֹמְרִים חֲכָמוֹת שֶׁל שְׁטוּת וְהַבַּל הַמְּרַחֲקִים מֵה' יִתְפָּרֵךְ וּמַתּוֹרָתוֹ וּמַצִּדִּיקֵי אֵמֶת. וְאֵלוֹ הֵם בְּבַחֲבֵינֵת קִלְפַת נְגַה שֶׁמְעַרְב טוֹב וְרַע, כִּי בְּאֵמֶת יֵשׁ בָּהֶם טוֹב הַרְבֵּה כִּי אֵינֶם פּוֹרְקִין עַל חַס וְשְׁלוֹם, וּקְצָתָם הֵם אֲנָשִׁים פְּשׁוּרִים קְצָת, וְלִפְעָמִים אוֹמְרִים הַבְּרִי אֵמֶת, אֵדָה מְעַרְב בָּהֶם גַּם רַע הַרְבֵּה, דְּהֵינּוּ הַחֲכָמוֹת שֶׁלָּהֶם שֶׁנִּדְמָה לָהֶם לְחֲכָמוֹת, וּבְאֵמֶת הֵם שְׁטוּתִים גְּדוֹלִים. וְאֵלוֹ מְזַקְקִים גַּם כֵּן הַרְבֵּה וּמוֹנְעִים מְאֹד מִלְּהַתְּקַרֵּב לְצַדִּיקֵי אֵמֶת וְאֲנָשִׁיהֶם הַמְּשִׁיכִים הַשְּׁגַת אֱלֹקוֹתוֹ בְּעוֹלָם.

וּבְאֵפֶן אַחַד הֵם מְזַקְקִים יוֹתֵר מִהַעֲבוּרִים וְהַאֲפִיקוֹרְסִים, כִּי מֵעֲבוּרִים וְהַאֲפִיקוֹרְסִים רַב יִשְׂרָאֵל מְרַחֲקִים עֲצָמוֹן מֵהֵם בְּתַכְלִית הַרְחוֹק, כְּרֵאִי לְהַתְּרַחֵק מֵהֵם יוֹתֵר מִן בְּעַלֵי רְאֵתוֹ. אֵדָה מְאֵלוֹ הַפְּשׁוּרִים קְצָת אֵין מְתַרְחֲקִים מִחֲכָמָתָם כָּל כְּהָ, וּבְאֵמֶת הֵם מְזַקְקִים הַרְבֵּה עַל יְדֵי חֲכָמָתָם וְלִיצְנוּת שֶׁלָּהֶם שֶׁמְתַלַּצְצִים מִכַּחַת הַרְבֵּה הַתְּמִימוּת הָאֲמִתִּיּוֹת וְכוּ' (וּכְמֵבָר שִׁיחָה וְאֵת בְּמִקוֹם אַחַר שֶׁשְּׂמַעְתִּי מִפִּי הַקְּדוֹשׁ). [כֵּן מוֹזְנֵן בְּפִסְפְּרִים שֶׁעָקַר הַנְּפִיזוֹן וְהַמְּתַקְלָא וְהַבְּרִיר הוּא בְּבַחֲבֵינֵת קִלְפַת נְגַה שֶׁמְעַרְב טוֹב וְרַע, שֶׁמְחַמַּת שֵׁשׁ שֵׁם טוֹב גַּם כֵּן יֵשׁ כַּח יוֹתֵר לְהִרְעֵ לִינֵק דְּרָה שֵׁם פְּרִדְעַ.

(ליקוטי הלכות, נתיקין ז, חא)

ועל זה הזהיר דוד המלך עליו השלום בתחלת ספרו "אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים וכו' ובמושב לצים לא ישב", כי ידוע כמה מזריזין ומפילין את האדם ליציני הדור, ובפרט הליצינים המכנים עצמם בשם פְּשׁוּרִים וְחֲסִידִים וכו', השם יתְפָּרֵךְ יציל וישמר את ישראל מהם ומהמוֹנֵם.

(ליקוטי הלכות, שבת ז, עג)

"חכמות של הבל הטהורים בעולם"

כלל הדברים:

מבול האפיקורסות שוטף את העולם, 'יהמים גברו מאד מאד על הארץ ויכסו כל ההרים הגבהים אשר תחת כל השמים'. ורוחות רבות זרות ורעות, של 'כתות רעות' מכל הסוגים, מנשבות בחוצותינו.

גם אלה שאינם ליצינים חס ושלום, והיהדות יקרה להם - מושפעים מאווירת הרחוב, וטיפות מהמים הזידונים של מבול האפיקורסות, ניתזים גם לתוך ליבם... וכפי שניבא רבינו ואמר:

שבעקבות משיחא יהיה מבול, מען וועט שיסען מיט אפיקורסות' (= ירו עם אפיקורסות) ויכסו כל ההרים הגבוהים. ואפילו בארץ ישראל שלא היה מבול, רק מחמת שהלך בכת נתנו שם המים, דאם הייסט: עם וועט ארין שפריצען אפילו אין די פשרע הערצער' (= הינו שמינו גם בתוך הקבבות הקשרים).^פ

(כוכבי אור, סיפורים נפלאים, מעשה ממסר)

קחו לדוגמא את הרדיפה של רבים וטובים אחר מותרות ולוקוסוס,

כמו ששכיח עכשו שכל אחד רוצה דיקא להרבות צרכיו להתנהג בדרך הנגידים, ואפילו עניים ואביונים וקטנים במעלה מסתפלין בכל עת להתנהג בגדולות, במלפזשים נאים, ובדירות וכלים נאים. ומכל שכן מי שיש לו עשירות קצת, שהוא עכשו עני ביותר, מחמת שמסתפל תכף בגדולות, ולא תשפיע עינו לעולם במה שיש לו.

(ליקוטי הלכות, קידושין ג, ד)

אשר גם זאת, משייך מוהרנ"ת ל"חכמות של הבל המתעוררים מחדש בכל דור", וגם הם נובעים בשורשם מאורו המקום של "החכמות החיצוניות"^פ. וכלשונו:

זה בחינת כל החכמות של הבל המתעוררים מחדש בכל דור, הן חכמות החיצוניות שהם חכמת הפלוסופיא המתגברין ביותר בכל דור, והן שאר חכמות של העולם של שטות והבל, שנדמה לכל אחד כאילו עתה העולם נתחכם יותר, כאילו בהורות הקודמים לא היה להם שכל כלל להתאזות לכלים ותכשיטין אלו וכו', פאשר מצוי דברי שטות פאלא בין בני הנעורים.

(ליקוטי הלכות, פריקה וטעניה ד, לט)

והחובה המוטלת עלינו - אבות לבנים ובנות - היא: "לשמרם ולמלט נפשם מן הכתות הרעות האלה, ולחנכם לטובה, שילכו בדרך הישר והאמת בתמימות ופשיטות, כאשר קיבלנו מאבותינו ורבותינו הקדושים!".

וכלשונו של מוהרנ"ת בליקוטי תפילות:
 וכן תרחם עלינו ועל זרענו ועל כל זרע עמך בית ישראל, ותגן ותשמר ותציל את כל ילדי עמך בית ישראל, מן כל הכתות הרעות של החכמים לתרע המתפשטים עתה בעולם בעונותינו הרבים, פאשר אתה ידעת.

הן מפתות האפיקורסים העוסקים בחכמות חיצוניות ולשונו עלגים של העכו"ם, המתגברים בכל עת לחנף נערי בני ישראל בדרךיהם הרעים והמרים... והן משארת כמות של חכמים בעיניהם, המתלוצצים מהתמימים בדרךיהם, העוסקים בעבודת ה' ובתורתו בפשיטות בתמימות בלי חכמות של הבל, פאשר הורו לנו אבותינו ורבותינו הקדושים, אשר רבים קמים נגדם ופורשים רשת לרגלם להטות אותם מני דרך הישר והקבול מפקר, לבהות מלפם חכמות של שטות ולצנות, לבלבל ולהחליש חס ושלום דעת התמימים והישרים בלבבותם.

ה' אלוקים, אתה ידעת את כל זה, במה וכמה מזיקים לעבודתך חכמות כאלו. רחם עלינו ועל זרענו ועל כל זרע עמך בית ישראל, ושמר ותציל כל ילדי עמך בית ישראל מכל הכתות הרעות האלה, שלא יתפסו ברשתם בימי נעוריהם. ותעזר ותגן ותושיע לנו בכל עת, ותורנו ותלמדנו תמיד שנקבה לידע איך להתנהג עם בנינו וזרענו מסמנתינו, איך לשמרם ולמלט נפשם מן הכתות הרעות האלה, ולחנכם לטובה בדרךיהם הקדושים והאמתיים. שניכנו בדרך הישר והאמת בתמימות ופשיטות כרצונך הטוב באמת, פאשר קבלנו מאבותינו ורבותינו הקדושים!

(ליקוטי תפילות, תפילה ז)
 אמן ואמן.
 כחלקו השני של מאמר זה - אשר יופיע אי"ה בגיליון הבא - נרד אי"ה לפרטים, לכאר את מרטי הסכנות המרחפות על נפש צאצאינו בדורנו זה, למען נדע את אשר לפנינו.

וכן שאר סוגי "חכמות של הבל" החודרות אל תוך-תוכנו, ומונעות אותנו מלחיות חיים יהודיים אמיתיים, חיים של דבקות מוחלטת בתכלית הנצחית.

הן על אלה וכאלה, מתחנן מוהרנ"ת שוב ושוב:

רחם עלי ופני להתחיל מעתה לילך בדרךך בתמימות ובפשיטות, באמת ובאמונה שלמה. ותסיר ממני לבב העקש, שלא ישטה לבבי אל דרכי החכמות של הבל הטהורים בעולם, שהם מבלבלים ומונעים מאד מלהשב על תכליתנו וכופנו ולהתקרב אליה באמת. ואבער ואסלק מלבבי כל החכמות האלה.

(ליקוטי תפילות, קיג')

כו. הלא הם "הנכבדים ואנשי השם", כמו שכתב ראב"ן, ח"ל: "אברכה בקהל רב, הנעלם מכל רב ומכל נוצר, הסתום וטמיר בדרכיו והנהגותיו מכל רעיון ומכל חקר. והוא אשר מרוב מצפוני סתריה, המסיר על הארץ גשם שוטף, וזרם מים כבידים - כפירות ואפיקורסות - מארובות השמים אשר פתח בימים האלה, עד אשר נכסו כל ההרים הגבוהים - הנכבדים ואנשי השם - אשר תחת כל השמים" (באר הליקוטים, הקדמת זמירות הליקוטים).
 כז. עד כדי כך שגם תינוק בעריסתו מושפע ממנה... וכמסופר: "רבינו אמר 'קודם ביאת המשיח, אפילו ילדים בעריסתם ידברו דברי כפירה' - אפילו קינדער אין די וויגאלאך וועלן רעדן אפיקורסות" (שייך החוש, חלק ג, את לד).
 כח. נקטנו רק דוגמא בודדת מתוך רבות, ואכמ"ל.
 כט. ועוד חזון למועד אי"ה לכאר סוגיה זו של לוקוסוס ומותרות, באר היטב (כפי שהיא נזכרת ומתבארת רבות בספרי מוהרנ"ת) ואכמ"ל כי לא הבאנו זאת כאן אלא לדוגמא בעלמא.
 לו. עיין עוד ליקוטי תפילות ח"ב, ל"ט.

ילד קטן באהל הרשב"י

אבקשה

מיוחד בכל עת מצוא. הרה"ח ר' לוי יצחק בנדר עם אנשי שלומינו מחוץ לציון הרשב"י

מזווית עיניו של ר' שרגא הרי ש'מירון' ו'חסיד ברסלב' חד הם
• חלאקה במירון במסירות נפש והילדות הקדושה בצילם של
חסיד ברסלב בציון הקדוש, מחזות מרטיטים של עבודת ה' וניגון
התפילה שלא יישכח לנצח • שיחה מיוחדת בפרוס יום ל"ג
בעומר יחד עם הר"ר שרגא שניצר שליט"א מהכנסת אורחים 'אהל
הרשב"י' שבחצר המערה במירון • אוכלים ושותים ושמחים שם

הַבְּרִיאַת תַּשְׁכַּח מִפִּי זֶרְעוֹ

ר' שרגא שניצר בריקוד בחצר המערה

לא פחדנו מהדרך הקשה. אוטובוס של הימים ההם

מי כבר הגיע אז למירון? אנשי שלומינו בפתח החדרים בימים הנוראים

מה שהיה אז לא הימה להיום. הר מירון בזמנים עברו

שמואל הורביץ מוסר שיעור בהיכל הציון לא היה אבי מוכן לוותר והיה מקשיב לכל מילה שיצאה מפיו.

אמי ע"ה הייתה מכינה לאבי תפוחים ומיני פירות בשקית קטנה כדי שיהיה לו מה לאכול במשך שהותו במירון, יותר מזה הוא לא היה צריך. ואילו עבור הנסיעות לשבת קודש היא הייתה מטגנת עבורו קציצות דגים ובשר כדי שיחזיקו מעמד ללא קירור, ומתוך המעט שהיה לו את הרוב היה מחלק לאחרים שהיו עמו במערה.

בכל פעם לאחר שהיה אבי חוזר הביתה ממירון, יכולתי לראות כיצד הוא כבר מחשבן מתי תהיה הפעם הבאה בה יוכל לנסוע, הוא חיכה בכיליון עיניים לפעם הבאה...

ילד קטן במערה

הפעם הראשונה שלי במירון הייתה בחלאקה שלי בגיל שלוש, אבי היה איש תמים מאד והאמין בכוחו של רש"י ולכן רצה לגזוז את

האוירה במירון בימים המאירים של ערב ל"ג בעומר אינה ניתנת לתיאור, מסביב רוחשות ההכנות לקראת מעמד ההילולא הגדול ביותר מסביב לעולם, כאשר בכל שנה ההתעוררות ההמונית הולכת ומתעצמת עוד ועוד.

כדי לפגוש את ר' שרגא, הוצרכנו לצאת לדרך ארוכה עד לחצר הציון. 'אני עכשיו במירון', הוא אומר לנו. 'עד מתי?! אני לא יודע! אולי עד מחר, אולי עד אחרי שבת, אולי עד ל"ג בעומר'... בימים אלו הוא משלים את ההכנות האחרונות לקראת היום הגדול, כדי לתת אוכל ושתיה לציבור שמגיע, כמו גם עוד תיקונים שונים לרווחת הציבור, בגשמיות ורוחניות.

בעת שישבנו יחדיו בחצר המערה, נפתחו מעיינותיו של ר' שרגא, וניכר היה עליו שהוא חוזר שנים לאחור, נסחף אל תוך ההווה המרוממת מ'מירון של מעלה', בצילם של עובדי ה' מאנשי שלומינו שדבקו בקדושתה של מירון בימים ההם, ואלמלא שהוכרחנו לסיים את השיחה מפאת עסקנות כלשהיא שהיה על ר' שרגא לסדר, ייתכן שהייתה שיחה זו נמשכת עד עתה.

חסידי ברסלב בוורשה

אבי מורי הרה"ח ר' ישעיה שניצר ע"ה היה מחסידי בעלזא בפולין של לפני השואה, בקיאותו בכל חלקי התורה הייתה עצומה וברשותו היה היתר הוראה שעליו היו חתומים רבני קראקא שבפולין, יחד עם זאת הייתה לו גם תמימות מופלגת ואהבה עצומה לכל דבר שבקדושה. פעם נזדמן אבי לביל שבת ליד בית הכנסת של חסידי ברסלב בוורשה, ומשהו בתפילה הבושרת של החסידים משך את ליבו להיכנס פנימה. מאז, הוא קבע את מקום תפילתו יחד עם חסידי ברסלב. למעשה, אז הייתה ההיכרות הראשונה שלו עם החסידות המופלאה כל כך.

ידידיו ניסו למנוע ממנו להתפלל עם הברסלבר'ס: האם אינך יודע שזהו בית כנסת של ה'טויטע חסידים?! הם אמרו לו. אך הוא שהיה תמים מופלג, כלל לא הבין מה רוצים, הוא ראה חסידים שעובדים את ה', הם מצאו חן בעיניו ויותר מכך הוא לא היה צריך.

שנים לאחר מכן, עלה אבי לגור בארץ ישראל, והיה אוהב מאד לסובב בקברי הצדיקים הרבים שפזורים בה, זאת למרות היותו חסיד בעלזא, אשר ביניהם לא היה נפוץ עניין ההליכה על קברי צדיקים. משהגיע למירון לקברו של התנא האלוקי רשב"י, הוא נהנה לראות שיש מבנה של ממש על הציון: 'אם כך אפשר להיות כאן בשבת', הוא אמר לעצמו. מאז דבקה נפשו בהיכלו של רשב"י ולא חלפו עליו שבועיים מבלי שהיה פוקד את הציון, לרוב היה זה בשבת קודש.

'ואל תחשבו שהיה לאבי רכב'... אומר לנו ר' שרגא. 'ממש לא! הוא היה יוצא כל פעם מביתו שבבני ברק כאחד האדם, משם היה עולה על קו 54 שהוביל אותו לתחנת הרכבת שבתל אביב, לאחר מכן המתין לרכבת לעיתים אף שעה ארוכה, ולאחר הירידה מהרכבת בחיפה, היה צריך לחכות לאוטובוס נוסף שהיה נוסע לצפת, כך הוא היטלטל בדרכים עד שהגיע לשערי מירון'.

קשר ידידות קרוב מאד היה לו לאבי ע"ה עם אדמו"ר ידוע. פעם קרא לו האדמו"ר ושאלו: מדוע אינך מגיע אלי פעם לשבת?! ור' ישעיה ענה לו: אם אני יוצא פעם מהבית למקום כלשהו הרי אני נוסע למירון, לשבות בצילו של התנא.

לשמע מילים אלו תמה הרבי: מה לך לחפש במירון, הלא אין שם אלא ברסלבר'ס ומשוגעים?! אך אבי ענה לו: אני לא 'מבין גדול, ואינני בקי בסוגי החסידויות השונות, רק דבר אחד אני יודע, שם במירון מסתובבים עובדי ה' נוראים ומופלגים כל כך, אשר אין להם שיג ושיח עם העולם הזה. התפילות שלהם מרטיטות כל כך והם מושכים את ליבי, לכן אני כל כך נמשך לשם.

כששהה במירון, היה אבי עסוק בענייני עבודת ה' כל היום והלילה, ובחלק מהזמן אף היה מבלה עם אנשי שלומינו בשיחת חברים ובהתחזקות כמו גם בשאר העבודות שהיו עורכים שם. כאשר היה ר'

עד היום היא האווירה הקדושה ששררה ביניהם. כבר אז, בתור ילד קטן, שמתי לב שהאנשים שאני רואה במירון חיים בעולם אחר לגמרי, העולם הזה' לא תפס מקום. היה להם מעט אוכל, כמה שחייבים כדי לקיים את הגוף ואף פחות מכך, קצת שינה, וגם היא רק כדי חיונו בצמצום, והשאר כלל לא מעניין.

הם היו מגיעים יחדיו בתכיפות גבוהה וכמובן בכל ערב ראש חודש והזמנים הקבועים. ביניהם שררה אחדות מופלאה. כל אימת שלמאן

הוא היה חסר משהו, היו החברים דואגים לו ועוזרים ככל יכולתם. למרות האהבה הגדולה הזו ואולי דווקא בגללה, לא ניתן היה למצוא את הידידים הללו מבליים בשיחות סתמיות על הא ועל דא. כל אימת שהם נפגשו היה רק נושא אחד שסבב ביניהם 'עבודת ה', כל שאר התאוות וההבלים לא נגעו אליהם כלל, ובזכות הנקיות הזו שרר במירון כזה טהרה ונקיות שהשפיעה עלי רבות.

ר' שמואל שפירא ע"ה לא היה נוהג לגשת לעמוד בקביעות, אך לתפילה אחת היה ניגש מדי שנה, היה זה בתפילת 'שחרית' של יום כיפור'. מאז היותי ילד קטן הייתי נעמד מאחורי בימת

החזן מביט מרותק בפניו המאירות ומאזין לקולו והמיית ליבו המשתפכים בחלל הציון.

'לעולם לא תוכלו להבין על מה אני מדבר', אומר לנו ר' שרגא, 'אולי אם תשמע הקלטה תוכל להבין משהו מהנעימות הזו, נועם כזה לא שמעתי לאחר מכן בשום מקום בעולם!'

ניכר עליו ר' שרגא שהזיכרון של אותם תפילות עריבות, מחזיר אותו שנים לאחור, וההתרגשות ניכרת היטב בקולו: 'זה היה מושך כל כך, הוא אומר לנו שוב ושוב, 'כמו מין ניגון שיוצא מעומק הלב בתחינה, בבקשה, בהשתפכות!'

גם החסיד ר' יעקב זאב ברזעסקי היה מרתק אותי בתפילותיו. לעומת תפילתו של ר' שמואל, הוא כבר היה ממש 'חזן', הוא הכיר היטב את הנוסח והרבה לסלסל בנוסח המוכר, קולו היה מרעים בנעימות, ועורר את כל המתפללים למילות התפילה.

ככלל, היה זה מחזה שלא

מעלמא הדין לראות כיצד החסידים התייחסו לתפילה ברצינות ויראת כבוד. אפילו החסיד ר' נחמן שותק, שלא הוציא מפיו במשך היום ולו מילה אחת, היה משתפך בתפילתו בנעימות מיוחדת, כך גם החסיד ר' נחמן רויסישער (קנלסקי) היה נוהם כארי בתפילתו.

החסיד ר' שמואל הורביץ, פעמים שהיו רואים אותו מתפלל בשלהבת אש יחד עם הציבור, אך לפעמים היה נעמד בהיכל הציון ליד הקיר, שם היה מפשיל את הטלית כך שתסתיר את כל גופו, בתנוחה הזו היה עומד במשך שעות ארוכות ברציפות, וכלל לא ניתן היה לראות אם הוא מתבודד או מתפלל שחרית. הוא כלל לא זז ממקומו.

כשאני נזכר בתפילתם של חסידי ברסלב במירון אני מתרגש כל פעם מחדש. מעודי לא שמעתי תפילה מרטיטה שכזו, ועד היום לא ראיתי בשום מקום חסידים שדבוקים כך ביוצרים, כמו החבורה הזו. מי שלא היה שם, לעולם לא יוכל להבין איזה נעימות שררה אז בחלל ואיך הנפש נסחפה כל כולה אחרי הניגון המתוק של התפילה.

שערותיי במירון דווקא. הבעייה הייתה שבדיוק אז תקפה אותי מחלת ילדים ושכבתי על מיטתי עם ארבעים ואחת מעלות חום. לא הייתי מסוגל לזוז ואף לא לדבר, אבל אבי, כאמור, האמין בכח של רשב"י והחליט שהוא לוקח אותי בכל מחיר.

כפי שסיפרתי, בדרך כלל הוא היה נוסע באוטובוס, אבל לרגל המצב הוא שכר מונית משוכללת שכמותה לא ראו כמעט בבני ברק, וכך, כשאני עטוף בשמיכה יצא עמי לדרך. לבני ברק חזרנו ביום שישי, שלוש שעות לפני שבת, וברגע שהרכב עצר ירדתי ממנו בריא ושלם ורצתי לאמי, אמרתי לה: הנה עשו לי פאות! את זאת אני לא ישכח לעולם.

מאז היותי בן שלוש שנים בלבד היה אבי לוקח אותי עמו למירון, ואף אמי ע"ה הייתה מבלה רבות בהר מירון, במחיצת נשות חסידי ברסלב, ה"ה הרבנית פרומה אנשין ע"ה כמו גם הרבנית חנה לבל ע"ה זוגתו של ר' יונה. יחדיו הם לקחו על עצמם לדאוג לרווחת החסידים, הם סחבו אוכל, בישלו ואפו והתמסרו בצורה לא רגילה בכדי שיהיה לציבור דבר מה לטעום.

בתור ילד קטן הייתי עוזר להם ככל יכולתי. בימים

שלפני ראש השנה, היה יוסי הגילי (מחבר

ספר 'מירון') מסיע במכונית, אותי ואת אלו

שעסקו בהכנת האוכל, אל הכפרים

שבסביבת מירון, שם היינו מקבצים

ירקות ביצים ואף תרנגולים חיים

לעולי הרגל הצדיקים, מנדבת

ליבם של הכפריים הצדיקים.

לאחר מכן היינו מביאים

הכל למירון, שם הייתי עוזר

ככל הנצרך. לפעמים היה צורך

לסובב את המטחנה הכבדה

ופעמים אחרות הייתי עוזר

בנשיאת הסלים.

חורף אחד שהיה קר במיוחד

במירון, פנו הנשים הברסלביות

אל אמי ע"ה ואמרו לה: הקור

פה בלתי נסבל, אין לחסידים

פה אפילו שמיכות מינימליות

כדי להתכסות בהם. אמי הייתה

אשת מעש ומשחזרה לבני ברק

פנתה אל מפעל השמיכות הגדול

שהיה ממוקם ברחוב אהרונוביץ,

והיא ביקשה מבעל המפעל את

שאריות הבדים שנותר לו לאחר

גזירת הבדים ויישורם.

המנהל כמובן הסכים בשמחה, וכך הפך ביתנו הקטן למתפרה בזעיר אנפין. חדר השינה של ההורים שימש כמחסן עבור הסחורה הרבה, ובמרפסת שהייתה חדר האוכל בביתנו, ישבו הנשים ותפרו מהשאריות שמיכות בכל הגדלים והצורות.

לאחר מכן הביא אבי שקים גדולים, לשם דחסנו שמיכות ככל הניתן, ובנסיעה למירון בשבת שלאחר מכן סחבנו עמנו את השקים, כשלאורך קשירת השקים על גג האוטובוס טיפסתי על גג האוטובוס ומשכתי את החבלים. כך יכלו החסידים לחמם את עצמותיהם בחורף הקפוא.

רק להסתכל על ר' שמואל...

זכות עצומה הייתה לי לגדול במחיצתו של החסיד ר' שמואל שפירא ושאר חסידי ברסלב, כבר אז התבוננתי בהליכותיהם הקדושות, ועקבתי מקרוב אחר עבודותיהם המופלגות. עיקר מה שנחרט בליבי

תפילת תשכח מפ' זרעו

בתפילת 'שחרית'
של יום כיפור'. מאז
היותי ילד קטן הייתי
נעמד מאחורי בימת
החזן מביט מרותק
בפניו המאירות
ומאזין לקולו והמיית
ליבו המשתפכים
בחלל הציון

בדרכים בקור ובגשמים

בחודשי החורף במירון שרר קור נוראי, ובעת שהיה יורד גשם, הייתה אף כל החצר נהפכת לביצה גדולה בה בוססו כולם את רגליהם. לא אחת, היו החסידים נאלצים להיסחב מתחנת האוטובוס של הכביש הראשי ועד לציון שבמעלה ההר, כשעל ראשם ניתן גשם זלעפות שהוסיף והחדיר את הקור לשד עצמותיהם.

הייתי משתומם בילדותי לראות את החסידים מיטלטלים בדרכים ככזו מסירות למרות כל הקושי והטרחה, הכל רק למען ה'מירון' הזה, הבנתי שהאנשים הללו 'לאו בר אינש הם', ובלבי הערכתי אותם עד מאד.

אמי ע"ה הייתה צופה מעזרת הנשים בר' שמואל שפירא. אפילו משם היא יכלה לראות שיש בו באדם הזה משהו מיוחד ולכן היא הייתה דואגת לו למעט צדקה מדי פעם.

היא הייתה נותנת בידי מטבע של 10 לירות

והייתה שולחת אותי לתת לו אותם. עד

היום אני זוכר את הרעדה שאחזה

בי בתור ילד קטן כשניגשתי לר'

שמואל, הייתי עומד ממרחק,

ואומר לר' שמואל בביישנות:

אמא שלי שלחה לכם את זה...

ומיד ברחתי מהמקום, פשוט

רעדתי מהאדם הקדוש הזה.

הפחד שהיה לי ממנו, היה

למרות היותו אדם נוח לבריות

מאד, הוא מעולם לא הקפיד על

מאן דהו ולא אמר מילה, אבל

הרגשתי שיש בו באדם הזה

משהו אחר ומרומם ולכן חשתי

יראה גדולה כלפיו.

בהיכל הציון, היה החסיד ר'

שמואל הורביץ מוסר שיעור

מדי פעם, ובשונה מהשיעורים

העמוקים אותם היה מעביר,

במירון הוא נהג יותר למסור

שיחות התחזקות, אף אני בתור

ילד רך בשנים הייתי מקשיב

כל הזמן ודבוריו היו נכנסים

למעמקי ליבי.

באותם חודשי כפור היה המקווה קר עד מאד. היו אומרים עליו על

המקווה הזה, שמכיוון שהוא נמצא במקום פתוח ופרוץ כל כך הוא

קר אף יותר ממקווה האר"י שבצפת. אך את החסידים זה לא עניין

כלל. אני זוכר כמו היום את החסיד ר' הירש לייב ליפל ע"ה בשנותיו

האחרונות יוצא מחדרו שבג הציון בעת חצות הלילה, משם היה יורד

בפסיעות מהירות כמו חייל של ממש, עם מגבת על הכתף היישר אל

המקווה הצונן. לאחר מכן היה ממשיך לציון, שם היה עוסק בעבודת

ה' יחד עם שאר החסידים.

התקרבות מתוך התרחקות

אבי מורי שהיה כאמור אדם תמים, ראה במירון את תבערת הלב

של חסידי ברסלב, ובעת שהגיע הזמן שהיה צריך לבחור עבורי ישיבה

ללמוד בה, היה לו ברור שישבת ברסלב היא מקום ראוי עבורי.

אכן, בישיבה הקדושה ספגתי רבות מאורו של רבינו, יחד עם

החברים היקרים הייתי מבלה רבות בעבודת ה', ועד היום אני זוכר

את שיעורי העיון העמוקים של החסיד הקדוש ר' וועלוול חשין שהיו נמסרים כשהוא מעוטר בטלית ותפילין. גם למירון יצאנו לא אחת, אך מעניין לציין שהחלטה הסופית על ההתקרבות שלי הייתה דווקא בזכות כמה מתנגדים...

היו אלו כמה ידידים שלי, שכששמעו שאני חסיד ברסלב, הם החליטו 'להראות לי מה זה', והם הזמינו אותי לראות כיצד הם קרעו את ה'תיקון הכללי' וזרקו אותו במקום מבוזז. הזעזוע שקבלתי מאותו מאורע עורר אצלי התקרבות חדשה לרבי, מאותו רגע החלטתי שאני קובע את עצמי אך ורק בבית המדרש של הרבי. לעד ולעולמים.

קופסת סרדינים לחמש אנשים

כדי לתאר ולו במעט מה הייתה האווירה במירון של

אותם ימים, אספר כיצד נראתה נסיעה אחת

לשבת במירון, אז הייתה חיות גשמית

מועטת כל כך, כלי עבור אור רוחני עצום

שלא מהעולם הזה.

יצאנו ביום שישי אחד, אני

והרה"ח ר' יצחק טשינגל שליט"א

שלמד עמי בישיבה באותה

עת, אל עבר תחנת האוטובוס

של בני ברק כדי להספיק

ולתפוס את הרכבת לחיפה.

לאחר שירדנו מהרכבת ועלינו

לאוטובוס לצפת, נוכחנו לדעת

כי סכום הכסף המועט שהיה

בידינו לא יספיק לנסיעה עד

למירון. 'עד היכן תיקח אותנו

תמורת מה שיש לנו פה?',

שאלתי את הנהג. והוא ענה לי

לאחר החשבון, שהכסף יספיק

עד לכפר שמאי.

בכפר שמאי נאלצנו לרדת

מהאוטובוס, ובלית ברירה

החלטנו לדפוק על דלתות

הבתים כדי לבקש נדבה להמשך

הדרך. אט אט התקבצו בידינו

אגורה ועוד אחת, עד שהגענו

לסכום של לירה ועשרים אגורות,

שהספיק לנסיעה עבורנו. לאחר

שהגענו למירון קנינו שני חלות וקופסת סרדינים, ועלינו לחצר הציון.

על השולחן באחד החדרים שם (היכן שממוקם כיום המטבח של אוהל

הרשב"י) הנחנו את המצרכים, ומכיוון שהמקום היה שומם לגמרי כלל

לא חששנו שיקרה להם משהו. לאחר התפילה שהתקיימה בהיכל

הציון התיישבנו לסעודה המפוארת. ואף שנדמה היה לנו באותה שבת

שאנו היחידים שהגיעו מחוץ לעיר, שמענו לפתע דפיקות על הדלת...

עמדו שם שלושה בחורים שהגיעו מהמושב, והם ביקשו 'רק לשבת

בצד ולשיר יחד'. אבל כמובן שלא היה להם שום דבר לאכול... בסופו

של דבר, במשך כל השבת הסתפקנו כולנו מאותה קופסת סרדינים,

בכל מנה אכלנו כפית אחת במקום הבשר וכפית במקום המרק... אבל

אף אחד לא התלונן, הרי אנחנו אצל רשב"י ומה טוב מכן...

כל אחד בדרכו הוא

בשנים המאוחרות יותר, כשכבר עמדתי על דעתי, כבר יכולתי

להבחין בהבדלים שהיו בין אנשי שלומינו. מצד אחד הייתה לכל אחד

בעת חצות הלילה
ניתן היה לראות את
ר' שמואל צ'צ'יק יוצא
מחדרו, ונסחב פסיעה
אחר פסיעה אל הציון,
למרות שלכאורה אדם
במצב שלו לא מסוגל
בכלל לכך, הוא הוכיח
שהוא מסוגל לעשות
זאת בעצמו עם כל
הייסורים והקשיים...

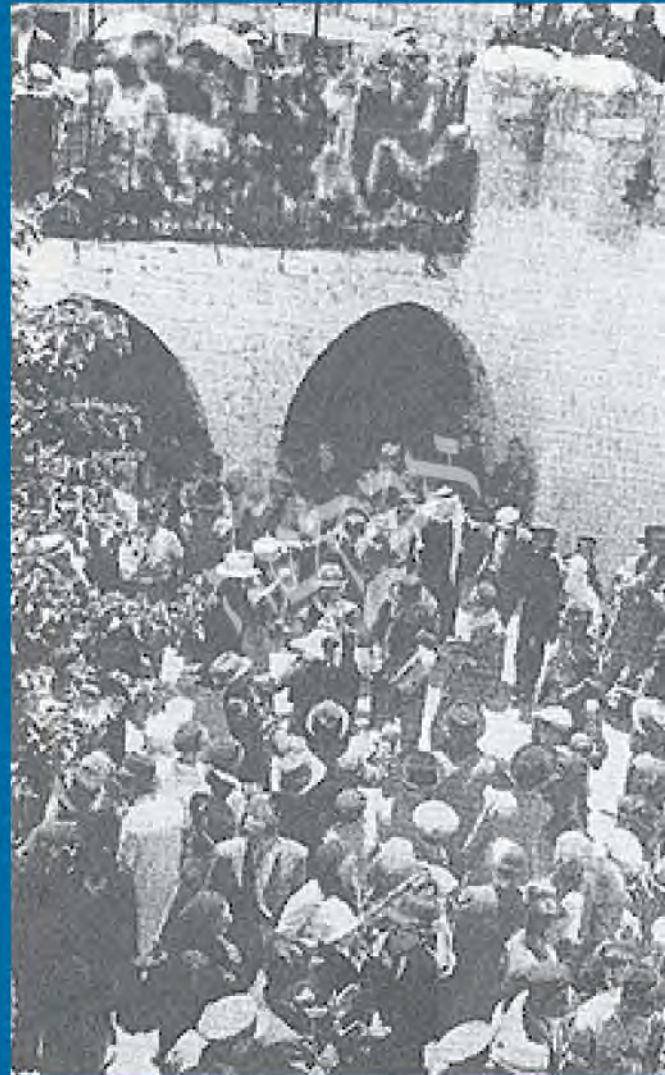

הושענא רבא אצל רשב"י. ר' שרגא יחד עם ר' אלעזר מודכי קעניג בחצר בהושענא רבא

צריך 'פת בסל'י. ר' שרגא בפעולה

אפילו מחיצה לא הייתה שם. ל'ג בעומר במירון לפני שנות דור

למעשה, כיוון שעבדתי לבדי וללא פועלים לא הספקתי לסיים לפני שר' שמואל הגיע שוב מירושלים, ובמקום נשאר בלאגן מהעבודה שהייתה עוד בעיצומה, ראיתי אז שלר' שמואל כל זה לא היה איכפת, הוא הגיע למירון בשביל רבי שמעון, ושום דבר אחר לא העסיק את מוחו כלל.

מענין לענין באותו ענין. סיפר לי פעם הרה"ח ר' זעליג אורלנצ'יק, שהיה רבות מסייע לר' שמואל שפירא בכל העניינים בהם היה צריך עזרה, שפעם פנה אליו ר' שמואל ושאל אותו: מדוע לא סיפרת לי שבנך מצפה זה זמן רב לזרע של קיימא?! הוא ביקש ממנו את שמו של הבן ושם אמו, ושנה לאחר מכן הוא נפקד. ר' שמואל הכיר לו טובה על מה שעושה עבורו והתפלל לישועתו.

לחסיד ר' וועלוול חשין הייתה עבודה מיוחדת ופרטית משלו. הוא היה מאד מעורב בין הבריות, והשתדל לקרב את כלל היהודים שהסתובבו שם. לאחר סעודת ליל שבת, אותה היה אוכל בחדרו כמו שאר החסידים שהיו שם, היה יורד לציון שם היה מרקיד ומשמח במשך שעה ארוכה את כל היהודים שסעדו שם, בניגוני שמחה לכבוד שבת ולכבוד הצדיקים.

את ר' שמואל צ'צ'יק אני זוכר בשנותיו האחרונות, אז היו כל אצבעותיו מעוקמות לגמרי, וההליכה כמו גם שאר הפעולות הפשוטות לכל אדם עלו לו בכאבים עצומים. פעם בחצות הלילה קראתי לבני ביתי והצעתי להם לראות מחזה שלא מעלמא הדין. בזמן חצות הלילה ניתן היה לראות את ר' שמואל יוצא מחדרו, ונסחב פסיעה אחר פסיעה

מהם עבודת ה' מיוחדת, כל אחד כפי עניינו הוא, ומצד שני היו כולם שווים בכך שכל עולמם היה רק עבודת ה' וניכר היה שאין להם עוד שום דבר בעולמם.

למשל, החסיד היקר ר' יונה לבל עליו זכיתי לשמוע רבות, מספרים עליו שכאשר היה מגיע למירון, דבר ראשון הוא היה מנקה את בית הכסא בשני ידיו ממש. 'זה הצורך הכי בסיסי כדי לעבוד את ה' היה אומר אז. רק לאחר מכן היה הולך להתפלל וללמוד.

הוא היה מיוחד בעניין של 'לחשוב על השני', מספרים עליו שפעם הוא ניגש לבחור בערב ראש השנה במירון בזמן תפילת המנחה, ונעל אותו בחדר ההכנסת אורחים (חדר הקפה של אוהל הרשב"י בחצר המערה כיום) שם הכריח אותו ליטול ידים לסעודה דשנה. לאחר מכן שאל אותו הבחור בפליאה: 'מהיכן ידעת שלא אכלתי כלום זה יומיים תמימים?!' ר' יונה הגדיל לעשות ובנה עבור הנשים חדרי שירותים נוספים, כך גם חדריו היו פתוחים לכל דכפין, כל מי שרצה יכול היה לקבל מיטה להניח עליה את גופו.

לעומתו, ר' שמואל שפירא היה נראה כמי שאיננו נמצא כאן בעולם בכלל, למרות שהקפיד מאד לא לצער אף אחד, ואף היה רגיש לצערו של מישהו אחר, הוא היה שקוע כל הזמן בעולם של תורה ותפילה, כך הייתה עבודתו הוא.

פעם רציתי לשמח את ר' שמואל והחלטתי להתקין לו רצפות (בלאטוח) בחדרו שמעל הציון כדי שהמקום יהיה נעים יותר לשהייה.

לשמוח ולרקוד, אנשי שלומינו היו עניין אחר לגמרי, הם בלטו בעבודה שלהם גם ביום זה. לאחר שהם רקדו כמו שצריך הם היו ממשכים לעסוק בענייניהם החשובים, כל אחד המשיך לדרכו זה לתורה, והוא לתפילה, לא היה להם משהו אחר לעשות.

גם כיום, ישנם אברכים מאנ"ש שכשרואים את העבודה שלהם פה, ניתן לומר עליהם שהם לא מביישים את ברסלב. הכל בכוח הרבי.

בתוך החצר היו שוחטים כבשים ולאחר מכן צולים אותם באש, פעם אפילו שחטו שם פרה גדולה, הכל לכבוד התנא האלוקי רשב"י ולכבוד ל"ג בעומר היום הגדול.

עם השנים, התחיל המקום להיות מסודר ומאורגן, עד שכיום הכל נראה אחרת לגמרי.

אל המדרגות לחצר הציון.

לאט לאט, הוא דידיה עד למטה, שם למרבה התדהמה פנה היישר אל המקווה ולמרות שלכאורה אדם במצב שלו לא מסוגל בכלל לכך, הוא הוכיח שהוא מסוגל לעשות זאת בעצמו עם כל הייסורים והקשיים. נראה היה שהוא בכלל לא מבין מה אמור להיות כואב עכשיו...

פעם רציתי לצלם את ר' שמואל צ'צ'יק, אך ידעתי שכאשר הוא יושב בציון הוא ישים לב ולא יסכים לכך, לכן הלכתי לחלון חדרו, שם הוא היה לומד בלי הפסקה, הוא היה עומד ליד החלון כדי שיכנס מעט אור וכך חשבתי שאוכל לתפוס אותו... אך מיד כששם לב שמישהו מציב מולו מצלמה, הוא הרעים בקולו ומיד נאלצתי לברוח ולהתחבא.

רצים אחרי התרנגולות

ר' שמואל שפירא כידוע, היה מגיע למירון באותם השנים שלא היה ניתן לנסוע לאומן, מערב ר"ח אלול ועד אחר יום כיפור. בעשרת ימי תשובה ביום של סליחת ל"ג מידות היו כל החסידים יחד הולכים למערת הלל וקבר שמאי שבהר ממול לציון, שם היו שופכים את ליבם לפני ה' כהכנה ליום כיפור. הצעירים יותר היו עולים עד לכסא של אליהו שם היו מתפללים להחשת הגאולה במהרה.

בערב יום כיפור היו כולם עורכים את מנהג הכפרות בחצר המערה, ולאחר מכן יורדים יחד אל השוחט בכפר כדי לאכול את בשר התרנגולות לסעודת היום של ערב יום כיפור. בהלון היינו צריכים לרדוף אחר התרנגולות במורד ההר ובחזור נאלצנו לסחוב את הכל עד למעלה. הנשים הצדקניות בישלו את העוף לסעודה וכך זכינו לקיים את מצוות היום.

ט"ו תשרי תשכ"ח מפי זרעו

בסופו של דבר, במשך כל השבת הסתפקנו חמשה אנשים מאותה קופסת סרדינים, בכל מנה אכלנו כפית אחת במקום הבשר וכפית במקום המרק... אבל אף אחד לא התלונן, הרי אנחנו אצל רשב"י ומה טוב מכך..

ר' שמואל היה כה פרוש מהעולם הזה, עד שלפעמים היו נעליו קרועות ממש ובקושי ראויות להליכה, אך הוא, כל זמן שהדבר לא הפריע לו לעבוד את ה' לא היה מרגיש בכך בכלל. אך כאשר היה לו קר לענת זקנותו הוא ביקש ממני שאדאג לו למעיל, כי מכיוון שהדבר הפריע לו לעבוד את ה', הוא לא יכול היה לוותר על כך...

ל"ג בעומר בעיר האוהלים

'קשה לי, אומר לנו ר' שרגא, כשאני נזכר במעמד כפי שהיה נראה אז, אני מתרגש מאד וזה מקשה עלי את הדיבור...' למרות הקושי, ר' שרגא מתאמץ ופותח בפנינו צוהר לאותם ימים מאירים:

ההבדל בין ההילולא בל"ג בעומר כיצד שהיא נראית כיום ואיך שהייתה נראית בשנים עברו היא לאין שיעור, ממש מציאות שונה לחלוטין.

בעבר היו מגיעים כל ה'טריפולטאים' וה'לובים' יחד עם עוד מבני עדות המזרח, ומיד לאחר פסח הם היו מסמנים שטחים עליהם הם יקימו את האוהלים בהמשך. כל ההר היה ממש 'עיר של אוהלים', כל הרחבות העליונות ומעלה ההר בשביל העלייה היו מלאים באוהלים של משפחות שהגיעו להשתכן במקום ולחגוג את ההילולא.

מופת אצל רשב"י

לפני שנים רבות החל אחד מילדיי לסבול מפריחה לא רגילה, כל בשרו קבל צבע אדום והתמלא בקילופי עור, וכל מה שרק ניסינו לעשות לא הועיל. יום אחד קראו לי בני ביתי והנה אני מבחין שבמקום הצוואר נוצר כתם מזעזע בעור וניתן היה להבחין בבשר שמשתקף דרכו.

בלי לחשוב פעמיים יצאתי מהבית ונסעתי מיד לרשב"י, כשהגעתי לשם לא הייתי מסוגל כלל להתפלל, בקושי הצלחתי לומר פרק תהילים אחד, ומיד לאחר מכן בכיתי וביקשתי מהתנא הקדוש שיפעל בשביל רפואת בני.

מיד לאחר שסיימתי להתפלל, הרגשתי שאני נמצא במקום אחר לגמרי, מין תחושת נעימות ושלווה התפשטה בי והרגשתי בוודאות שהישועה כבר הגיעה. חזרתי הביתה ואמרתי להפסיק מיד עם כל

חצר המערה הפנימית הייתה בכלל מחולקת לשניים. בנוסף, בחצי המיועד לגברים היו קיימות מדרגות רחבות, כך שהשטח שנשאר לריקודים היה קטן מאד, ולמרות זאת הוא הספיק בשפע לכולם.

בתוך המערה גם לא היו אנשים רבים מדי, אך האווירה במקום הייתה מרוממת ביותר 'בפנים יום כיפור ובחוץ שמחת תורה'. ר' שמואל שפירא היה מבלה את רוב היום בחדרו באמירת ה'אידרא' וספר הזוהר, כמו גם באמירת תהילים ושאר העבודות שלו, כך נהגו גם שאר אנ"ש שהשתדלו להסתגר בחדרם ולא הסתובבו בחוץ, הסיבה לכך הייתה שכלל לא היה שייך להסתובב בכל האזור, מאחר ואפילו מחיצה מינימלית לא תמיד הייתה שם.

בלילה הייתה הדלקה על גג הציון ולאחר מכן היו ריקודים שהסתיימו בהמשך הלילה. למרות שהיו כאן הרבה יהודים שהגיעו

הטיפולים, לאחר שבוע מאותו יום הבריא עורו לגמרי והיה כאחד האדם, ויהי לפלא.

אם אין קמח...

כפי שסיפרתי כבר, את השייכות שלי עם העזרה והסיוע לעולי מירון ירשתי מהורי היקרים ע"ה לפני שנים רבות, אך משנה לשנה החלה ההכנסת אורחים לגדול עוד ועוד, עד שכיום הגענו למקום בו אנו נמצאים, עם חדר שפעיל במשך כל שעות היום, ושאר הפעילויות לרווחת הכלל.

פעם, באחד מימי החורף הקפואים ביותר שהיו במירון, קרא לי ר' שמואל צ'צ'יק ואמר לי: 'שרגא, זה לא שייך ככה, המקווה קר כל כך, עוד שנייה הוא הופך לקרח של ממש, אתה חייב לעשות משהו שהציבור יוכל לטבול ולהיטהר'. עד מהרה נטלתי שני דודים ענקיים שהיו לי, מילאתי אותם במים והעמדתי אותם על האש, לאחר מכן לקחתי צינור פלסטיק ודרכו העברתי את המים לבור. 'האם אתם חושבים שהמקווה התחמם?! בכלל לא! אבל אז לפחות כבר היה שייך לטבול בו איכשהו.

בפעמים הראשונות בהם החלטתי לדאוג להכנסת אורחים, הבאתי עוגיות וקפה שאותו היו מרתיחים יחד עם החלב הסוכר והמים, וכך איכשהו היה לציבור משהו לטעום ולהשיב את הנפש.

בערב ראש חודש אחד השגתי מימון לשבע לחמים וכמה קופסאות של סלטים אותם הנחתי באחד החדרים לכל מאן דבעי. האנשים שראו אותי סוחב את האוכל צחקו עליי: מי יגע בזה?! מי צריך את זה?! אבל אני התחמקתי מהם ואמרתי להם שכיוון שמישהו תורם לי ממילא, אני חייב להביא את זה...

לאחר מכן כמובן כל מה שהבאתי נאכל עד תום, ומאז הבאתי יותר אוכל וכמובן אנשים תרמו עוד. היו אנשים שהתקשרו אלי ואמרו לי: שרגא, בזכותך אנחנו מגיעים למירון. לא שהם הגיעו בשביל האוכל, אבל מכיוון שהיה כאן אוכל הם יכלו להיות רגועים, בבחינת 'פת בסלו'.

היו רבים שהודו לי ועודדו אותי, אבל התמיכה והחיזוק שקבלתי מאנשי שלומינו הייתה לאין ערוך. כל הזקנים והצעירים היו משבחים מאוד את הפעילות שבזכותה יזכו עוד כמה יהודים לבוא לציון ולשפוך את ליבם.

לסיום, מתבטא בפנינו ר' שרגא: על דבר אחד אני מצטער. אם הייתי קצת יותר מתעקש להידחף בין החסידיים הללו ולא לעמוד ממרחק, מן הסתם כיום הייתי זוכה להיות במקום אחר לגמרי. אבל אז חששתי ולא התערבתי ביניהם מספיק והפסדתי לא מעט, אבל ב"ה חטפתי הרבה ועל כך אני מודה לה' בכל לב. ■

רק לעבוד את ה'. ר' שמואל צ'צ'יק יושב ולומד במערת הרשב"י

כל הזמן הוא לא הוציא הגה בל בתפילה היה מורעים קולו. ר' נחמן שותק על גג הציון

הייתי דבוק למקום כשר' שמואל התפלל. ר' שמואל שפירא בחצר הרשב"י במירון בשנות זקנתו (באדיבות גנ)

"רבי שמעון
בר יוחאי!
אתם
הבטחתם"

זהו הדין שיהיה עליהם

תפילה לכל קבר

לאסוקי שמעתתא אליבא דהילכתא, חיבור נפלא שאין דוגמתו על כל הש"ס כולו, אותו הוא חיבר בעת שהותו בחו"ל והוציאו לאור עוד בהיותו יושב בעיר 'אילי' שבבלארוס בשנת תר"ב (עוד בחיי מוהרנ"ת), ובין שורות שער הספר נראה ונשמע מרחוק מידת ענוותנותו בחתימת שמו, כאשר מוסיף לפניו 'הצעיר נבזה וחדל אישים'.

בהצצה קלה בין דפי הספר, מוצאים אנו כמה עניינים אשר המחבר קובעם במסמרות. הבולטת שבהם היא ההלכה אותה הוא קובע כי עיקר זמן עת רצון הוא בחצות הלילה, ושלא כדברי מרן המחבר באו"ח סימן א' והראשונים שאומרים: 'ראוי לכל ירא שמים להיות מיצר ודואג על חורבן בית המקדש, והמשכים בעוד לילה ראוי שיכווין השעות בעת שמשנתות המשמרות, כיוון שהתפילה באותן השעות על החורבן רצויה'.

בספרו 'מנחת שמואל' הוא מבאר על כך, שהראשונים היו בעת שעוד לא נתגלה ספר הזוהר הקדוש בעולם, אולם מעת שהתגלה בעולם ספר הזוהר שמאריך ומעורר מאוד במעלת קימת חצות ותיקון חצות הרי שזוהי העת רצון הגבוהה ביותר. בהמשך דבריו מסיק ומשווה שגם לפי הש"ס שלנו עיקר זמן עת רצון הכללי הוא בחצות, מה שהיה נכון גם עוד קודם החורבן, אלא שלדעת הגמרא יש מעלה לתפילה על החורבן בשינוי המשמרות, אך עם כל זאת בוודאי שעיקר העת רצון הוא בחצות לילה. עיי"ש באריכות. כידוע גם רבינו הק' השווה וחיבר בין שני זמנים אלו, כמבואר בתורה קמ"ט שזמן חצות נמשך עד סוף האשמורה השנייה.

כמו כן חיבר קונטרס 'דברי מוסר - מנחת שמואל', אותה כתב בעת התבודדותו למשך שנה שלימה בעיר חברון, ובה מאריך ליעץ ללמוד מוסר הרבה, ומודיע שאין לימוד הנגלה עיקר, אם לא יצרף אליה לימודי קיום התורה, וכן מאריך הרבה במעלת ההתבודדות בינו לבין קונו, וזה לשונו בפרק א' אות י"א: 'זכבר נדפסו כמה תפילות ובקשות ויודיים, אבל יותר טוב שתאמר בעצמך מקירות לבבך ואף בלשון לע"ז...'. כשבהמשך דבריו מזהיר מפני לימוד חקירות ואפילו מגדולי וחכמי ישראל, רק לסמוך על קבלת אבותינו, וכן מזהיר לתוכחה הראויה, ולא באופן של הבאשת ריח, ומביא על זה דברים ששמע מרבו הגר"ח ז"ל, אשר מעין הדברים האלו מבואר באריכות בספרי רבינו ותלמידו הק' זיע"א.

עלייתו לארץ הקודש

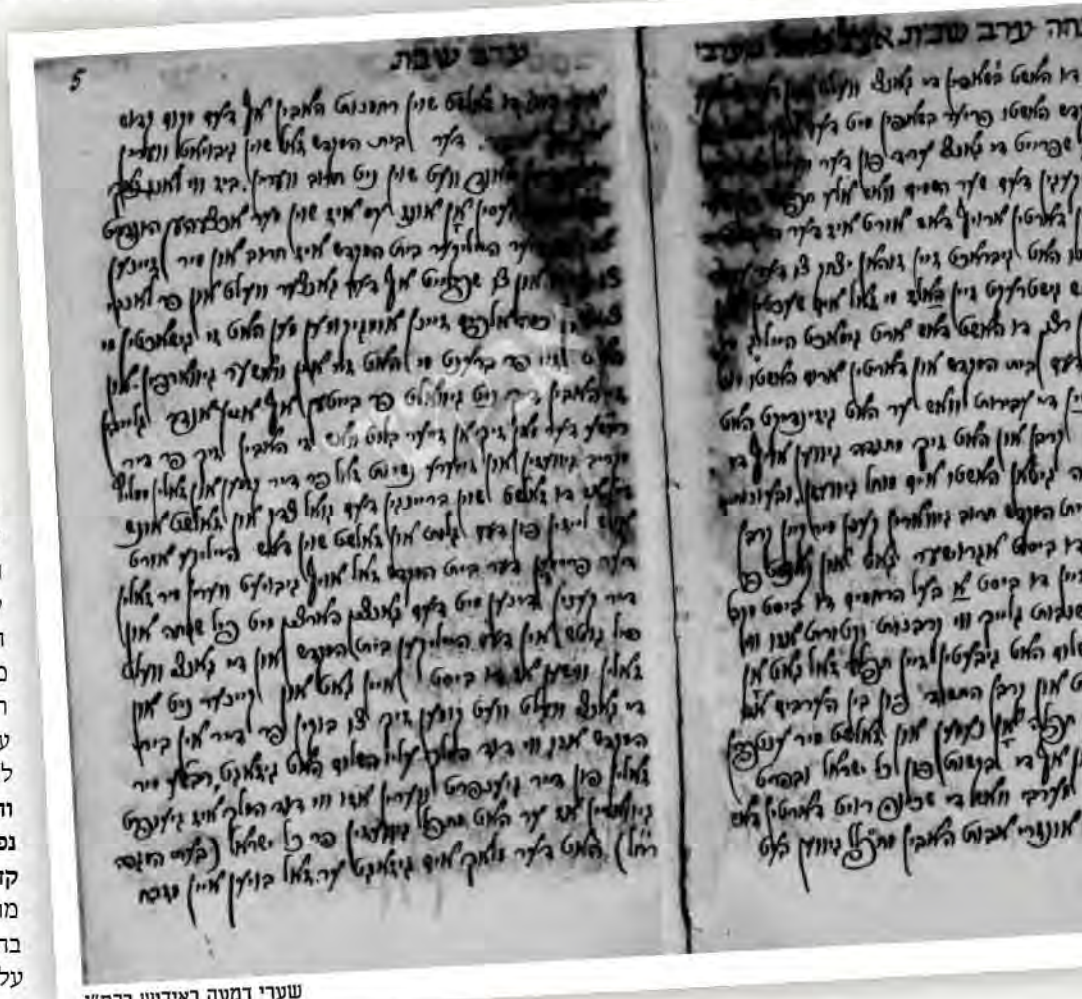
אחר כך זכה לבוא ולעלות בכל אות נפשו לארץ ישראל. במפקד האוכלוסין שנערך לעולים לארץ ישראל בדי השר משה מונטיפיורי מופיעה עלייתו לארצנו הק' בשנת תר"ה, וכידוע שבימים ההם הייתה נצרכת לכך מסירות נפש של ממש, כפי שאנו רואים בין בתרי כתבי רבינו ומוהרנ"ת ותלמידיהם, וכאשר הוא עצמו כותב בתפילה אשר נאריך בענינה להלן, בזה הלשון: 'באנו מארץ רחוקה והסתכנונו בעצמינו על ימים ונהרות בסכנת נפשות בכדי שזוכה לראות מקום כבוד קדושות מנוחות הצדיק הלו'. הוא קבע את מושבו בעיר הקודש והמקדש, וכמו שעוד בהיותו ברוסיה, כך גם בארץ הקודש, נשא על לבו הטהור את משמר קדושת החינוך

כל מי שזוכה להשתטח על קברות צדיקים ומקומות הקדושים בארץ ישראל בוודאי פגש פעם את התפילות המיוחדות של בעל השערי דמעה'. כל החפץ לשפוך ליבו לפני ה', בבואו לפקוד את ציוניהם של הקדושים אשר בארץ המה, מוצא בספר זה תפילה ארוכה או קצרה, לבקש רחמים עליו ועל בני ביתו וכל קרוביו, לעיתים מובאות התפילות הללו גם בספרי תהלים, ועל פי רוב אף נתלים במקום בולט בהיכל ציוני הצדיקים והמקומות הקדושים, כמו למשל במערת שמעון הצדיק זיע"א, זה עשרות בשנים אנשי שלומינו באי הציון הקבועים, דואגים לתלות את תפילת 'רבנו של עולם אלוקי הצבאות יושב הכרובים הנה באתי כהיום וכי', המורגל בפיהם של כל באי המערה כמעט בעל פה, ועוד רבות כהנה.

לעומת הספר שמוכר כל כך, הרי שזהות מחברו ידועה פחות. המחבר הוא הגאון הקדוש ר' שמואל בן הרב יהושע זעליג זצ"ל, ר' שמואל נולד בפולין בסביבות שנת תק"נ, והרחיק נדוד למקום תורה עד לואלוחין שברוסיה, כדי לדלות מתורתו של הגאון ר' חיים מואלוחין זצ"ל, אחר כך התמנה לכהן כרב בעיר דאלהינאו, ומשם עבר וקבע מושבו בעיירה אילי' שברוסיה. גם שם שימש כאב"ד העיר ותחומה.

ספריו וחיבוריו

בנוסף לשערי דמעה' חיבר גם את ספר 'מנחת שמואל' על מסכת ברכות, המחולק לשניים: משנה ברורה לבירור הסוגיות שבגמרא רש"י ותוספות, בעמקות ובהירות נפלאה, והלכה ברורה,

שערי דמעה באידיש בכת"י

הטהור, וחתם על הקול קורא הראשון באזהרת גדולי ישראל הידועה שפורסמה בחודש סיון תרט"ז, בין החותמים מופיע שמו וכך חותם את עצמו: **הק' שמואל אב"ד מדאלהינוב בעל מחבר ספר מנחת שמואל וספר שערי דמעה**, המחבר התגורר בעיר הקודש ונכלל בקדושתה למעלה מעשור, עד יום פטירתו ביום ג' אב שנת תר"ח, ונטמן בהר הזיתים בחלקת קבורה אשר רכש בחייו סמוך לקברו של בעל האור החיים הק' זיע"א.

תפילות ממעמקי הלב

ספר שערי דמעה יצא לאור על ידו בשנת תר"ט (לפרט: נפלאות לבדו), בהיותו יושב וחונה בעיר אלקינו ירושלים תובב"א, בו ליקט ואסף תפילות נוראות, אשר חיברו ראשונים כמלאכים, לאומרים ככותל המערבי ובשאר מקומות הקדושים, ועליהם אף הוסיף תוספת מרובה, תפילות אשר כתב בעצמו מעומק לבו בעת שנחלש וחלה, על צער גלות השכינה וכנסת ישראל, כאשר הוא כותב בהקדמתו לספר 'שערי דמעה' שיצא על ידו בחייו, בזה הלשון: **'יש שסידרתי בעצמי מקירות לבבי, וכולם נקבצו באו בעיתות בצרה שנהייתי ונחליתי ר"ל כמו שנה מכף רגלי כו', ולא היה צלילא דעתאי למטרח בשמעתתא כדבעי, ואמרתי אף שיש בו ביטול תורה איסעתיא כמאן דאמר כל שאין בו ביטול תפלה וכו', ואסב אל הקיר קירות לבבי להתפלל בתוך כלל ישראל, וסידרתי בקשות רחמים לכל אחד ואחד וברוך אלקים אשר לא הסיר כו', כידוע, שהמבקש רחמים על חבירו והוא צריך לאותו דבר הוא נענה תחילה, מכל שכן על כנסת ישראל. וכמו שזכיתי לסדר אותם מקירות לב שלם כן יהי רצון שיכנסו בלב הקורא לאומרים בלב שלם, ויהא רעוא דתתקבל לפניו יתברך בציון שלם.'**

מן המותר להאריך ולהרחיב הדיבור במעלת חיבור תפילות, כידוע ומפורסם דברי מוהרנ"ת בהקדמתו ל'ליקוטי תפילות', אשר כתב בתוך דבריו: **'הנה לא נפלאות הוא לחבר תפילות חדשות כי כבר קדמוני בזה כמה וכמה גדולים וקטנים, אשר חיברו ויסדו כמה תפילות, וכו', וגם יש כמה וכמה ספרים שלמים של תפילות...'** ובהמשך דבריו כותב: **'מכל שכן וכל שכן בענייני חיבורי תפילות שאין יוצא מהם הוראה ודין ולא ביאור ופירוש, בוודאי אין למנוע מלחברם.'**

ואכן מאז ועד היום, זכה המחבר בעל שערי דמעה, שתפילותיו התקבלו בישראל, ובפרט בארץ ישראל, ונדפסו כמה פעמים, בחייו ולאחר פטירתו, הן במתכונתם, והן בתוספת תרגום לאידיש, וכן נעתקו התפילות בספרי תפילה אחרים ובספרי תהילים וכדומה, והיה כל מבקש ה' וכל איש אשר ידבנו לבו לשפוך שיחו לפני ה', עליו ועל בני ביתו ושאר קרוביו, ובפרט על צער השכינה וגלותה, יכול לבוא בכל עת אל הקודש, ולסדר תחינותיו לפני אבינו שבשמים. חידוש נפלא הוא זה, שגדול מגדולי ליטא ומגאוני עדת הפרושים, עסק כל כך בתפילה, הרי ידוע שרבינו הקדוש אמר שהוא חיבר הטוב של הלומדים שאומרים רק תורה, עם הטוב של החסידים שאומרים רק תפילה, וכאן עיננו הרואות שילוב כזה של תפילה ביחד עם תורה אצל גאון וגדול שאינו נמנה בין החסידים.

הגילוי האחרון

כידוע **'שערי דמעה' לא ננעלו ולאחרונה זכינו והתפרסם על ידי ישיבת 'שובי נפש' המתנוססת לתפארה בשכונת בית ישראל המעטירה בעיר הקודש ירושלים, על תכריך כתבים מכתב ידו הק' של בעל השערי דמעה שנמצא באמתחתם, שם מובאים עוד הרבה תפילות ארוכות וערוכות, ובהם שופך בעל השערי דמעה את ליבו בכאבם של כלל ישראל אחיו שבגולה, שסבלו אז מרורות מגזירות על החינוך ועל הדת כולה. שורות רבות הוא מקדיש לבכי ותחנונים על הגזירות הנוראות ללמוד חכמות ולשונות הגויים, ועל לקיחת ילדי ישראל ובחורי חמד מחיק הוריהם ומוריהם לעבודת המלך מלכות הרשעה, וכן על גזירת 'ככל הגויים בית ישראל' ללבוש בגדי עכו"ם להתדמות להם, ובכלל זה הגזירה שהייתה להסיר הכיסוי מעל ראשם שילכו בגילוי הראש, ובכך לאבד מהם את היראת שמים, אשר כל אלו מזכירים גם את צעקת מוהרנ"ת בתפילותיו במכתביו ובהלכותיו, באופן דומה.**

כהנה וכהנה מרבה המחבר בלשונות ומליצות של תחינה ובקשה, לבקש רחמים על כלל ישראל, לבל יהיו נידחים מהשי"ת חלילה בכל הצרות והגזירות המשונות, ולא ישכחו ברית אלוקיהם, ומאריך להפליג בשבחם ומסירות נפשם של פשוטי ישראל על קידוש השם, אשר כל מעיין בדברי תפילותיו הנפלאים האלה, נפתח לבו לשפוך שיחו להשי"ת, ועיניו יורדה מים מקור דמעה.

אחד המיוחד מבין בתרי הכתבים האלה, הוא התפילה שחיבר בהיותו משתטח על ציון קברו של התנא האלקי רשב"י זיע"א, לאחר שזכה להשתטח על קברי רבים מהצדיקים והנביאים, תנאים ואמוראים ועוד. בהשתטחות עצמה יש מן החידוש, בפרט לאדם גאון וגדול כמותו, כיון שבימים ההם הייתה ההשתטחות על כל המקומות הקדושים, כרוכה טירחא

לקראת סוף
התפילה
הוא מתייחס
בדומה
למוהרנ"ת
לגילוי הנורא
של רבינו
הקדוש זיע"א
על נפלאות
גדולת
וקדושת
התנא האלקי
רשב"י, והוא
מכנה את
רבינו בשם
'קדושים'
עליונים,
לאחר
שמאריך
להביא שבהי
הרשב"י ז"ל
ובנו ר"א
מדברי הז"ל

התפילה
נאמרת
בפיות בני
ישראל
במקום
מנוחת
כבודו של
רשב"י זיע"א
זה מאתיים
שנה מעוררת
רחמים
לעילא
ולעילא, ואף
מעוררת
למטה
בתשובה את
כל האומרה.
ונראה
בבירור,
שבהשראתה
חיבר בעל
שערי דמעה
את תפילתו
הארוכה

ויגיעה רבה וביטול תורה ותפילה ימים רבים, כמתואר בספרי שבחי הר"ן יומי מוהרנ"ת ח"ב.
את התפילה הזו, אשר חיבר על ציונו הקדוש של רשב"י, הוא מתחיל בשבח והודיה להשי"ת
על אשר זכה לבוא לארץ הקדושה ולהשתטח על קברי הצדיקים, וכך הוא מתחיל: 'תהילה לא-ל
חי וקיים שזכיתי לבוא לארץ הקדושה וזכיתי להשתטח על מקום כבוד קדושות מנוחות אבותינו
הקדושים ומנוחות השופטים והזקנים, והנביאים והתנאים והאמוראים, והצדיקים והתמימים
והישרים, ותל"ח שזכיתי לראות ציונם במקום קדשם, וכשם שזכיתי לראות ציונם הק' כן יה"ר מלפני
אבי שבשמים שאזכה לראותם בחיים חיותם, בביאת גואל צדק ב"ב אכ"ר'. וממשיך להודות ולהלל
למי שאמר והיה העולם: 'שזכיתי להשתטח על מקום הק' מנוחות רבינו שמעון בן יוחאי נשמתו בגנוי
מרומים, ובנו הק' רבי אלעזר נשמתו עדן'.

רשב"י, אתם הבטחתם...

בשורות הבאות, הוא מתחיל לשפוך ליבו ברוח חן ותחנונים, ובלשונות מקלסים, אשר דברים
כהווייתם המה מעידים, כי ראה ואף אמר בעצמו את התפילות שבספר 'ליקוטי תפילות', ובפרט
את תפילת מוהרנ"ת הידועה הנוראה והנפלאה, ה'מיסודת על פי הסוד הנורא שגילה רבינו ז"ל על
גדולת רשב"י ז"ל, שהבטיח לישראל שלא תשכח התורה על ידו כי בזוהר דא יפקון מן גלותא, ע"ש
בתחילת הספר ליקוטי מוהר"ן, ומה טוב לאומרה על קברו הקדוש של רשב"י ז"ל, מי שזוכה לבוא
לשם, זו הנאמרת בפיות בני ישראל במקום מנוחת כבודו של רשב"י זיע"א זה מאתיים שנה
ומעוררת רחמים לעילא ולעילא, ואף מעוררת למטה בתשובה את כל האומרה. ונראה בבירור,
שבהשראתה חיבר בעל שערי דמעה את תפילתו הארוכה.

וכך מתחיל השערי דמעה את תפילתו הנוראה: 'הנה - איתא בזוה"ק - ר' שמעון בן יוחאי עיר
וקדיש מן שמיא נחית בוצינא קדישא בוצינא עילאה בוצינא רבא בוצינא יקירא אתה הבטחת לישראל
עמא קדישא שלא תשכח תורה מישראל על ידיך כי בזוהר דא יפקון מן גלותא, ואפילו בחושך
ההסתרה אשר חשכו עינינו בגלות המר הזה, הבטחת אותנו שלא תשכח תורתנו הקדושה מפי זרעינו
וזרע זרעינו, ועתה בעוונותינו הרבים נתארך גלותינו המר והנמהר, וממשיך לשפוך שיח על הגזירות
הנוראות הנ"ל.

טרם נמשיך לצטט מעט מלשונות תפילתו הממסה כל לב למים, עלינו לשים לב ולציין, כי
כאמור, מדובר באחד מגדולי תלמידיו של הגר"ח מוואלוז'ין זיע"א, ומדבריו נראה שלא ראה
שום בעיה הלכתית בדברו אל הצדיקים ע"ה בלשון נוכח. בהמשך דבריו שם הוא פונה לדבר אל
התנא האלקי רשב"י זיע"א כעומד לפניו בחיים חיותו. אם כן, כמה צדקו דברי הרה"ח ר' גדליהו
אהרן קעניג ז"ל במכתבו הידוע אשר נדפס כקונטרס בשם 'חיי נפש', בכותבו שם בזה הלשון:
'שאי אפשר שתהיה שום סתירה בין דברי הרב הק' הגר"ח מוואלוז'ין בספרו נפש החיים לבין שיטת
החסידות, כי קבלה בידי מבית אבא מארי ומבית רבי זכרונם לברכה שאין סלע המחלוקת שנתהווה
בין החסידים לבין הלומדים הנקראים פרושים תלויה בעיקרי ויסודי האמונה, כי עיקרי ויסודי אמונתנו
הקדושה אינם שנויים במחלוקת ח"ו, וכל ישראל כולם שווים בדעה אחת ביסוד האמונה הקדושה
בייחוד הבורא ית"ש ובהשגחתו הפרטית ובתורתו הק' ובעבדיו הנאמנים שהם הנביאים והחכמים
הצדיקים האמתיים שבכל דור ודור ובדבריהם הק' הנאמרים באמת שזהו יסוד כל התורה כולה
שבכתב ובעל פה' וכו', עיי"ש כל האריכות.

גילויים מופלאים

כעת נחזור לעיין מעט בדבריו. אמנם, היריעה קצרה מהכיל את כל תפילתו הארוכה, הנמשכת
על עשרות עמודים, אותה יוכל כל החפץ להשיג בשלימותה בהדפסה מפוארת באותיות מאירות
עיניים אצל ישיבת 'שובי נפשי', אף על פי כן לא נוכל להתאפק מלהעתיק כמה דוגמאות, מתוך
קטעי לשונות שמשתמש במטבע לשון שטבע גאון עוזנו מוהרנ"ת, אשר פותחים פתח להמשך
לשונו במליצות ותחינות ובקשות, וכבר אמרו הרבה בעלי נסיון, שמי שלא נפתח לבו בהתבודדות,
עצתו לפתוח שיחתו בכמה שורות מ'ליקוטי תפילות', ומכאן ואילך יפתח צור לבבו ויזוב מים.
בקטע הבא, מתחנן השערי דמעה בלשונו הזהב: 'כי הנה עתה הגיעו הימים אשר אין לנו בהם
חפץ, כי הנה נתארך גלותינו זה ימים ושנים כבירים', וממשיך בתפילתו על אריכות הגלות המר,
והצרות הבאות בעקבותיה, ובפרט חסרון האמונה ואמונת חכמים המתגברת בגלות, ובוכה מאין
הפוגות על הסתלקות צדיקי האמת, וז"ל: 'כי ספו תמו כל הצדיקים אשר מסרו נפשם בשבילנו,
וכעת נשארנו כצאן בלא רועה נאמן, וכספינה בלא תורן בלב ים', ובשורה הבאה כותב: 'וכבר התחיל
להתנוצץ התנוצצות הגאולה מימי האר"ה הקדוש ז"ל, אשר גילה רזין עילאין' וכו', וכאן מאריך
להפליא ולהפליג בשבח הארז"ל אשר היה משורש נשמת רשב"י זיע"א.
כך גם בקטע הבא פונה שוב לרשב"י ובוכה בלשון קדשו: 'לכן בוצינא קדישא נהורא עילאה וכו'
תא חזי עקתא דא וכו' כי טבע אותנו בין מצולה ואין מעמד באנו במעמקי מים במצולות תהום רבה

בית הכנסת של העיר דולינוב באותם ימים

שמענו מקדושים עליונים

רק לסיים. נשים את לבנו לקטע מופלא, כמעשהו לאורך כל התפילה, כך גם לקראת סוף התפילה הוא מתייחס כמוהרנ"ת לגילוי הנורא של רבינו הקדוש זיע"א על נפלאות גדולת וקדושת התנא האלקי רשב"י, והוא מכנה את רבינו בשם 'קדושים עליונים', ולאחר שמאריך להביא שבחי הרשב"י ז"ל ובנו רבי אלעזר מדברי חז"ל, הוא כותב כך: **גם שמענו מקדושים עליונים נפלאות מראות קדושתם איך הם מרומזים בתורתנו הקדושה, אשר מחמת גודל זכותו של הצדיק רבי שמעון בן יוחאי לא תשתכח תורה מירשאל, ובזוהר תורתו יפקן בני ישראל ובית יהודה מן גלותא מיררתא - מובן מן הפסוק כי לא תשכח מפ"י זרעו, הנה הם סופי תיבות יוחאי, ושמו הקדוש והטהור מרומז בפסוק עיר וקדיש מן שמיא נחית - ר"ת שמעון, על כן הבטחתם ברוח קדשם שלא תשתכח תורתנו הקדושה מפ"י כל ישראל.**

זאת עלינו לזכור, כי בימים ההם עוד לא היה מפורסמים ראשי התיבות של כי לא תשכח וכו', עדיין לא הופיע הכיתוב הנושא את הפסוקים הללו על שער הכניסה למערת רשב"י, וגם ספרי רבינו היו נמצאים אחד בעיר וכו', ואפילו אצל אנשי שלומינו היו לכל אחד רק ספרי רבינו ז"ל בודדים. ואם כן בוודאי שלא כל באי שער מירון ידעו והתודעו לגילוי נפלאות קדושת רשב"י וכיצד מרומז בתורה הק' שלא תשכח התורה על ידו, אם כן נתפלא כיצד אכן ראה ושמע השערי דמעה את כל זה?! ידיעה ברורה אין לנו. אך ברור ומובן, שמי שכל עסקו בתפילה, וזיכה את ישראל בתפילה, זכה שתידבק נפשו בתפילות, כנראה משמיא קא זכו ליה להכיר את תפילותיו של מוהרנ"ת אשר כבר בחיי מוהרנ"ת זכו הרבה לשבת בגן עדן בזכות התפילות האלו כאשר נשמע מפיו הק' בעצמו, כידוע.

כמה מתאים לצרף כאן את דבריו הקדושים של רבינו ז"ל בסיפור המעשה הקדושה והנוראה של הבעל תפילה: **הבעל תפילה ראה שהולכים אנשים ומתפללים, ונושאים חיבורים של תפילות. כשמע זאת הבעל תפילה, הוטב הדבר בעיניו מאוד כי בזה הוא חפץ. והתחיל לדבר עמהם, וגילה להם סדר תפילותיו וחבוריו ועניניו. כשמעו דבריו, נפתחו עיניהם וראו גודל מעלתו של הבעל תפילה הזה. כי הם היו מתחילה גם כן צדיקים מאחר שעסקו רק בתפילה כנ"ל, אך זה הבעל תפילה האיר עיניהם עד שנעשו צדיקים נוראים מאוד, יח"ר שנזכה אף אנו להתקרב אל הבעל תפילה הכשר המלמדינו שעיקר התחברות ודביקות להש"ת הוא ע"י תפילה, ויעשה מאיתנו צדיקים נוראים כמוהו ממש, ובמהרה יקויים והמלך מלך בכיפה וכל העולם שבו אל הש"ת אמן כן יהי רצון... ■**

ושיבולת שטפתנו וכו', עמוד נא והרם קולך בבכיה עצומה לאבינו שבשמים להעתיך בעד עם סגולה החפצים ומשתוקקים ומתגעגעים לעשות רצון אביהם שבשמים' וכו'.

בהמשך דבריו בוכה מאין הפוגות על הגזירות הנוראות שגזרו ממשלת רוסיה, ומשבח ומפאר את ישראל אשר מסרו נפשם על קידוש ה' בשביל שלא יתפרדו מהש"ת, ומפרט וכותב: ויש מהם שנוקרים את עיניהם ושוברים אצבעותיהם ומשליכים את עצמם במים אדירים, וממשיך וכותב: **אלל כן באנו לבקש ולחנן פני הצדיקים האלה שיעוררו את אבותינו הקדושים ומשה רבינו ע"ה וכו' וכל הצדיקים' וכו'.**

וכך הוא ממשיך כמה שורות לאחר מכן: **הנה מי אנכי שבאתי עד הלום להזכיר צרות אחינו שבגולה, כי בוודאי לא נעלם מאתכם מעמד ומצב של בני ישראל ובית יהודה באחרית הימים האלה, ואתם בעצמכם ידעתם צרות אחינו, ומאריך קצת לבאר ולפרש מצב ישראל בעקבתא דמשיחא וכו', ולאחר כמה שורות ממשיך וכותב: **אך באנו כעני בפתח לצעוק ולזעוק על גודל עוצם ריחוקנו מיוצרינו ובוראינו, כך גם בהמשך הקטע הוא בוכה ומתחנן באומרו שעיקר הצרה היא צרות הנפש, וכך כותב הלאה: **ובאיזה דרך אתחיל לעזוב דרכי הרעה ומחשבותי המגוננים, ואיך ובמה אזכה לתקן את הפגמים אשר פגמתי בעוונותי הרבים בין בגלגול זה ובין בגלגול שלפני' וכו', ובהמשך: **אנה אני בא אנה אני אולך את חרפתי העצומה אנה אברח ואנוסה, אנה אטמון פני, וצועק ובוכה במר נפשו על כל אשר הלך אחר תענוגי עולם הזה וכו'.********

בקטע הבא הוא משתמש באותו מטבע לשון המוכר וזכור היטב לכולנו, וז"ל: **על כן אמרתי שעו מני אמרר בבכי אולי יחוס אולי ירחם הקב"ה וכו' כי אין מעצור לה' להושיע לנו בעת צרותינו בעידנא דנא וכו' כמ"ש הן כל תוכל ולא יבצר ממך מזימה ומי יאמר לך מה תעשה, על כן באתי כעני בפתח רש דל ואביון והלך נגוע ומעונה מבלבל ומטורף עני וכואב לצעוק ולזעוק במר נפשי' וכו', וגם בעמוד הבא משתפך בקולמוסו בזה הלשון: **רבי רבי רבי רכב ישראל ופרשיו נהורא בוצינא קדישא דאורייתא ובנו הקדוש וכו' עורו עורו למה תישנו וכו' איך תוכלו לסבול צרות ישראל ובית יהודה הנפוצים בגולה אחר גולה זה משך ימים ושנים הרבה ונשארנו כצאן בלא רועה נאמן. כאמור לא נוכל להעתיק כל אריכות דבריו, אבל אפילו רק במעט שכבר העתקנו אפס קצהו תראה, שמדובר בעצם במעין 'פירוש' לתפילתו הידועה של מוהרנ"ת זיע"א, כאשר ישנם עוד לשונות רבים הזוהרים מאוד לשאר תפילותיו של מוהרנ"ת בליקוטי תפילות. חשוב לציין, כי תפילותיו של מוהרנ"ת נאמרו ברוח הקודש ממש ושורשם בשער החמישים, ואם כן בוודאי שלשונו של מוהרנ"ת יש בה אור גבוה כשלעצמו, מכל מקום, מה נהדר המראה הזה, לגלות שבעל השערי דמעה ראה לנכון לבסס את תפילתו עליה, וכדברי מוהרנ"ת עצמו בסוגריים שהוסיף בתוך התפילה **"ולבא לארץ ישראל מהרה בשלום, ולדבר כל זה ויותר מזה' שם על ציון שלכם הקדוש",** ואכן, אפשר להמליץ על תפילה זו, שהיא קיום חזונו של מוהרנ"ת, לומר על קבר הרשב"י את תפילתו, ולהוסיף ולבאר מליבו עוד דיבורים יקרים, אותם הוסיף המחבר בשפכו ליבו על ציון התנא האלו.****

עד כאן ראינו הרבה קטעים מתוך תפילתו אשר מעוררים השתאות, אף שאמת נכון הדבר כי הרבה מחברי תפילות השתמשו בלשונות ספרי התפילות שלפניהם, כמו בתפילותיו של הבן איש חי זצ"ל שמעתיק לא פעם את דברי מוהרנ"ת כלשונם, ואכמ"ל. גם מוהרנ"ת עצמו משתמש הרבה בלשונות התפילות שבישערי ציון, אשר כידוע היו שגורים על פיהם של רבינו ומוהרנ"ת ותלמידיהם וכו', אולם כאן הגדל החידוש שבדבר, כאשר מדובר באחד מגדולי הדור בדורו של מוהרנ"ת עצמו, וכמעט בן גילו, שהלא בעל השערי דמעה' נולד בסביבות שנת תק"ן ונפטר בשנת תרי"ח, ולמרות שעלה לארץ הקודש בשנת תר"ז כפי הנראה וכנ"ל, שהיא אך כשנתיים לאחר פטירת מוהרנ"ת, נראה כי כבר הספיק לראות ולעייין ואף לשפוך ליבו בתפילותיו של מוהרנ"ת, ולהעתיק את לשונות הזהב של המליץ הגדול.

כתבות
שפורסמו
בגיליונות
אבקשה
הקודמים
בתרגום
לאידיש

בגבורה ובמלחמת איש דת!

ר' שמואל פלעגט קומען אין מירון א וואך פאר ראש חודש און בלייבן ביז א וואך נאך דעם, אזוי יעדן חודש, און ווען ער פלעגט צו גיין צום עמוד פארן דעווענן פון יום כיפור קטן האט ער געהאט אזא מין הויכע און זיסע נעימות וואס ביז הינט האב איך נישט געהרט אזאנס" • מירונער אידן - פון די מקורבים פון דעם דערהויבענע חסיד ר' שמואל צ'צ'יק זצ"ל, וויקעלען אויף דעם ספעציעלען דערהויבענע דמות, און דערציילען מיט א בענקעניש אויף זיין פייערדיגען דביקות און די הייליגע תנא ר' שמעון בר יוחאי און זיין הייליגער ציון, אויף זיין שקידה און גיטע און די הייליגע תורה ביי טאג און ביי נאכט, אויף זיין גאונות און בקיאות און כל חלקי התורה, און אויף זיין באשיידענקהייט ויאזוי ער האט אנטלאפען פון יעדען טראפ פירסום • רבי שמעון הוא עניין אחר

דערנענטערנדיג זיך צו רשב"י'ס יומא דהילולא, דער טאג וועלכע צענדליגער אידן פון אלע עקן וועלט גייען ארויף צום אתרא קדישא מירון מיט א טיפע ליבשאפט, גלוסטעניש און פרייד, האבן מיר די זכ"ל אראפצוברענגען פאר די ליינער פון "אבקשה" הייליגע פונקען פון די הנהגות און פירונגען פון א ספעציעלער חסיד פון די חבורה; ר' שמואל צ'צ'יק זצ"ל, וואס איז צענדליגער יארן געזעסן אין היכל הרשב"י צוזאמען מיט די געהויבענע חסידים ווי ר' שמואל שפירא זצ"ל, ר' הירש לייב ליפל זצ"ל, ר' אברהם גאלדרייך זצ"ל, און נאך פון די חב"ד קדישא פון וועלכע ער איז דער לעצטער איבערלעבער. אויך נאך וואס זיינע פריינט זענען אוועק פון דער וועלט איז ער געבליבן צוגעבונדן צו דעם הייליגן ארט ביז סוף ימיו, ווי ער וואלט פארוואנדלט געווארן צו איינע פון אירע שטיינער אדער זיילן.

צום צוואנציגסטן יארצייט האבן מיר זיך אוועקגעזעצט צו א ספעציעלן שמועס מיט יחידי סגולה וואס האבן זוכה געווען אים צו באגלייטן און וויילן מיט אים אין אתרא קדישא פאר לאנגע תקופות; הר"ר בן ציון קליגר ה"י פון בית שמש וואס האט דאן געוואוינט אין צפת און האט זוכה געווען צו באדינען ר' שמואל, און הר"ר מ' איש מירון, החפץ בעילום שמו, וואס האט זוכה געווען אים אפצוגיין די הענט אין די לעצטע צען יאר פון זיין לעבן.

נאכן הערן אזויפיל שילדערונגען און מעשיות האט ארויסגעשיינט אוואונדערליכער געשטאלט פון א מאן וואס האט פארמאגט געוואלדיגע מדרגות און איז גענצליך אנטלאפן פון אלע הבלי עוה"ו, א גרויסער מחדש אין תורת הנגלה והנסתר און דאך האט ער זיך באהאלטן אונטערן פשוטן טיטל: 'ברסלב'ער חסיד', און אויך דאס האט ער שטענדיג געטראגן מיט פארזיכטיגקייט זאגנדיג אז ווער עס טראגט אויף זיך דעם רבי'נס נאמען און ער לעבט נישט ווי א 'ברסלב'ער חסיד' איז דאך א 'מפורסם שקר'...

שוין פון יונגערהייט, זייענדיג מקושר צו רבי אהרן ראטה זצ"ל בעל השומרי אמונים, איז ער געווען א 'מבקש ה' און איז געווען א טייל פון א גרופע בני עלי' אין די אמאליגע ירושלים. ווען זיין ברודער ר' וועלוול צ'צ'יק זצ"ל האט אנגעהויבן לערנען מיט אים ליקוטי מוהר"ן האט עס געכאפט ר' שמואל'ס הארץ און ער איז געווארן שטארק צוגעבונדן צום רבי'ן און זיינע ספרים.

שפעטער האט ער זיך באפריינדעט מיט די אנ"ש אין ירושלים וועלכע פלעגן צומאל פארן אין מירון פאר לאנגע וואכן און חדשים צו דינען דעם באשעפער און ארויסגיין מאכן התבודדות אין די ארומיגע פעלדער און וועלדער. ער האט זיך ספעציעל פארשטאנען מיטן חסיד ר' שמואל שפירא זצ"ל און געשעפט פון אים

א דרך אין עבודת ה' און פייערדיגע דביקות אינעם הייליגן רבי'ן.

נאך וואס זיין פרוי איז אוועק פון דער וועלט, איז מירון פארוואנדלט געווארן אין זיין צווייטע היים וואו ער האט פארברענגט רוב צייט פון יאר. ער האט זיך אפגעדונגען איינע פון די צימערלעך אויפן אויבערשטן שטאק; א צימערל וואס האט אים גענוצט בלויז אויף א האלבע נאכט און פאר א קורצע פרישטיג און נאכטמאל, ווען אלע איבריגע שעות ווערן אוועקגעגעבן פאר תורה און תפילה אין היכל פונעם הייליגן ציון.

**ער האט געטראפן מנוחה
נאר אין די ד' אמות
"עולם הבא" אין דעם
"עולם הזה" וואס דאס
איז געווען רשב"י'ס קבר
אין מירון; א זיכערער
אינזל פון קדושה אין א
ים פון וואכעדיגקייט און
טומאה. נאר דא האט
זיך ר' שמואל געפילט
"אינדערהיים"**

עיר וקדיש

ר' מ' איש מירון: אויך אן צו הערן פון ר' שמואל קיין ווארט אדער באטראכטן זיינע ספעציעלע פירונגען, האט זיין גאנצע וועזן פון קאפ ביז פיס געצייגט אז ער שטופט אפ די גאנצע 'עולם הזה' מיט ביידע הענט. דאס וואס רוב מענטשן גלוסטן און טוען א גאנץ לעבן: געלט, כבוד, און אנדערע תאוות הגוף והנפש, איז פאר ר' שמואל געווען א גרויל און איבלעניש. עס האט אויסגעזען ווי ער איז אנטלאפן פון די וועלט אבער האט געמוזט איבערלאזן זיין נשמה אין זיין גוף. ער האט געטראפן מנוחה נאר אין די ד' אמות "עולם הבא" אין דעם "עולם הזה" וואס דאס איז געווען רשב"י'ס קבר אין מירון; א זיכערער אינזל פון קדושה אין א ים פון וואכעדיגקייט און טומאה. נאר דא האט זיך ר' שמואל געפילט "אינדערהיים".

ר' בן ציון קליגר: למעשה קען מען זאגן אז ער האט צוטיילט זיינע טעג צווישן ירושלים עיר הקודש, וואו ער האט געהאט א צימערל אין אונזער גרויסן שול אין מאה שערים, און דער

קודש הקדשים אין מירון.

אין די יארן וועלכע איך האב זוכה געווען אים צו קענען פלעגט ער קביעות'דיג אנקומען קיין מירון בערך יעדע צוויי וואכן, צו די עבודה פון יום כיפור קטן יעדן ערב ראש חודש, אזוי ווי זיין רבי ר' שמואל שפירא וועלכער פלעגט אויך אנקומען אלע זיינע יארן יעדן ערב ראש חודש אין מירון (זע ליקוטי הלכות ראש חודש ו' א, כ', און נאך). נאר ר' שמואל צ'צ'יק האט שוין מקדים געווען אנצוקומען א וואך פריער און האט זיך פארזוימט א וואך שפעטער...

נאך א גאנצע וואך זיך הייליגן נאכאנאנד אין היכל פון רשב"י, האט זיין תפילה אין יענעם טאג ביים עמוד טאקע געשפאלטן הימלען. ס'איז שווער צו שילדערן פאר ווער עס האט נישט אליין מיטגעהאלטן מיט די אייגענע אויערן די ניגונים וואס האבן ארויסגעשפראצט פון טיפעניש פון זיין הארץ וויינענדיג פארן באשעפער מיט א זיסקייט און מתיקות און האט מיטגעשעלפט מיט זיך אלע מתפללים, זיי דערהויבן צוזאמען מיט אים עטליכע פרסאות העכערן ערד, איבערלאזנדיג א טיפע איינדרוק פון הרהורי תשובה און כיסופים אויף א לאנגע צייט דערנאך.

מיט זיין גרויס ליבשאפט צום אתרא קדישא מירון האט ער אויך פארפאסט און געדרוקט עטליכע קונטרסים וואס ערקלערן די חשיבות און ספעציעלקייט פון זיך משתטח זיין ביי קברי צדיקים בכלל און אין מירון און אומאן בפרט. אויך די גרויסקייט פון יום כיפור קטן ערב ראש חודש האט דורך אים זוכה געווען ארויסגעגעבן א שיינעם חיבור דערויף.

נאר דאס איז געווען ר' שמואל מקור פון חיות: הייליגע צייטן און ערטער, און ער האט פארפאסט א חיבור אויף ביידע... איך געדענק ווי איך האב זיך געוואנדן צו אים און דערציילט אז צוליב א געוויסע שוועריקייט אין חינוך וואס האט זיך געמאכט ביי מיר אין שטוב, גרייט איך זיך צו פארלאזן צפת און גיין וואוינען אין בית שמש. ר' שמואל האט געעפנט א פאר פארוואנדערטע אויגן נישט קענענדיג פארדייען מייע ווערטער: "אויב נישט צפת אדער מירון, איז ירושלים, וואו עס זענען פארהאן הייליגע מסוגל'דיגע ערטער... אבער בית שמש? וואס וועסטו טון דארט?...?" איינע פון די ווערטער וואס ער פלעגט שטענדיג איבערזאגן אין נאמען פון ר' שמואל שפירא איז געווען: "אם הבנים שמחה, א"ם איז ר"ת: א'ומאן, מ'ירון, נאר דארט קענען די 'בנים', די אידישע נשמות, זיין 'שמחה'..."

בורח מן הכבוד

ר' בן ציון קליגר: איך בין געווען א וויזשניצער

אויפגעכאפט האט ער מיר בשום אופן נישט געלאזט רייניגן צופיל. נישט איינמאל האט ער מיר קלאר געזאגט פארוואס ער שטעלט זיך אזוי קעגן: ער האט מורא געהאט אז צו א געפלעגטע ריינע צימער נעבן קבר הרשב"י וועט ציען מענטשן וועלכע וועלן פארוואנדלען זיין אייגנטימער אלס 'באבא' און 'מקובל'...

ווען איך האב זוכה געווען צו עוסק זיין אינעם עפענען דעם כולל 'אור הזוהר', וואס איז געווען פארבינדן אויך מיטן פירן די געלט זאכן, האב איך געשמועסט מיט אים אין א געוויסע ענין און געזאגט מיין מיינונג. מיט זיינע אויסגעשארפטע חושים האט ר' שמואל געווארפן צו מיין זייט: "אה! מען פילט אויף דיר אז דו ביסט שוין דער בעל המאה...", איך האב גלייך פארשטאנען דעם רמז און איבערגעגעבן אנדערע מענטשן עס צו פירן. איך האב געזען ווי שטארק עס ברענט אין ר' שמואל'ס בייער די גרויליגע געפיל צו יעדע שמץ פון גדלות און כבוד דא אין עולם הזה.

"איך בין נישט קיין בארימטער, גיי, גיי פון דא..." פיל מאל ווען ער איז געזעסן אויף זיין באשטימטן ארט נעבן רשב"י'ס ציון, פלעגן פארשידענע באזוכער אים געבן געלט און בעטן א ברכה פון אים, אבער ער האט זיך

חסיד. יונגעהייט האב איך בס"ד זוכה געווען זיך צו דערנענטערן צו די ברסלב'ער חסידות און איך האב זייער געגלוסט צו קענען 'טרונקען וואסער גראד פונעם ברונעם' און הערן דעם רבי'נס תורות און הנהגות פון די זקנים. איך האב געוואוינט אין צפת און איך

אנשי שלומינו אין חצר פון ר' שמעון

לא פסיק פומיה מגירסא

ר' מ' איש מירון: ר' שמואל פלעגט זיצן ביים אריינגאנג פון מערה, אויף א באנק וואס איז געשטאנען ביי די רעכטע זייט פונעם הויפט אריינגאנג צום ציון, און האט פלייסג געלערנט שעות אויף שעות מיט א געוואלדיגע התמדה. ער האט געהאט קביעות'דיגע שיעורים און סדרים אין משניות, שולחן ערוך מיט משנה ברורה, גמרא, זוהר, ליקוטי מוהר"ן, ליקוטי הלכות און אנדערע ספרים, זיין מויל האט ממש נישט אויפגעהערט לערנען. שטענדיג איז געווען קעגן אים אן אפענע ספר און מען האט אים נישט געקענט טרעפן לידיג אפילו א רגע.

הניעור בלילה

ר' בן ציון: זיין סדר היום איז געווען אויסגערעכנט אויפן סעקונדע. ער פלעגט זיך אראפלייגן גלייך נאך מעריב, און אויב עס האט זיך נישט אויסגעשטעלט פלעגט ער נאר דרימלען אביסל און איז אויפגעשטאנען ביי חצות ווי א לייב. יעדע נאכט אן אויסנאם פלעגט ער אראפגיין צום ציון פון רשב"י און זיך מתבודד געווען א גאנצע שעה. אויב ער איז געווען צו שוואך האט ער זיך מתבודד געווען אין זיין צימער. מען האט אים געקענט זען פון פענסטער זיצן אויפן בעט און זיך שאקלען אהין און צוריק אויסגיסנדיג זיין הארץ פארן באשעפער. ער האט נישט אכט געלייגט

ס'איז שווער צו שילדערן פאר ווער עס האט נישט אליין מיטגעהאלטן מיט די אייגענע אויערן די ניגונים וואס האבן ארויסגעשפראצט פון טיפעניש פון זיין הארץ וויינענדיג פארן באשעפער מיט א זיסקייט און מתיקות און האט מיטגעשלעפט מיט זיך אלע מתפללים

געהאלטן ביי זיינס: "גיי דארט", פלעגט ער ווייזן אויפן ציון, "דארט וועסטו געבענטשט ווערן, איך בענטש נישט". אויך אויב דער געבער האט געגעבן א פעטן מטבע האט ער זיך נישט צוטון געמאכט פון זיינע בקשות. ער וועט נישט ווערן בארימט אפילו נישט אויף איין רגע... "איך וויל נישט פארוואנדלט ווערן צו אזעלכע וואס האבן טאשן פון פדיונות..." האט ער מיר אמאל געזאגט.

פון מאל צו מאל האב איך פלאנירט און געזוכט א וועג ווי אזוי צו רייניגן אביסל ר' שמואל'ס צימערל, ווען ער האט עס

פלעג אפט ארויפגיין צו רשב"י'ס קבר, און אזוי האב איך זיך באקענט מיט ר' שמואל. איך האב זייער שטארק געוואלט זיך דערנענטערן צו אים און לערנען פון אים, און איך האב אסאך פראבירט, אבער איך בין געצווינגען געווארן צו פארשטיין אז זיין חשש צו פארוואנדלט ווערן אלס 'בארימטער' שטופט אים צו דערווייטערן יעדער וואס פראבירט זיך צו ווענדן צו אים מיט סיי וועלכע בכבוד'גע באציאונג. אינאנפאנג, ווען איך האב זיך געוואנדן אים צו פרעגן סיי וועלכע שאלה אין עבודת ה', האט ער מיר געענטפערט מיט א מאך מיט די האנט ווי א נערווירנדער פליג וואס איז אים געקומען שטערן... איך האב זייער שנעל פארשטאנען אז דאס וואס איך קום צו אים ווי א תלמיד פאר א רבי קען ער בשום אופן נישט אננעמען, און אז איך מוז פראבירן אן אנדער וועג: איך האב אים אנגעהויבן פארשלאגן טעכנישע הילף, אים קויפן געוויסע זאכן אין נאנטן גראסערי, וואשן זיינע וועש און דאס גלייכן, אזוי האט ער געמיינט אז איך קוק אים אן אלס חולה און נויטבאדערפטיגער מיט וועמען איך בין בלויז מקיים מצוות "ביקור חולים" און נאר אזוי האב איך געקענט דא און דארט אריינכאפן אביסל פונעם גרויסן אור פון קדושה און עבודת ה' וואס האט געברענט אין אים.

ר' מ' איש מירון: כ'האב איינמאל גערעדט מיט אים פון עניני רבינו און פולצלינג האט זיך דערנענטערט איינער פון די אנ"ש, פראבירנדיג צו ניגן אן אויער און הערן זיינע רייד. ר' שמואל איז גלייך דערשראקן געווארן און האט אים אנגעהויבן פארטרייבן ווי איינער וואס ראנגלט זיך אויף זיין לעבן קעגן א באוואפנטער פיינט:

אויף די פליגן און שרעקליכע היצן וואס האבן אנגעפילט דעם צימער אין די הייסע פייכטע נעכט, אדער די קעלט אין די ווינטער חדשים. דערנאך איז ער אראפ זיך טובלען אין מקווה, טראץ זיינע פילע וואונדן און אפילו אין די פראסטיגע נעכט ווען די מקווה וואסער זענען געווען פארפרוירן און אייזיג.

אויך ווען ער איז געווען זייער שוואך האט ער זיך אנגעשטרענגט צו בלייבן אויף די צוויי שעה ארום חצות, צוריקגעגאנגען שלאפן און איז אויפגעשטאנען ביים עלות צום ותיקין דאווענען. נאך שחרית האט ער זיך אראפגעלייגט אויף א שעה און איז גלייך צוריק אראפ צום היכל לערנען זיינע קביעות'דיגע שיעורים. יעדן טאג פלעגט ער אויסזאגן גאנץ תהלים פאר מנחה און דערנאך האט ער זיך געשטעלט דאווענען מנחה מעריב מיט גרויס חיות.

אכילה דקדושה

היינט איז מירון שוין באוואוסט אלס תל תלפיות און אויף אירע בערג געפינען זיך פיל אש"ל'ס און בתי תבשיל וועלכע פארמאגן א שפע פון גוטע שפייזן און טייכן פון "ח"י ראטיל", אבער אין יענע יארן איז מירון געווען ווי א מדבר. מיר פרעגן אונזערע מיטשמועסער: פון וואס האט ר' שמואל געלעבט די אלע וואכן?

ר' מ' איש מירון: אלס איינער וואס איז געווען צוגעבונדן צו אים לאנגע יארן קען איך דערציילן אז ר' שמואל'ס שפייז איז יעדן טאג באשטאנען פון עטליכע רעפטלעך ברויט, אביסל טונא אדער סיי וועלכע גרינס פון קענס. לכבוד שבת פלעגט ער לייגן אויפן פלאטע צוויי קענס ארבעס, און דאס איז געווען זיין טשאלנט... אין די שפעטערדיגע יארן, ווען פיל האבן אנגעהויבן פירן דארט שבתים און קדישים נאך שחרית, פלעגט ער זיך ארויפברענגען פון דארט אביסל קוגל...

יעדן צופרי נאך שחרית, נאך זייענדיג אנגעטון אין ר"ת תפילין, פלעגט ער בעטן מען זאל אים ברענגען א משנה ברורה, דאס איז געווען זיין קביעות'דיגן שיעור נאכן דאווענען. צוליב זיין שוואכקייט און נאכן גארנישט ארייננעמען אין מויל פון נעכטן אונט, פלעגט ער מיר בעטן איך זאל אים צוגרייטן א גלעזל קאווע. אין אנהייב פלעג איך אים פרעגן ווי עס איז איינגעפירט צו פרעגן: "וויפיל קאווע? וויפיל לעפל צוקער?", און ער פלעגט מיר ענטפערן מיט לייכטע פארדרוס: "א פשוט'ע קאווע, וואס מיינען די אלע קשיות?". "גוט", פלעג איך ווערטלדיג ענטפערן, "אל איך לייגן פיר לעפל צוקער?", און ער פלעגט שמייכלען: "ניין, ניין, ס'איז גענוג איינס..."

ר' בן ציון: אויסער דאס עסן אזוי ווייניג, פלעגט ער אויך שטארק מחמיר זיין אין

די כשרות פון די מאכלים און האט נישט אריינגענומען אין מויל קיין שום געקאכטע עסנווארג וואס היימישע אידן האבן צומאל געברענגט. נאר נאך וואס ער האט גרונטליך אונטערזוכט אז ביי מיר אין הויז געבט מען אכטונג אריינצוברענגען נאר פון די בעסטע הכשרים, האט ער צוגעשטימט אז איך זאל אים ברענגען לכבוד שבת א טעלער זופ אדער פיש.

ר' מ' איש מירון: אין איינע פון די טעג האב איך געדארפט אוועקגיין פון מירון און איך האב געבעטן ר' אליהו, א פרישער בעל תשובה פון חיפה, ער זאל אים אנגרייטן פרישטיג אנשטאט מיר. מיט זיין תמימות און רייניקייט האט ער באשלאסן אנצוגרייטן דאס בעסטע וואס ער קען. ער האט גענומען א טאץ, איינגעפאקט אין א ריינע האנטוך, און ארויפגעלייגט דערויף

א ברייטע פארצעלאן טעלער. דעם טעלער האט ער באצירט מיט א שיינע געפרעגלטע איי און מסודר'דיגע גרינס. ער האט עס גענומען אויף זיינע הענט און האט געשפאנט צום טיר פון צימער ווי א געניטער סארוער.

ווער עס האט שוין אביסל קענען געלערנט ר' שמואל, שטעלט זיך זיכער פאר וואס דאס קען צוברענגען... אבער ר' אליהו האט זיך אין ווילדסטן חלום נישט פארגעשטעלט צו דעם שוועבל וואס ער ווארפט אריין אין א וואלקאן בארג... "הרב צ'צ'יק!" האט ער אויסגערופן קלאפנדיג איבעראשט אויפן טיר, "כהאב אייך געברענגט עסן!"

ר' שמואל איז געווארן אויפגעשטורעמט און האט אים אויפגענומען מיט א פארציע געשרייען: "וואס בין איך, א מקובל? וואס איז היינט, סעודת המפסקת? וואס טוסטו? ווער האט דיר געבעטן?" ר' אליהו איז ארויסגעלאפן טיף פארשעמט נישט וויסנדיג וואס ער האט געבען געזינדיגט...

נאר נאך וואס איך בין צוריקגעקומען קיין מירון און געהערט וואס איז געשען, בין איך צוגעגאנגען צו ר' שמואל וואס איז נאך

אלץ געווען אויפגעשטורעמט אויף יענער וואס האט אים געוואלט מכבד זיין און כ'האב אים ערקלערט אז איך בין דער וואס האט געשיקט ר' אליהו אנשטאט מיר, און אז יענער האט עס געטון אן קיין שום שלעכטע כוונה. פון צווייטן זייט האב איך אויך געדארפט ערקלערן ר' אליהו אז אויך ר' שמואל האט עס אויך געטון אן קיין שלעכטע כוונה און האט רעאגירט פונקט אזוי ווי מען וואלט זיך איינגעבראכן אין זיין צימער מיט אן אויסגעשטרעקטן ביקס... "גיי צו ר' שמואל", האב איך אים אנגעוויזן אלס תשובת המשקל, "און סערוויר אים א פשוט'ע איינמאליגע טעלער מיט א רעפטל ברויט מיט טונא און אלעס וועט זיין גוט. אזוי איז טאקע געווען, און ר' שמואל האט אים אנגעהויבן שטארק מקרב זיין אלס איבערבעטונג. ■

ריקודים ל"ג בעומר אין די חצר ר' שמואל צ'צ'יק שטייט אינמיטן

א האלטע בילד פון די היילוא אין מירון

זה ל"ג שנים שהרה"ח ר' מנדל מאיר פריעדמאן שליט"א עולה אל ארץ ישראל כדי לזכות להשתתף בהילולא קדישא בל"ג בעומר במירון • בשיחה מיוחדת לקראת ל"ג בעומר זוכים קוראי 'אבקשה' לשמוע על ההתקרבות המופלאה, ועל תהלוכות חייהם של החסידים הקדושים תלמידי הנחל נובע האפויים בלב רבם • בשולי הדברים זכינו לשמוע רמזים נפלאים ומאירים מתורת ההתחזקות של הנחל נובע ובעניינו של רשב"י • ג"ל עיני ואביטה

י. הכהן

הואים בזוהר

שרבי שמעון

הוא התקווה של הדור
האחרון...

הביקור בארץ ישראל

כיצד שמעתם לראשונה על 'ברסלב' ועל 'אומן'?

תמיד ידעתי שיש כזה דבר 'תיקון הכללי', גם אבי מורי היה אומר אותו מדי פעם, אך חוץ מזה לא ידעתי משהו מיוחד על ברסלב. היו בחורים בישיבה שידעתי שהם חסידי ברסלב אבל לא ידעתי מה זה אומר כלפי. שנה אחת כשהייתי בקאנטרי מצאתי שם בחור ברסלב'ר שלמד אצל הרב ר' טודרס זילבער שליט"א מיוואזשנע, שהביא עמו את כל הספרים של הרבי. הספרים עניינו אותי וביקשתי ממנו רשות ללמוד בהם. אני זוכר שראיתי בספר ליקוטי הלכות קטעים נוראים שעוררו אותי מאד מאד, ממש יצאתי מהתפעלות. אז התחיל הקשר הראשוני שלי עם רבי נתן מברסלב. בנוסף, אותו בחור גם דיבר איתי הרבה מהרבי וקירב אותי בנועם.

זכור לטוב גם הרה"ח ר' יצחק לעבאוויטש גאב"ד וואודרדזש, שלמרות שלא החשיב את עצמו כחסידי ברסלב, חיזק אותי מאד והיה מעודד אותי לעסוק בספריו של רבינו הקדוש ומוהר"ן, בזכרוני שלמדתי איתו פעם ראשונה תורה בליקו"מ תורה ב' תנינא.

בשנת תשד"ם הגעתי לארץ ישראל על מנת להשתתף בשמחה כלשהי אשר התקיימה בשבת קודש בעיר בני ברק, היתה זו הפעם הראשונה שהייתי בבני ברק, ומאחר וכבר חיפשתי משהו מה'רעבנ'ס זאך, נכנסתי בסעודה שלישית להיכל כולל ברסלב, שם זכיתי לשמוע את הרה"ח ר' נתן צבי קעניג זצ"ל לומד ליקוטי מוהר"ן.

לאחר מכן במוצאי שבת נסעתי לירושלים, ושם הציע לי ידיד קרוב להיכנס אל הרב החסיד ר' יעקב מאיר שכטער שליט"א, וכך זכיתי לשהות אצלו במשך כשעה ארוכה. עד היום הרוטה בליבי אותה פגישה, כאשר השהות במחיצתו הייתה תענוג שלא מעלמא הדין.

בכל נושא שעלה הייתה לו דעה בהירה ומאירה, כל מילה שהוא הוציא מפיו הייתה בבחינת 'מועט המחזיק את המרובה' ודבריו התקבלו על ליבי. ראיתי שהוא בר הבנה ומאז הרגשתי שייכות עם המקור ממנו שואב ר' יעקב מאיר את הדעת הנוראה שהוא מגלה - הלא היא דרכו של רביה"ק רבי נחמן מברסלב.

גם אל החסיד הגדול ר' שמואל שפירא ע"ה עליתי אז, והפנים המאירות שלו והצורה הקדושה שלו תפסו אותי מאד, הוא דיבר איתי קצת מליקוטי מוהר"ן ובתוך כדי השיחה הזכיר את תורה א' תנינא מליקוטי מוהר"ן, שם מבאר רבינו הקדוש שעל ידי תפילה נכנסים כל ההשפעות בלחם ומים.

כיוון שראיתי קצת את גדלותם של חסידי ברסלב, התעוררה בי שייכות גדולה אליהם. הלכתי בשבת שלאחר מכן להתפלל במחיצת אנ"ש ב'שול' שבמאה שערים, מיד כשנכנסתי לשם ראיתי שהתפילה אצל חסידי ברסלב היא משהו מיוחד, הייתה שם התעוררות מיוחדת והיא החייתה אותי והרעישה את רוחי.

בהמשך ניסיתי להתחבר יותר ולמדתי בחברותא עם איזה חסיד ברסלב בספר הקדוש ליקוטי מוהר"ן, ולמרות שהתרשמתי מאד מכך עדיין לא חשבתי שאני יהפוך בגלל כך לחסיד ברסלב.

לא בכל יום נופלת בחלקנו הזכות לבלות שעה ארוכה של קורת רוח במחיצת הרב החסיד ר' מנדל מאיר פרידמאן מחשובי אנ"ש שבוויילמסבורג, כיון שאיננו מסוג האנשים שמתראיינים וגם קשה עליו הדבר מאד, אך נעתר לבקשתנו אולי יהי חיזוק בעבודת השם לאחד מני אלף מבני החבורה, אולם לקראת היום הגדול ל"ג בעומר זכינו לשמוע פנינים יקרים על גדולת רשב"י והשארותו הקדושה, כך גם תיאורים מלבבים על עבודת ה' המופלאה של אנשי שלומינו היקרים, ועל דרכי ההתקרבות המופלאים עד להסתופפות בצילו של רבינו הקדוש.

גזע סאטמאר ומונקאטש

מהיכן מגיעה משפחת פרידעמאן הוריים היקרים ע"ה?

אבי ואמי ע"ה נולדו בהונגריה, אבי מורי ע"ה מתייחס לגזע מונקאטש והרב הקדוש ר' יואל מ'סאטמער למד בישיבתו בעיר קראלי וסאטמער והוריה של אמי ע"ה מגיעים מגזע סאטמאר ולמעלה בקודש עד הרב החסיד המפורסם ר' משה ארי' פריינד מ'סיגוט אביו של הרה"ק מסיגוט ושימש כראש הקהל אצל הייטב לב ובנו בעל קדושת יו"ט זכותם יגן עלינו.

גם אני גדלתי בצילו של הרב הקדוש רבי יואליש מסאטמאר זצ"ל, ולא אחת זכיתי להיכנס ולשאוף מהוד קדושתו. כשהייתי ילד צעיר קיבל רבי יואל אירוע מוחי (סטראק) ומאז היה כבר קשה לקבל ממנו ולשמוע ממנו דברי תורה, הוא עוד היה דורש ברבים אבל זה כבר לא היה כמקודם.

הייתה לי הזכות לגדול במקום שמור כל כך, בו ענייני התבדלות מרשעים הכופרים וההידבקות במסורת

אבות היה מהיסודות החזקים והבהירים עליהם חזרנו שוב ושוב בדרך החת"ס ז"ל ותלמודיו ובחזא מחתי להיות דבוק בתלמודי הבעש"ט ובספריהם הקדושים, למרות חוליו של רבי יואל מסאטמאר הייתה לו השפעה גדולה וזכיתי לקבל ממנו הרבה בלומדי בישיבת סאטמאר שבאמריקה ובפרט למדתי אצל הרב הגה"ח ר' מענדל פרידמאן שהיה הראש הישיבה שם שהיה תלמוד מובהק של הרה"ק מסאטמער וזכיתי ללמוד איתו בצוותא בחברותא משך של כמה שנים וגם אצל הרה"ג ר' רפאל זילבער אב"ד פריימאן בעמח"ס מרפא לנפש על סוגיות הש"ס.

אחרי החתונה חיפשתי מאד אחר יהודי בעל קומה אותו אוכל לשמש ולראות דוגמה חיה לעבודת ה', ואכן זכיתי והיה לי קשר קרוב מאד עם הרב החסיד ר' יעקב שארר זצ"ל, ר' יעקב היה אדם גדול ובעל יסורים למרות כל זאת עבד השי"ת בשמחה עצומה, מתלמידיו הקרובים של הרב הקדוש המכונה בשם המלאך זי"ע שהיה מגדולי חסידי חב"ד, שקהילתו 'נתיבות עולם' או המלאכים' כפי שהם מכונים כבר זיהו מרחוק את הזוהמא הגדולה שעתידה מדינת הזהב להשפיע, והיו מדברים ומחזקים רבות נגד 'טומאת אמריקה'. הם זכו לבתים חשופים מאד וצאצאיהם גדלו לתפארת. מעניין לציין, שהם התנגדו לציונות עוד לפני שרבי יואל מסאטמאר הגיע לארה"ב, הם הבינו לכד את הסכנה שבדבר.

חיות ואור בעבודת ה'

בזכות כל מה שראיתי בארץ ישראל התחלתי יותר להתעניין ולחפש אחר חסידי ברסלב. לאחר מכן כשהזרתי לארצות הברית נמשכתי להתפלל עם אנשי שלומינו, ראיתי שמברסלב יוצאים כאלו יהודים מיוחדים והבנתי שכנראה יש שם איזה כוח הקדושה שיכול להשפיע עליי.

בתקופה הראשונה התפללתי בבית הכנסת של ברסלב שייסד הרה"ח ר' הערשל וואסילסקי ז"ל ונמשכת כהיום הרה"ח ר' אברהם משה וואסילסקי וע"י חותנו הרה"ח ר' יצחק פרידמאן שליט"א, לשם היו מגיעים כל אנשי שלומינו מארץ ישראל כמו הרה"ח ר' משה קרמר שליט"א ועוד. נהניתי לשמוע את חידושיהם של כל אנשי שלומינו היקרים, ואת החיזוקים אותם שאבו מתורותיו של הרבי, בזכות הנעימות המיוחדת שהייתה שם נמשכתי עוד ועוד לאורו של הרבי.

ואם בהתקרבות עסקינן, אפשר לומר שדווקא משהתקרבותי לרבי ולחסידי ברסלב הרגשתי שהרבי מכניס אור וחיות חדשים בכל העבודות ה"אדרבה התחזק אצלי בתוספת מרובה למה שכבר עשיתי עד היום.

למשל, העניין של תמימות ופשיטות, ולילך במסורת

אבות היה שהיה חזק מאד בסאטמאר, והעניין של לא לסור מדרכי אבות ולהקפיד על הלבוש החסידי, כך גם ענייני ההתבדלות מרשעים הכופרים, שמוהר"ת מזכיר רבות בספריו, כל זה קיבל טעם חדש עם חיות אמתית לאחר ההתקרבות לרבי.

בברסלב, מצאתי יהודים שהפכו בכח הרבי לאנשים שפנו עורף להבלי העולם הזה, ולהידבק בהשי"ת בדביקות עילאית ולעבדו באמת ובתמים. היהודים שמצאתי בחיידר של הרבי לא היו בסתירה לכל מה שלמדתי עד היום, אלא ההיפך הם ידעו מכל העניינים הללו ועשו אותם עם חיות מיוחדת מאד.

ישנם כאלו שחושבים שכשמתקרבים לרבי עוזבים ברגע אחד את כל ההנהגות הטובות והקדושות בהם הם נהגו עד היום, ממש לא. חוץ ממה שהרבי מחדש כיצד צריך לנהוג, הוא מכניס לתוך כל התורה והמצוות והיהדות פשוט אור חדש, ונותן חיות וכוח לקיים את כל התורה כולה.

האור של הרבי מוסיף כזו מין אש לעבודת ה', כזו מין אמת. כאשר לומדים את ספרי רבינו מקבלים חשק לכל התורה כולה, נכנס אור לכל התורה והמצוות.

הנסיעה הראשונה לאומן

ההתעוררות שלי לנסוע בפעם הראשונה לציון הקדוש הייתה בזכות יהודי יקר ר' עקיבא יונתן אונגר ז"ל שמו שהיה תלמוד גאב"ד ירושלים הרב ר' משה ארי' פריינד והיה מקושר מאוד גם עם הרה"ח ר' יעקב

מאיר.. הוא היה מלמד ובעל תפילה חשוב ונסע לאומן בחורף של שנת תשמ"ז, כשהוא חזר הוא סיפר לי שהוא התרגש מאד מאד מהנסיעה ועודד אותי לנסוע גם כן. שנה לאחר מכן בדיק באותו היום שבו זכה להשתטח לראשונה בחייו על ציון רבינו הקדוש הוא נפטר, מה שגרם לי התעוררות חדשה להזדרז ולנסוע כדי לזכות גם כן לתיקון הגדול. בדרך אגב, הוא סיפר לי שהוא התכתב רבות עם ר' יעקב מאיר ולאחר פטירתו הוצאתי מבניו את המכתבים והיום הם מודפסים יחד עם שאר המכתבים.

בשנת תשמ"ט נסעתי לראשונה לאומן יחד עם קבוצה מארץ ישראל, לצורך הנסיעה נסעתי קודם כל לארץ ישראל ובמשך שבוע שלימה בליתי הרבה אצל הרה"ח ר' יעקב מאיר משך של שעות ארוכות בכל יום, ושם נסעתי למירון כדי לשבות שם ב'שבת החודש'. קודם שיצאתי לדרך למירון עליתי לר' שמואל שפירא והיה אז כמה שבועות טרם פטירתו, ובתוך הדברים אמרתי לו שאני נוסע למירון, למרות שהוא היה אז כל כך חלוש ותשוש

מ ח ת
מחלתו, ברגע
שהזכרתי את

שעה של קורת רוח. ר' ממדל מאיר יחד עם ר' יעקב מאיר שכטער

האור משך אותי. בציון רבינו הקדוש באומן בימים עברו

המילה 'ר' שמעון' ומירון' הוא התעורר כל כך והביע בהתלהבות רבה תנועות של התרגשות, ראו עליו שהוא נהיה אדם אחר.

בשבת במירון פגשתי לראשונה את הרה"ח ר' נתן ליברמנש שליט"א. למרות שאת השיעורים שלו כבר שמעתי בהקלטות קודם לכן, אך כאן הייתה זו הפעם הראשונה שפגשתי אותו פנים אל פנים. בשבת בבוקר דרש ר' נתן בסיפורי מעשיות, והתבערת הלב שיצאה מדבריו קירבה אותי עוד ועוד לרבינו הקדוש.

בזכות ההתקרבות לרבי הרגשתי גם התקרבות גדולה לאורו של רשב"י, כמו כן ההתקרבות לרבי התעצמה והתגברה עם כל ביקור בהיכלו של רשב"י, הרי התורה הראשונה בליקוטי מוהר"ן היא 'לכו חזו' שמדבר על ההשארה והשייכות של רשב"י עם ענייניו של הרבי.

באותו זמן שהייתי בארץ ישראל ביקרתי באיזו חתונה ושם ראיתי את החסיד ר' וועלוועל חשין כשהוא מנגן שם איזה ניגון לכבוד החתן, השמחה שהייתה על פניו והתנועות המיוחדות ריגשו אותי מאד וגרמו לי להזיל דמעות.

כידוע, יום הנסיעה הוא יום לחוץ מאד והמוח מבלבל, בפרט

הגלגלים. ליבו היה פתוח כאולם לכל ענייניו של הרבי, והוא זה שנתן את הסכום הראשוני לייסוד בית המדרש של אנ"ש במאנסי וכן בנו ידיד נפשי הרה"ח ר' אהרן יוסל ממשיך בדרכיו לפעול ולעסוק מבלי ליאות בעניין רבינו הקדוש.

עוד חסיד יקר מצאתי שם, היה זה הרה"ח ר' יודל ליכטער ז"ל, הוא היה דוגמא לעובד ה' שעבודת המידות שלו הייתה דוגמא לכל, הוא היה מסור כל כך לענייניו של הרבי וניהל את כל ענייני בית המדרש במסירות מיוחדת. כל בוקר ניתן היה למצוא אותו כשהוא יושב ולומד זמן ארוך אחרי התפילה לפני שיצא לעיסוקיו. הוא קירב אותי תמיד ודיבר איתי בידידות וחביבות לא רגילה לא אוכל לשכוח זכור האיש לטוב הרה"ח ר' אברום וואלדיגער שעסק ופעל גדולות עבור עניין רבינו במונסי כשביטו פתוח לרווחה עד היום לכל דופקי שערי הבית ואיתו החברים הנמענים לדבר מצוה הרה"ח ר' לייבל גאלדרינג והרה"ח ר' נתן הברפלד מגבאי בית המדרש במונסי ועוד רבים שאי אפשר לפרוטם.

בנוסף לחסידים שהתגוררו בארצות הברית זכיתי לקשר מיוחד עם זקני וחשובי אנ"ש מארץ ישראל, שהיו מגיעים פעמים רבות לארצות הברית וכך זכו גם תושבי אמריקה להתבשם מאורם. החסיד הראשון שהכרתי מארץ ישראל היה הרה"ח ר' אברהם מרדכי פלברבוים ז"ל. הוא היה תלמיד חכם עצום ובער לענייניו של הרבי, הוא ייסד בביתו בחדר מיוחד שהיה שם שיעור קבוע אליו הגיעו יהודים רבים שנתקצו מידי שבוע בשבוע בחדר ספרים קטן בדרך נס של עומדים רווחים ומשתחוים צפופים, ברך לאחר מכן בזכות אותו שיעור הפך החדר שבביתי למקום תורה וכו התקיימו עוד שיעורים רבים בתורתו של הרבי וגם זכיתי שהרב החסיד ר' נתן ליברמנט ועוד חשובי אנ"ש מסרו שיעורים בתורת רבינו בביתי בתור אותו שיעור קבוע בספה"ק ליקו"מ, וביותר בכל ליל ששי נתקיים שיעור קבוע בעיון בלימוד ליקו"מ שנמשך באש קודש עד אמצע הלילה וזכור לטוב הרה"ח ר' ברוך גודלבסקי שנסע מרחק רב מב"פ הרבה שנים בתמידות.

גם עם הרה"ח ר' עמרם הורביץ זכיתי לקשר מיוחד, אף גם זכיתי לארחו בביתי, הוא הגיע לכאן עבור הכנסת כלה, ותיכף לאחר הגעתו לביתי הוא החל למסור שיעור בחדר האמור, אליו נדחסו כעשרים יהודים. בשיעור הוא למד את תורה מ"ט שבליקוטי מוהר"ן (קמא) ובתוך דבריו הוא החל לדבר בהתלהבות עצומה וחזר שוב ושוב על דבריו של רבינו שמובאים שם: 'אור להביות איש הישראלי בעור עד אין סוף', הוא הסביר את הדברים במין חיות והתלהבות כדרך דיבורו תמיד עד שהחל ממש לצעוק: 'צריך לבעור לה' אך גם לצמצם את האור, לבעור ולצמצם...! מיד בסוף אותו שיעור הוא יצא לדרכו לקריית טאהש שבקנדה כשהוא אחוז בשרעפים ושקוע עדיין בדבריו של רבינו הקדוש, נראה היה שהוא כלל לא ידע היכן הוא נמצא.

ר' עמרם היה מומחה גדול בענייני חינוך הילדים, היו לו ידיעות חשובות בעניינים אלו, ומשהגיע לטאהש הוא מצא חן בעיני העסקנים שם והם ביקשו ממנו שישאר אתם והם ידאגו לכל מחסורו. וכך הווה, הוא נשאר בגלות בניכר וכל שבת רביעית היה חוזר הבייתה למשפחתו. כידוע, היו הרבה יהודים רחוקים אותם היה מקרב מאד, הוא היה בקי

כאשר עומדים ממש לעלות למטוס. מה מאד התפלאתי לראות בשדה התעופה כיצד הרה"ח ר' מיכל דורפמן והרה"ח ר' משה בורשטיין ע"ה, שכששמו לב שהגיעה עת חצות הלילה התיישבו יחד באיזשהו פינה ואמרו תיקון חצות ביישוב הדעת, כאילו אין שום דבר אחר העומד לפניהם.

הדרך לאומן באותם ימים הייתה ארוכה מאד ומשברת עצמות, קודם כל יצאנו להונגריה ומשם ברכבת שארכה כעשרים שעות עד לוויניצה הסמוכה לאומן, בקבוצה שלנו הייתה גם קבוצה של יהודים תמימים והשיחות היו מאירות מאד. הרי הנסיעה היא ארוכה מאד ולכן היה לנו שעות רבות לשוחח ברכבת. אני זכיתי להיות בחדר אחד עם הרה"ח ר' שמעון בידרמן זצ"ל מלעלוב ביתר, הוא היה יהודי קדוש מאד ובעל יסורים גדול והיה דבוק בל"ג רבינו הקדוש. גם בשנים שלאחר מכן הוא היה נוסע לראש השנה. אני זוכר כיצד פעם כשהבאתי לו פתק עם שמות ופדיון בערב ראש השנה הוא דחה אותי בתוקף: לא! אצל הרבי אני לא לוקח כלום!

יחד עמנו בקבוצה היה גם הרה"ח ר' העשיל פרנקל זצ"ל, הוא היה מרוגש מאד מהזכות לנסוע לרבי, וכל הדרך הוא אמר לנו: תנו לי לפחות עשר דקות בציון!! אם יהיה לי אפילו רק עשר דקות אני יהיה מאושר כל כך!!

בדרך הוא סיפר לי על העבודת ה' הנוראה של ר' שמואל שפירא במירון, הוא תיאר לי כיצד הוא היה מתפלל בליל שבת בכוחות נוראיים ולאחר מכן באמצע הלילה אכל איזה משהו לסעודת שבת ולאחריה יצא מיד לשדה להתבודד עד שכבר הגיע זמן התפילה אז כבר נעמד לתפילת וותיקין. כך הוא המשיך בעבודת ה' עד אחר הצהריים ואז הוא כבר התמוטט באפיסת כוחות ונמנם מעט. הייתה לי התפעלות גדולה לשמוע זאת.

כפי שהיה החוק אז, לא יכלנו לישון באומן, היינו ישנים בוויניצה ונוסעים לאומן רק לכמה שעות.

אל הציון הגענו אחרי טבילה בנהר, והיא הגיעה אחרי כל כך הרבה כיסופים וציפייה, וההתעוררות ששרה שם הייתה מופלגת ביותר, לאחר כמה שעות פשוט היו צריכים 'לקרוע' אותנו מהציון, הצער והקושי על כך שמנתקים אותנו מהציון היו גדולים כל כך, מה שגרם לנו לכאב לב גדול.

בשבת היינו בוויניצה ושם הייתה אחדות גדולה והתעוררות מיוחדת, ר' העשיל קרא לפני הצבור את התורה 'כי מרחמם ינהגם' (ליקו"מ תניא ז) במתיקות ובנועם כדרכו. בהמשך זכינו להשתטח על ציונו של הבעל שם טוב זיע"א. רצינו גם לזכות לנסוע אל ציונו הקדוש של רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א, אך הקומוניסטים הרשעים טענו שאחד מהקבוצה לא התנהג כראוי ולכן הם לא הסכימו בשום פנים ואופן.

אנשי הבעל תפילה באמריקה

במשך תקופה מסוימת זכיתי לגור במאנסי ולהתחזק יהדיו עם אנשי שלומינו שהתגוררו שם. אחד מהחסידים המיוחדים שפגשתי שם היה הרה"ח ר' בייך רובינזון ע"ה הוא היה מלא אש של שמהה. כאשר הוא נסע לאומן במסירות נפש ישוב על כסא גלגלים ועם טלטולי הדרכים הקשים שהיו אז, יכלו כולם לראות כיצד הוא ממש רוקד בכסא

ואומן גדול כיצד להשפיע עליהם בצורה הנכונה ולקרב אותם, הוא אף הקים עבורם מוסדות חינוך לבנים ולבנות בירושלים עיה"ק. ההצלחה שלו הייתה כה גדולה, עד שהילדים שלמדו שם נראו ממש כמו ילדי מאה שערים, הוא הכניס בהם קדושה וטהרה בדרכיו המיוחדות.

כשנודע לר' עמרם שאני לומד עם בחור מסוים שאותו הוא הכיר היטב, הוא כתב לי דף שלם ובו פירט רשימה של המלצות כיצד לחדור לנפשו של הבחור ולהשפיע עליו את דרכי לימוד התורה ויראת שמים.

בהיותו באומן, ניתן היה לראות ששורה על ר' עמרם שלושה מיוחדת. הוא היה יושב בציון מתבודד ומתפלל, כשרוגע נסוך על פניו, בדבקות ובהתקשרות אל הנחל נובע. בנוסף לכל מעלותיו הייתה לו שפלות עצומה, הוא היה ממש 'כלום' בעיני עצמו.

אצל ה'עיר וקדיש'

הפעם הראשונה בה זכיתי להיות בל"ג בעומר במירון הייתה בשנת תש"נ לפני למעלה משלושים שנה, בסך הכל ל"ג שנים, כשהייתי שם אמרתי לראשונה את התפילה של מוהרנ"ת על התורה 'לכו חזו', הרגשתי שכל מילה שם מדברת לליבי והתעוררתי ממנה מאד. המילים שבתפילה מדברות היישר ללב של כל אחד, על הרצונות שלו הנפילות שלו הייאוש והתקווה הנצחית שעומדת לו, התפילה הזו מתארת כל כך את המצב של הדור שלנו ומעוררת מאוד את הלב.

מענין לענין, ראיתי שמובא בשם החסיד ר' אלטער טעפליקער שמשונו הטהורה של מוהרנ"ת בתפילה: 'אתם ידעתם', ניתן ללמוד את הדרך כיצד צריך לדבר אל הצדיקים הקדושים שגם במיתתם נקראים חיים, ולכן צריך לדבר אליהם כמו שמדברים לצדיק חי בלשון 'אתם'. אשרינו שגם בדור רחוק כל כך אנו זוכים לעמוד ולשפוך את שיחנו לפני צדיקים נוראים וקדושים כאלו.

מאותו ל"ג בעומר הרגשתי קשר חזק לאורו של הרשב"י בזכות הגילוי שגילה רבינו הקדוש בסגולתו לדור האחרון, ומאז התחלתי לנסוע הרבה למירון. בכל שנה לפני ל"ג בעומר אני עולה לארץ ישראל על מנת להשתתף בהילולא דרשב"י, ובשנים האחרונות אני זוכה גם להגיע ב' באדר יום הילולת משה רעיא מהימנא.

בתחילה חשבתי על הקשר בין רשב"י לנשמת משה רבינו, ולכן התעוררתי מעצמי לנסוע ב' באדר למירון ללא כל ידיעה שכך נהגו יהודים רבים, אחר כך ראיתי שהחסיד ר' אשר זעליג מרגליות זצ"ל מביא בספרו שזהו מנהג קדום, ולפיו יהודי ירושלים היו עולים ב' באדר לחברון, ויהודי הגליל היו עולים אז לציון הרשב"י, לרקוד לשמוח ולהתפלל.

עוד דבר נפלא מצאתי, שאת המילים שאמר רשב"י 'כי לא תשכח מפי זרעו', הוא גילה ביום הסתלקות משה רבינו ב' אדר, ואם כן זה נפלא מאד ומתאים שעניינם של יחידי הדורות מקושרים יחד, והדברים מאירים ושמחים.

לאחר שנים רבות בהם זכיתי כל שנה למתנה הגדולה כל כך, הגיעה שנת הקורונה ואז היה נראה לי שאין שום סיכוי שאצליח לעלות להר הקודש מירון. גזירות הקורונה היו בתוקף ובני חו"ל לא יכלו להיכנס לארץ ישראל ללא אישור מיוחד. בתחילה חשבתי לוותר על הנסיעה, אבל לאחר מכן החלטתי שאנסה לצאת לדרך בכל זאת, והיה לי ברור: 'אני צריך לנסות להגיע לרשב"י, ויהי מה...' ברשותי היו כמה מסמכים שמאן דהו "סידר" עבורי, בזכותם יכלתי בכלל לעלות לטיסה, אך כמובן שכאן בארץ הקודש אם היו בודקים אותם היו רואים מיד שהם לא שווים אפילו לצור על פי צלוחיתו. כשנחתתי בשדה התעופה העברתי את הדרכון

נשאו אותו לאומן בכסא גלגלים והוא כמעט רקד משמחה. ר' בייך חוביטון בשנים האחרונות לחייו

בציון הבעש"ט בשנים עברו

ייסד את השיעור בחדר הקטן. ר' אברהם מרדכי פלברבוים

ל"ג שנים בל"ג בעומר. בציון הרשב"י במירון לפני עשרות שנים

במכונה ושם קיבלתי כרטיס עם ברקוד שהיה עלי להעביר בכדי שייפתח השער עבורי, משהגעתי לשער ניסיתי פעם ופעמיים וכמוכן שהכרטיס לא עבר בשום אופן.
 באותו רגע אירע לי נס גדול, אני תולה את זה בזכות התנא האלוקי רשב"י ובזכות התפילות והחשק ששיבר את המניעות. כשהכרטיס לא עבר מיד נשלחתי הצידה להמתין יחד עם כל בני חו"ל לבדיקת המסמכים והתעודות, אך משום מה, הפקיד שהיה במקום, במקום לעצור אותי ולבקש ממני את האישורים הנדרשים שכלל לא היו לי, פתח עבורי שער צדדי והכניס אותי ללא אומר ודברים. ממש מופת של רבי שמעון!!

אפילו אם תיפול פה פצצה...

בשנה תשס"ב אז הייתה בארץ ישראל המלחמה עם לבנון, שרר פחד גדול מאד ורק יהודים בודדים הגיעו מארצות הברית למירון בל"ג בעומר, נסעתי אז במטוס עם עוד שלושה יהודים וזהו, אחד מהם היה הרה"ח ר' הערשל וועבר שליט"א. דווקא אז מתוך האימה והחרדה, הייתה השמחה בחצר כה גדולה ועלתה עד לב השמים. אני זוכר שאמרתי אז לעצמי: אפילו אם תיפול פה עכשיו פצצה, לא איכפת לי כלל.

באותם שנים לא היו שום הדלקות גדולות מלבד על גג הציון, וממילא התקבצו המוני ילדי החלאקה בחצר המערה מקום שם רקדו האר"י הקדוש ובעל החרדים וכ"ו, היה זה מחזה מרטיט שכיום קשה לראות, ממש מראה נורא הוד לראות את ילדי ישראל הטהורים נישאים עלי כתפיים בעוז וחדווה בבחינת כי לא תישכח מפי זרעו...

ידוע האמרה שבמירון בל"ג בעומר נהוג ש'שמחת תורה בחוץ ויום כיפור בפנים', אך אני עצמי העדפתי תמיד לנצל את כל היום של ל"ג בעומר רק לעניין השמחה והריקודים שהרי זה עיקר עבודת היום - ההילולא והשמחה בכוחו של רשב"י, ולכן אני נוהג להגיע מדי שנה כמה ימים קודם לל"ג בעומר למירון, כדי לשפוך שם את הלב, בכדי שבל"ג בעומר בעצמו אוכל לרקוד ולשמוח כדבעי בהילולא דרשב"י.

בספר 'מי שמואל' מובא דברים נפלאים מאוד על ל"ג בעומר, ר' שמואל הורביץ כותב שם שאת כל הסגולות שרבינו מגלה שאפשר להשיג בהתקשרות לצדיק אפשר לפעול בל"ג בעומר במירון. עוד

לחדר נדחסו כ-20 אנשים... חדר השיעורים בו אמרו מאות שעות של שיעורים בתורת רבינו הקדוש

הוא כותב שם של"ג בעומר במירון זוהי בחינה של: 'המקום הוא למעלה מהמקום', ו'הזמן הוא למעלה מהזמן'. על תפילת המנחה שלפני ל"ג בעומר הוא מתאר שהייתה בהתעוררות עצומה, והייתה נראית כמו המנחה של ערב ראש השנה. עד היום משתדלים אנשי שלומינו לרקוד יחד ולהתפלל בכח את התפילה, כי אם בכל יום כך בל"ג ובמירון על אחת כמה וכמה.

היו יהודים שהיו יושבים בל"ג בעומר במירון ולומדים זוהר כשמעיניהם היו יורדות דמעות, לא היה זה בכי של עצבות חלילה... אלא בכי של דבקות, געגוע והתקשרות, בתנא האלוקי ובגילוי הנורא אותו גילה בעולם.

התעוררות בכה הצדיק. תפילות בל"ג בעומר ליד ציון הרשב"י

שאפשר לרמז את זה במילות הזמר שהחלק הראשון 'ואמרתם כה לחי רבי שמעון בר יוחאי' מורה על ההתגלות של ספר הזוהר שהוא מרומז בכך שהוא 'זרעו של יוחאי', כי לא תשכח מפי זרעו, ובחלק השני מרומז 'רבי שמעון צדיקאי' שזה רבי שמעון בעצמו, שעליו אומר רבינו שרבי שמעון בעצמו הוא עניין אחר לגמרי. רואים בחוש את התגלות אורו של רשב"י לדור האחרון, גם יהודים שנראה שאין להם שום שייכות לרשב"י מגיעים ומתחברים למקום הזה בהשתוקקות וערגה שלא מעלמא הדין, אף אחד לא יכול להסביר מהו האור ששורה שם, זהו ה'עניין אחר לגמרי', האור של רשב"י, האור של הצדיקים עצמם.

הרי ידועה אמרתו של ר' מיכל ב"ר יצחק בן מוהרנ"ת שאמר שכאשר לומדים זוהר אצל רשב"י זה כמו לשתות 'מעד' - 'י"ש' יישר מהחבית, שאז טעמו ערב הרבה יותר. רואים בחוש שיש אצל רשב"י ביום הזה התעוררות לא רגילה, לא פעם נתקלים שם ביהודי פשוט שעומד ליד הציון ואומר את התפילה בכזו מין השתפכות, זהו לא 'מציאה' למצוא יהודי ששופך שם את לבו

הזמנה מרשב"י

העולם אומרים שמי שמגיע לרשב"י - סימן שהוא קיבל הזמנה. ברצוני לספר על שנה אחת, בה היו לי מניעות גדולות וסברתי שלא אוכל לנסוע לל"ג בעומר למירון. כשהבטתי בלוח שמתי לב שעכשיו זה ארבעים יום קודם לל"ג בעומר, וכידוע דברי מוהרנ"ת על סגולת התפילה של ארבעים יום, לכן נכנסתי לחדר והתחלתי להתפלל שאני יזכה לנסוע.

עוד לא סיימתי את תפילתי והנה מתקשרים אליי מחברת התעופה להודיעני שמגיע לי כרטיס טיסה בחינם, דקה אחר כך מתקשר אליי הר"ר שרגא שניצר ואומר לי: 'ר' מאיר, הרגע הזכרתי אתכם על הציון, ואכן בסופו של דבר, אותה שנה זכיתי לנסוע כבכל שנה.

ואם בר' שרגא עסקינן אני נזכר באביו של ר' שרגא שהיה מנאמני מירון, כיצד בשנותיו האחרונות היה מבקש שיסחבו אותו לחצר הציון ושם היה רוקד כמו ילד צעיר. 'הכל כדאי לי', הוא היה אומר, 'העיקר להיזרק שם בתוך ההילולא'. המעמד הזה הותיר עלי רושם גדול ועצום.

בדמעות רותחות בגעגועים ואהבה לרשב"י, כזאת לא רואים באף מקום בעולם, כמו אצל ראשי יחידי הדורות...

כי לא תשכח מפי זרעו

ידוע מה ששואלים כולם על מאמרו של רשב"י שעל ידו לא תשכח התורה, וכי מי שלומד זוהר לא שוכח את הלכות שבת שהוא לומד?! ולכן חשבתי לבאר בדרך דרוש, שהרבי הרי מביא שעל ידי הזוהר לא תשכח התורה ובמקום אחר כתוב (שיחות הר"ן) שלימוד הזוהר מביא חשק ללמוד, ואפשר לבאר שלכן האדם זוכר הכל כי יש לו חשק אליהם והרי מה שאדם אוהב הוא זוכר.

עוד דבר נפלא, הרי הזמן בו היה רבינו נוהג לדרוש ולגלות את החידושים הגנוזים בתורתו היו בעת בין השמשות, כמו למשל בראש השנה בין היום הראשון לשני וכן בשבועות, והרב מטשעהרין כתב שקברו של הרבי היא המקום המוכן לו מששת ימי בראשית, שהיא כעין מה שמגלה רשב"י על קברו של משה, שהוא אחד מהדברים שנבראו בבין השמשות, ולכן גם את עניינו של רשב"י וסוד קברו התגלו בבין השמשות.

פעם שמעתי מהרה"ח ר' משה קרמר שליט"א שלפי החשבון שאנו יודעים הרי שהמן החל לרדת בח"י באייר. משהתבוננתי בכך, מצאתי שאפשר לצרף ולרמז בכך את השייכות של ה'מן' לסוד המקווה, וכפי שמזמרים בל"ג בעומר 'מה מקווה מטהר את הטמאים', שהרי רבינו מביא בתורה נ"ו (בליקו"מ קמא) שהמ"ן הוא סוד המקווה, זה הסוד של ל"ג בעומר שהמן החל לרדת בו, וזה המקווה והקדושה של רשב"י.

עוד דבר צחות מעניין מצאתי לבאר. הרי משמע מהתורה 'לכו חזו', שרבי שמעון בעצמו הוא אור שגבוה עד יותר מספר הזוהר, וחשבתי

כיצד מתבודדים כראוי!?

מי שהכניס אותי לעבודת ההתבודדות היה הרה"ח ר' נתן ליברמנט, שהיה חוזר על הנחיצות לקיים את העצה הנצחית הזו ללא שום פשרות. דיבוריו נאמרו בהתלהבות שחדרה ללבי, וכך זכיתי להכיר את התענוג הנצחי והמעלה הגדולה מן הכל.

מן העניין להזכיר כאן את מה שאמר לי הרה"ח ר' יעקב מאיר שכטער, שכשהחסיד ר' לוי יצחק בנדר היה מדבר ברבים על עצת ההתבודדות בדרך כלל הוא לא הזכיר את המושג של 'שעה התבודדות', ר' יעקב מאיר הסביר, שככל הנראה ר' לוי יצחק הרגיש שאם הוא יזכיר ברבים שצריך להתבודד דווקא 'שעה', יהיו כאלו שימנעו מלהתחיל לקיים את העצה.

ישנו עוד דבר שלמדתי על בשרי, שעלול למנוע את האדם מהתבודדות, והוא הצורך להתחיל את ההתבודדות בהודאה. הרי

הייתה קיימת, נאלצנו לישון בדירות המוזנחות של הגויים והתנאים שם לא היו משופרים כלל וכלל, פעם הוצרכנו אפילו לישון על מיטה שהייתה עשויה משני חבלים וסדין שפרוש עליהם, אבל מצד שני, אני זוכר כיצד ברגע שהגענו לאומן, היו כולם רצים מיד לציון, הייתה כזו ערגה וצמאון, המניעות הקשות והדרך הארוכה הגבירו מאד את החשק. התפילות במיגומטר היו אש להבה, ר' נתן ליברמנט היה מעורר את הציבור בכזו מין התלהבות.

כיון שהציבור היה קטן היה אפשרי יותר להשגיח שהאוירה תישאר כמו שראוי לימים קדושים כאלו. אני נזכר בזמנים הללו, כשבאמצע סליחות פעם נכנס איזה גוי לצלם, ר' נתן ליברמנט ניגש אליו ותפס אותו, ומיד הוציא אותו החוצה, הוא ראה בכך הפרעה לתפילה. כי אז היה ברור שדברים כאלו אין להם מקום באמצע התפילה וכדו'....

וספרתם לכם - לעצמכם

לסיום, כדאי להביא את דבריו של רבי נתן בליקוטי הלכות (פסח ט) על כך שיוספרתם לכם - לעצמכם' כלומר, שעיקר ההתחזקות והמעמד כנגד כל הבלבולים וחלישות הדעת של האדם, היא בעיקר על ידי שהאדם לא מסתכל ומשווה את עצמו לסביבתו, לא ברוחניות ולא בגשמיות. רבי נתן מזהיר אותנו שלא נביט על אף אחד מסביב כאשר זה גורם לנו ליפול בדעתנו. בהמשך הוא מביא את הלשון ש'אף אחד לא יודע מהיכן מקומו ומהי תכליתו בעולם הזה, ואם כן מה לו להשוות את עצמו לחבירו כלל. אין בעולם אף אחד, רק אתה והרבש"ע. גם חברים טובים וצדיקים יכולים לגרום לאדם חלישות הדעת גדולה, כיון שנדמה בעיני האדם שהם זוכים לעבודת ה' יותר ממנו. אך מוהרנ"ת מלמד אותנו שאסור להתבלבל מהם ומשום אדם בעולם, רק לעשות את מה שה' רוצה ממני בעצמי, כמה שאני יכול בכל מצב שאני נמצא.

הרבי מביא ש'צריך להיות עקשן גדול בעבודת ה', גם כששום דבר לא מצליח, כמו שמוהרנ"ת מביא בליקוטי הלכות תפילין הלכה ה'. וניתן לרמז את הסוד הזה בדבריו של הרבי שעיקר עניינו הוא ו'נתתי לכם לב בשר'. שכידוע הרי לכל דבר יש גם מידה בקדושה, ואפשר לרמז שהעניין של לב אבן בקדושה, הוא לעבוד את ה' בעקשנות ו'לב של אבן' גם בלי טעם ובלי ריח, ואז, כשהולכים עם עקשנות דקדושה חוסכים את כל ההרגשות המיותרות שמבלבלות את האדם.

חשבתי שאפשר 'להלביש' זאת על המילים 'אבן מאסו הבונים', שכאשר האדם מחזק את עצמו בעקשנות כאבן, ולא מביט על שום דבר, אזי הוא זוכה לפסוק שכתוב אחר כך 'זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו', וכדברי מוהרנ"ת בכמה מקומות שכאשר האדם מחזק את עצמו נגד כל ההרגשות והחלישות הדעת שמחלישים את דעתו כאילו היום הוא לא יכול לעבוד את ה' מחמת חלישות הדעת כלשהיא או שהוא עייף וללא מצב רוח וכדו', אז ממילא הוא יכול בכל יום שרק לא יהיה לעבוד את ה' ולשמוח בכל הכוח. ה' יזכנו. ■

רבינו מביא (ספר המידות) ש'התבודדות שאינו כראוי מביא לידי כעס', כי כשאדם משקיע כל כך הרבה בתפילה והוא לא מתבונן במה שהוא כבר זכה וקיבל בחסדי ה', הוא עלול להרגיש מרידות על כך שנראה לו שדבריו לא מתקבלים. לכן צריך להודות לה' על מה שכן זכה, וכך יקבל כח לבקש ולהתפלל על כל מה שחסר לו (כמובא כמה פעמים ענין זה בליקוטי הלכות).

כשנהגים כך, הרי שהעצה של ההתבודדות מקבלת מתיקות מיוחדת ולא הופכת למשא, כתוב 'אל תעש תפילת קבע אלא רחמים ותחנונים', הרבי כותב: 'מה נפלא שידבר לפני ה' יתברך ברחמים ותחנונים כילד שעשועים, השיחה בינו לקונו היא זמן מאיר של התקרבות ולכן צריך לעשות את זה כמו שצריך.

מי שמתבודד כל יום, זוכה גם לקבל תוספת חיזוק לשלוש התפילות הקבועות, כי מי שמתרגל לדבר לה' כדבר איש אל רעהו, ממילא קל לו להשקיע בשלושת התפילות הקבועות, הרי הרבי כותב ש'עיקר החיות מקבלים מהתפילה. וכמו שבאמת ראינו אצל אנשי שלומינו, שהתפילות הקבועות היו ב'אש להבה'. אני זוכר את התפילות במירון יחד עם ר' נתן ליברמנט, בציבור הייתה כמו 'אש' עצורה, כל הבית מדרש רעש וגעש, היו כמה שהיו צועקים בתפילה אבל לא בדווקא, הם פשוט מאד 'הכניסו את כל כוחם באותיות התפילה', כמו שרבינו רצה. ההתבודדות גם מחזקת ומשפיעה על לימוד התורה, כי מי שזוכה לטעום טעם התבודדות מקבל כזה חשק להתמדת התורה, ולעין בתורה.

כולם רצו מיד לציון

כשאנו מזכירים את עבודת ה' אצל אנ"ש, נתאר מעט מעבודת ה' של אנשי שלומינו בימי ראש השנה וברצינות והיראה שאפפו את כולם:

בימי ראש השנה היו מגיעים כמה אלפים בודדים ובין כולם שררה אהדות גדולה והיינו מתחזקים יחד. באותם ימים, הגשמיות כמעט ולא

בעירה פנימית שכבשה את כולם. ר' עמרם הורביץ (נפדו ברסלב)

המתרפא בהם היא תקוותו

השיעור מתקיימת אחת לשבוע, במשך כשעתיים שלש. בכל שיעור משתתפים כעשר עד חמש עשרה איש. השהייה יחד מידי שבוע באווירה ורוח טובה, יוצרת חיבור וגיבוש של כל המשתתפים.

כאמור, הלימוד הוא על פי הכללים של ראב"ן. יש קבוצות שאנו משלבים את לימוד הח"י כללים כחלק מתוכנית הלימוד. בקבוצות המתקדמות יותר, אנו כבר לומדים את התורה תוך כדי השימוש בכללים. הייתה גם קבוצה מארה"ב בה עסקנו בלימוד הכללים בפני עצמם במשך כשנה וחצי. בכללים של רבי אברהם, יש גם רעיונות מהותיים שנפגשים איתם ביום יום.

לאחר שחרשנו את התורה היטב ופתחנו את כל המראי מקומות, אנו עוברים ללימוד ליקוטי הלכות שעל התורה. במשך חודשים רבים אנו עוברים סעיף סעיף והופכים כל אבן בהלכה, על מנת למצוא את הביאור של רבי נתן על התורה 'המובלע ומובלל בתוך הדרוש עד שאינו ניכר' - כלשון רבי אברהם.

כשאנו עוברים לחלק השני של השיעור, 'שיחת חברים' - אני סוגר את הספר, ואני מסרב להיכנס שוב לדיוקים של 'לומדות' בתורה... אנו מעבירים את צורת הלימוד לשיחה בשפה פשוטה, ומתמקדים בסוגיות מהותיות הנוגעות לכל אחד ואחד.

רבים מהמשתתפים בשיעורים מעידים, שההבנה האמיתית של התורה באה רק אחרי ששוחחו על הנלמד יחד. עיקר ההבנה של הדברים היא לא בשכל, ההבנה היא - כשהדברים מתיישבים בלב.

העניין הזה של 'שיחת חברים' קצת השתכח בברסלב. הרב'ה הזהיר אותנו לשוחח עם החברים ביראת שמים, ר' לוי יצחק בנדר היה מדבר על כך רבות. בשיעורים אנו זוכים קצת להחזיר עטרה ליושנה, כשהשיחת חברים נעשית בצורה גלויה ופתוחה - כמוכן בלי להתערב אחד לשני. וכן אנו משתדלים שהשיחה תיסוב על הנושא אותו למדנו קודם יחד.

כיצד מענפיע השיעור על המשתתפים?

המשתתפים בשיעורים מעידים על שינויים מפליגים בחייהם. זה לא רק 'עוד שיעור'... אנשים מספרים שהרגש שלהם ברבינו הקדוש השתנה לחלוטין. גם אנשים שגדלו שנים בברסלב והתחילו ללמוד ליקוטי מוהר"ן בעיון - גילו את ברסלב מחדש, הם גילו רבי חדש...

זו רק שאלה של זמן, מתי כל העולם כולו ילך עם התורות האלו... לימוד התורות של רבינו ובעיקר ההליכה איתם בעיון - היא התרופה היחידה של הדור, אין תרופה אחרת! השאלה היא רק - איך, מתי ומי יזכה שהרבי יגמור דרכו את מה שהתחיל לגמור.

רבי אברהם כותב בהקדמה לביאור הליקוטים: שכנגד הרפואות והתחבשויות היקרות שלא נתגלו מעולם, מתחדשים גם מאובים חדשים שלא היו מעולם 'והבלתי מתרפא בהם אבדה תקוותו'. אפשר דרא שלימוד זה מתחיל להיכנס בעולם, ולנו ניתנה הזכות לרפא את נפשנו בסגולות יקרות אלה. ■

כדי להתחדש ולהתחזק בלימוד תורתו של רבינו לביקשנו הפעם לפנות אל הרה"ח ר' אהרן אליהו פירר שליט"א כדי לשמוע על סוג חדש של שיעורים בתורתו של רבינו 'ליקוטי מוהר"ן'.

מה הם השיעורים אותן אתה מעביר?

בשיעורים אנו הולכים עם התורות של רבינו בחבורה. במסגרת השיעור, אנו עוסקים הן בחלק העיוני של התורה והן בחלק המעשי, במטרה לשלב בין הדברים.

אנו לומדים את התורה יחד בצורה יסודית, על פי כללי הלימוד של רבי אברהם ב"ר נחמן, כשבכך אנו נותנים לכל אחד כלים מעשיים ללימוד התורות של רבינו. בחלק השני של השיעור אנו מלבנים מתוך שיחת חברים אמיתית, נקודות מעשיות הנוגעים לחיי היום יום כשכל השיחה סובבת על פי הלימוד העיוני שלמדנו קודם.

לאחרונה סיימנו תורה ב' בחלק ראשון, אותה למדנו במשך תשעה חודשים. היו תורות ארוכות יותר שלמדנו אותם במשך כשנתיים וחצי. כעת התחלנו תורה י"ט תניינא, עם חידוש מעניין שעוד אף פעם לא עשינו. מכיוון שתורה זו נאמרה על המעשה מ'חכם ותם' - אנו לומדים את התורה בשילוב המעשה בסיפורי מעשיות.

מדוע קראת לחבורות האלו 'סדנאות'? במה זה שונה מכל שיעור?

יש היום כל כך הרבה שיעורים שונות המבטיחות לאנשים הרים וגבעות... קראתי לשיעורים 'סדנא' כדי שאנשים ידעו שיש אלטרנטיבה... אדם הרוצה למצוא משמעות אמיתית לחייו, צריך לגשת לתורות של רבינו - שם ימצא את שאהבה נפשו, בצורה הכי מקורית ואמיתית!

עיקר הנקודה ששונה משיעור רגיל היא ההתחייבות שיש למשתתפים להגיע מחמת האופי השונה והתשלום אותו אנחנו מבקשים, אך המטרה היא רק כדי להכניס את המשתתפים לעומק התורות של רבינו, בצורה שתשפיע על כל מהלך החיים. חשבנו שאם נקרא לזה שיעור זה יגרום שיתייחסו לזה ברצינות והדברים יחלחלו עמוק, יותר מאשר בכל שיעור מזדמן.

מאותה סיבה, ההשתתפות בשיעור עולה כסף. לא סכום גבוה - אך סכום בעל משמעות המהווה כ'דמי רצינות'. ה' זיכה אותי לעסוק שנים רבות במסירת שיעורים, כשאף פעם לא גביתי על כך תשלום. אך המציאות היא שאנו חיים בעולם המתנהג בצורה כזו... כשאדם משלם על ההשתתפות, כל השיעור מקבלת אצלו משמעות חשובה יותר.

היכן ובאיזו צורה מתקיימים השיעורים?

את השיעורים אני מוסר בביתר, בגוש עציון, בהוד השרון, בבית שמש ובמקומות רבים בארץ. הקהל הנמנה על השיעורים הוא מגוון, משתתפים בו אנשים מכל הסגנונות. היו תקופות שהייתי נוסע להעביר שיעורים בצפת ובמעלות. אני מקדיש שעות רבות מזמני ומחיי למען מטרה זו, להפיץ את הבשורה לכמה שיותר אנשים. יש בתורות של רבינו עצות כאלו שחיי נפש תלויים בהם!

בקיאות בשנות השובע

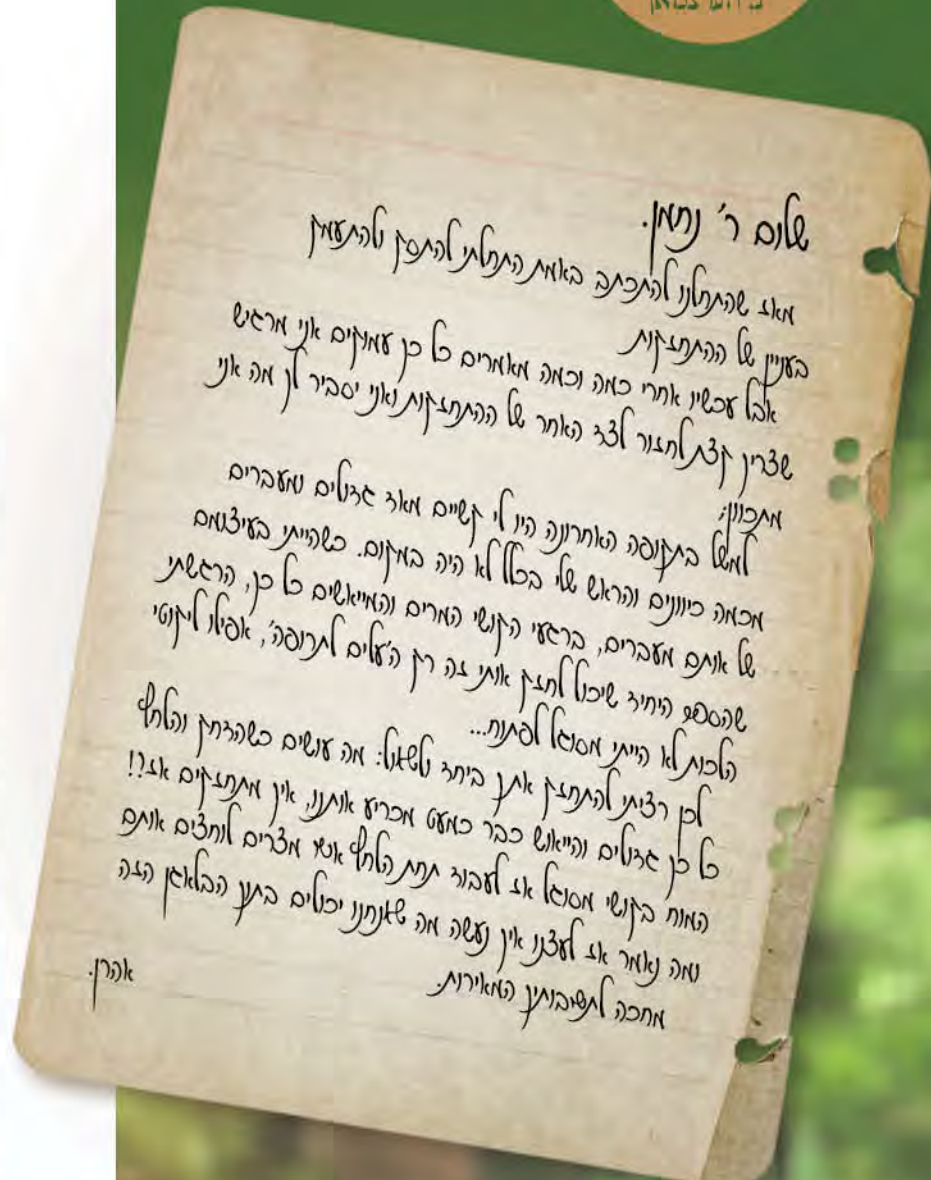
שאלתך הינה בבחינת "דבר בעתו מה טוב". ימי ספירת העומר הינם, כידוע ימי "בדיקו דאשת חיל" (זוה"ק). ימים בהם מתנסים ישראל בירידות ומעברים שונים, המתחלפים לסירוגין. מוחין גדלות מול מוחין דקטנות ולעתים אף קטנות דקטנות (עיין לקוטי הלכות פיקדון ד'). ובאמת, אילו היו המוחין באים כסדרם בזה אחר זה, לפי סדר מדרגתם, לא היה כל קושי לקבל, גם את הקטנים והמצומצמים שבהם. קטנות וגדלות הינם עניין יחסי ומה שנחשב גדלות גדלות אצל פלוני, יחשב לקטנות דקטנות אצל רעהו הצדיק, האוחז במדרגות גבוהות ממנו. מה גורם לנו לחוות את המוחין כימי חושך וירידה ולחוש רגשות קשים של מרירות, פחד, דאגה ייאוש וכדו' רח"ל?

הסיבה האמיתית נעוצה בנו ולא במוחין הקדושים. טבע הבריות הוא להתרגל למצבם. שינוי גדול ופתאומי, הן לטוב והן למוטב, גורם להם זעזוע והתרגשות רבה. אמנם, כאשר השינוי אינו גדול והעליה או הירידה הינן בסדר גודל של מדרגה אחת הסמוכה ולא מעבר להן, תתקבל השפעתן בשובה ונחת. אבל כאשר מגיע שינוי גדול ועצום בבחינת "עלו שמים ירדו תהומות", מתרחשת מהן רעידת אדמה רוחנית והאדם חווה זעזוע נפשי. מעין צניחה לתהום, במקרה של מעבר מגדלות לקטנות, או ריבוי אור, כאשר מקטנות הוא מזנק למוחין גדלות.

מה זאת עשה אלוקים לנו, שהמוחין מגיעים בעירובי המערבבת את דעתנו עלינו?

אלוקים, כמובן חשבה לטובה. וגם ערבוביית המוחין הזו הינה באמת סדר מופלא אשר אם יטה האדם את אוזנו היטב ישמע שקול חיות הטרף השואגות סביבו אינן אלא דמיון, ובאמת זהו ניגון מופלא שנעימות בימינו נצח.

כמרומז בסיפורי מעשיות (מעשה יא): "וְהָטוּ אֲזָנֵם יוֹתֵר וְשָׁמְעוּ, שֶׁהוּא קוֹל זְמֵרָה וְנִגְיָנָה נִפְלְאָ מְאֹד מְאֹד, שֶׁהוּא תַעֲנוּג נִפְלְאָ וְעֵצוֹם מְאֹד לְשִׁמְעֵ זֹאת, שֶׁכָּל הַתַּעֲנוּגִים שֶׁל הָעוֹלָם כָּלָם כְּאֵין, וְאֵינָם נִחְשָׁבִים, וְכִטְלִים לְגַמְרֵי נֶגֶד הַתַּעֲנוּג הַנִּפְלְאָ הַזֶּה שֶׁל הַנִּגְיָנָה הַזֹּאת".

אמרן

תכנית חילוץ הלכודים

מה שעובר עלינו הינו בעצם יציאה מכח אל הפועל של תכנית חילוץ מופלאה שהגה ברחמי בורא הכל, כדי לטהרנו מקליפותינו ומטומאותינו. ובאמת לאמיתה לא ירידה או נפילה יש כאן, אבל יש כאן - עליה רצופה מחיל אל חיל, מיום אל יום ומרגע לרגע.

משל למה הדבר דומה? לאסטרונוטוס היושב בחללית משוכללת, הטסה בחלל במהירות, גומעת מרחקים עצומים ברגע ומתקדמת ללא הרף. אך האסטרונוטוס אינו מודע לכל זה, לא חלי ולא מרגיש את אשר נעשה עימו. לא זו אף זו - לעתים הוא רואה ומרגיש את עצמו צונח מטה, מרחף בחלל החללית מעלה ומטה ללא עוגן יציבות, תלוש וחסר אונים. גם הבטה מבעד לחלון החללית לא תעזור כי המרחבים העצומים אינם מאפשרים לו להבחין במהירות בה הוא טס גם לא בכיוון נסיעתו אם למעלה אם למטה. מהי תרופתו? "אמונת חכמים". להאמין למכשירים הצופים בו ועוקבים אחר תנועתו ולהציץ אל מד המהירות והמרחק אשר ספרותיו מתחלפות בקצב מסחרר.

וכמעשה האסטרונוטוס כך מצבנו בעולם השקר הזה. כל אחד מאיתנו, האוחז עצמו במידה זו או אחרת ברבינו הקדוש ואינו מנתק עצמו ח"ו מכל וכל, הינו אסטרונוטוס גאוני הטס במהירות האור ומדלג ממדרגה למדרגה, גומע אלפי פרסאות בכל שניה ושניה. אך למען קיום הבחירה, ניטלה מאתנו האפשרות להבחין בהתקדמותנו. נבראנו בגוף חומרי המונח היטב על אדמת הארץ וההתקדמות העצומה והבלתי פוסקת מורגשות אצלנו במקרה הטוב כתזוזה זעירה ובלתי מספקת, ובמקרה הפחות טוב, כירידה ונפילה, ריחוף חסר שליטה ויציבות (עין המשל מהצדיק שרץ אלפי פרסאות, שבסוף הסיפורי מעשיות).

הכול עניין של פרשנות

בליקוטי הלכות מסביר מוהרנ"ת, כי מה שקורה, הוא בעצם שרשרת של תגובות בלתי נמנעות, הנובעות, כאמור מהצורך לחלצנו מהקליפות שבראנו בעוונותינו. האדם מצוי, עקב עוונותיו, בעמקי הקליפות ושם מקומו. כדי לחלצו, יש צורך להאיר בו הארה גדולה, הרבה מעבר למדרגתו. אם זכה לקבל את היד המושטת לעברו הינו זוכה להארה גדולה, מתלהב לה' בהתלהבות ותשיקה גדולה זוכה לחזות בנועם ה' במדרגה נישאה, שגם צדיקים ממנו אינם זוכים לה. אלא שאלה וקוץ בה - הוא מתרגל ומסתגל במהרה לטוב ה' ומצפה כי האור ימשך לנצח אף יוסיף ויילך. וכשהבורא ית', ברחמי מבקש, לטובתו - להחזירו למקומו האמיתי, למען יתקן את אשר עיוות, ולשם כך הוא חוזר ומשפיע לו מוחין קטנים יותר, הקרובים יותר למקומו ומדרגתו - והוא, כאמור מצפה בדריכות לאור גדול והשגות חדשות. אז, כשלתע מצמצם מוחו, וכתוצאה מהצמצום, מוצא לעצמו היצר הרע כאילו רווח וחלל פנוי ממוחין - מקום להתגדר בו - מרגיש האדם חושך גדול, אימה ועלטה נופלות עליו.

או אז, כדי להצילו מרדת שחת ומלשקוע במרה שחורה, שוב נשלחים אליו אור ומוחין גדולים וכו'. וחוזר חלילה. ובאמת, ישכיל המתבונן כי כל רגשות החושך והייאוש שהוא חש, אינם אלא תוצרי הפירוש שהוא - ורק הוא! - מעניק לחילופי המוחין שהוא חווה. ואף על פי שבאמת רמת הנעימות שהורגל בה נשחקה עד דק וכמעט נעלמה, מכל מקום אמיתת מצבו, ההולך ומשתבח ללא הרף, במקומה עומדת והבחירה בידו האם להאמין לצדיק האמת המספר לו את סיפורו האמיתי ומבטיח לו כי הוא נושאו על כפיים כאשר יישא האומן את היונק ומודיע לו כי ללא ספק עוונותיו עתידים להפוך לזכויות רבות ונפלאות. ושהוא הולך לפניו וחלילה לו מדאגה.

עצתו, איפוא כפולה לשתי פנים: א. להרגיל עצמו לקבל באהבה כל

מצב. לבלי להוסיף על המציאות, אף לגדוע בעודה באיבה, את פרשנות כח המדמה שלו, (והוא כלל גדול בעוד עניינים - "בל תוסיף!" - קבל את הנאמר על ידי הצדיק כמות שהוא, כהווייתו, בלי לערוך "התאמה" למה שאתה מכיר וכו' ואכמ"ל), וככל שיקבל ביתר ניהות את קטנות המוחין היחסית, כך יפטור מעליו את הצורך במעברים קיצוניים בבחינת "יעלו שמים יירדו תהומות" כנ"ל. ב. בזמני ה"עליה" וגדלות המוחין יזכור כי מהרה יבואו לא יאחרו ימי החושך וההסתרה, וינצל את ימי השובע והרווחה לצבור בר ולמלא אסמיו בדיבורים ודעת של התחזקות. ולא ישעה לעצת היצר המשלה אותו כי העליה תימשך לנצח ומפתהו ללוטש עיניים מעלה למדרגות גדולות יותר, אלא להיפך - לחשל ולחזק עצמו לקראת הניסיונות העתידיים להגיע בוודאי, כמו הלילה אחרי היום.

וחזרה לשאלתך

המצב אותו הינך מתאר הינו מצב של הסתלקות המוחין, הקודמת ומבשרת על עליה ומוחין חדשים הממששים לבא. מצב שכיח מאוד ומוכר היטב לכל השרידים אשר ה' קורא עליהם, החפצים לילך בדרך ה'. מקטן ועד גדול אין נקי. מהאיזוב אשר בקיר ועד הארז אשר בלבנון חווים מצבים אלה והם לחם חוקם.

וכך משתף אותנו רבינו הק' ברחמי ב"רירדות" הקדושות שלו (אצ"ל שאין לנו שמץ השגה בירידות של הצדיק האמת ובהסתלקות המוחין אצלו המחדשות ומחיות את כל הבריאה כולה. אך מכיוון שיצאו הדברים מפיו הק', ומהרנ"ת ראה לנכון להעתיקם, כוונתו בוודאי שניקח מזה מוסר והתחזקות לעצמנו כל אחד במקום אשר הוא נמצא, וכמובן שם בפירוש בהמשך הסימן):

"בְּזֶה הַשְּׁבֻת בְּכִיתִי מְאֹד לְפָנֵי הַשָּׁם יִתְבַּרַךְ מִדְּעַבְרָה כִּי דָבַר שְׂאֵנִי רֹצֵה לַעֲשׂוֹת אֲנִי מְכַרְחָה לַעֲשׂוֹתוֹ בְּמִסִּירֵת נֶפֶשׁ (הַיְנו שֶׁקָּל דָּבַר שְׂאֵרֵךְ לַעֲשׂוֹת פְּעֻלוֹת הַשָּׁם קָשָׁה וְכַבֵּד עָלָיו מְאֹד, וְאֵינוּ יְכוּלִים לַעֲשׂוֹת כִּי אִם בְּמִסִּירֵת נֶפֶשׁ מִמֶּשֶׁת). וְסִפְרָה שֶׁבְּכָל יוֹם פְּשֻׁעוֹתַי בְּבִקְרָה וְרוֹצֵה לְהַתְּפִלֵּל אֵינִי יְכוּל לְפַתֵּחַ פִּי כִּלְלִי, וְאֵין לוֹ בְּמִה לְהַחֲיִית אֶת עַצְמוֹ, וְאֵין הוּא רוֹצֵה לְזַכֵּר לַעֲצָמוֹ עַל כָּל פְּנִינִים אֵיזוֹ נִגְוֵן כִּדֵי לְהַחֲיִית אֶת עַצְמוֹ בְּאֵיזוֹ נִגְוֵן, וְגַם זֶה נִמְנָע מִמֶּנּוּ כִּי אֵינוּ יְכוּל לְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ שׁוֹם נִגְוֵן, עַד שְׂאֵינִי יוֹדַע כִּלְלִי אֵיךְ לַעֲמֹד וְלְהַתְּפִלֵּל, וְאֵיךְ לַעֲלֵי פִי כִּי הוּא עוֹמֵד לְהַתְּפִלֵּל, אַחֲרַיְכֶם כְּשֶׁבָא בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה אֲזַ מְזַכֵּר אֶת עַצְמוֹ אֵיזוֹ נִגְוֵן שְׂבָא עַל דַּעְתּוֹ מִמִּילָא. הַכִּלְלִי שֶׁקָּל דָּבַר שְׂרוֹצֵה לַעֲשׂוֹת קָשָׁה עָלָיו מְאֹד וְיִמְכַרְחָה לַעֲשׂוֹת בְּמִסִּירֵת נֶפֶשׁ" (חיי מוהר"ן י').

ואלו דברי מוהרנ"ת במכתב לבנו:

"וְיֵאמְרִין לִי בְּאֵמַת שֶׁקָּל מִה שְׂכַתְבַּתְּ אֵינִי הַדוּשׁ אֲצָלִי כִּלְלִי, כִּי פְּאֻלָּה מִמֶּשֶׁת עֵבֶר עָלֵי כְּמִה פְּעֻמִּים, וְנִמְשָׁךְ זְמַנִּים הַרְּבִי, שֶׁנִּדְמָה לִי שְׂאֵי אֲפִשֵׁר לְחַיֵּית יוֹם אֶחָד וְאֶפְלוֹ שְׁעֵה אַחַת. אֶךְ נִתְיַשְׁבְּתִי אֵיךְ שִׁיְהִי אֲנִי אֲנִסָּה אֶת עַצְמִי בְּכָל שְׁעֵה, וְאֶרְאֶה בְּכָל עַת לְהַסִּיחַ דַּעְתִּי מִמֶּה שְׂאֵנִי צְרִיךְ לְשַׁכַּח, וְזֶה הָעֵקֶר דִּהְיִנו לְהִיחַת שֵׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה עַל כָּל פְּנִינִים, וְמִה שְׂאֵינִי לְחַטֵּף לְפַעְמִים אֵיזוֹ טוֹב, מִה טוֹב, וְהָעֵקֶר לְבַלּוֹת הַיּוֹם כְּמִה שְׂאֵינִי לְשַׁכַּח בְּשֵׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה, וְגַם עַל זֶה הַכְּרַחְתִּי עוֹד לְצַעֵק הַרְּבִי הַרְּבִי לְהַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ, וְלְהַתְּפִלֵּל כְּמִה תְּפִלוֹת. וְכְמִה שְׁעוֹת הַכְּרַחְתִּי לְבַלּוֹת כְּכִמִּה מְלִי דִשְׁטוֹתַי וּבְדִיחּוֹתַי, וְזִמן הַסִּתֵּם בְּיָדַי לְמִדְתִּי כְּמִה שְׁעוֹת בְּפִרְט הַשְּׁעוֹרִים הַקְּבוּעִים. בְּתוֹךְ כֶּךָ עֵבֶר הַיּוֹם וְכֵן כְּמִה יָמִים וְכֵן כְּמִה שְׁנָיִם" (עלים לתרופה מכתב קכ"ד).

והנה אחד מני רבים מהמקומות המובאים בספרי רבינו הק' ומוהרנ"ת המתארים את המצב עליו אנחנו דנים, בצירוף אחת העצות:

"יעקר הפְּנִינָה, שְׂפִאָשֵׁר הוּא מְשַׁקֵּעַ בְּתַכְלִית הַתְּגַבְּרוֹת הַחֹשֶׁךְ וְהַקְּלָפָה, וְהוּא כְּלוֹא וּמְסַגֵּר בְּתוֹךְ הַחֹשֶׁךְ אֲפֻלָּה, הַמְּסַבֵּב וּמְקַבֵּט אוֹתוֹ מִכָּל צַדִּי צְדָדִים כְּכִמִּה סְבוּבִים רַחֲמָנָא לְצֻלָּה, וְאֵין לוֹ שׁוֹם פִּתְחָה וְתַקְנָה וְתַחְבּוּלָה לְצַאת מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ, אֲזִי עַקֵּר עַצְתּוֹ - שְׂמִי שִׁיף עַצְמוֹ לְהַאֲמֵת" (ליקוטי מוהר"ן קי"ב).

ובאמת עיקר העבודה היא דייקא בעינות השבר כביכול והקטנות

לעשות רווח בין עדר לעדר ולהכריח עצמו להפריד בין מחשבות היאוש, להשחיל ביניהן מחשבות זכרון הטוב והחסד אשר עשה עימו אלוקים מעודו:

"וְאֶשֶׁר פָּתַבְתָּ שְׁבַעַת שְׁעוֹבֵר הַהֶרְפֵּתְקָאוֹת וְהַבְּלִבּוּלִים אִי אֶפְשֶׁר לְהַרְגִּישׁ חֶסְדִּי ה', רַק אַחַר כֵּן כְּשֶׁמִּרְחִיב קֶצֶת אֶזְרוּאִים נִפְלְאוֹת חֶסְדִּי ה', זֹאת אֲנִי יוֹדֵעַ מִכֶּבֶר מִיָּמַיִם רַבִּים; וְכִבְרַת דַּבְּרֵי מִזֶּה עִם אֲדוֹנָי מוֹרְנוּ וְרַבְנֵינוּ ז"ל בְּעֶצְמוֹ וְאָמַר לִי שֶׁכֵּן הוּא. אֶךְ אִף עַל פִּי כֵּן הָיָה כּוֹנֵנוֹ שֶׁיִּתְחַזַּק הָאָדָם דִּיקָא בַּעַת הַדַּחֵק הַגָּדוֹל לְמַצָּא אֵיזָה הֶרְחֵבָה. עַד שֶׁיִּרְגִּישׁ אֶזְרוּאֹת חֶסְדִּי ה' וְנִפְלְאוֹתָיו. וְעַל כָּל פְּנֵים יֵאֱמָר בְּהֵם בְּאִמּוֹנָה שְׁלֵמָה שְׁבוּדָאֵי הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ טוֹב לְכָל בְּכָל עֵת, וְכִבְרַת עֵזֶר לֹא הִרְבָּה, וְבוּדָאֵי לֹא יַעֲזֹב אוֹתוֹ גַּם עֵתָהּ. וְזֶה עֵקֶר הַמַּלְחָמָה לְהַפְּךָ הֵיגוֹן וְאַנְחָה דִּיקָא לְשִׁשׁוֹן וְלִשְׁמִחָה" (עלים לתרופה רנ"א).

כל הידידות – בדמיון

הידידות והסתלקות המוחין, לסירוגין הינו, והם עובדה ומציאות, ממש כמו שקיעת החמה מידי יום, ויהי ערב, טרם תזרח השמש מחדש ויום חדש יפציע.

תורות ומאמרים, יש לדעת, לא נועדו לתת מענה ישיר למצבים אלו. בזמן קטנות שכזה המוח הרי מצומצם, טרוד בצרתו ואינו פנוי לעיין במאמרים עמוקים ותורות. הלב נמצא במצוקה מלחץ הדמים המתכנסים אליו (תורה ב' ח"ג). מאמרים עמוקים, המסבירים את הסיבות הגורמות לידידות, נועדו להכין את האדם לקראת המצבים הללו.

שים לב כי זוהי עיקר ההתחזקות של רבינו הק'. ישנן אומנם כותרות כגון "אין יאוש בעולם כלל" "יש עניין שנתהפך

הכל לטובה" וכיו"ב, אבל עיקר ההתחזקות שמעניק לנו רבינו הק' היא על ידי הסברים עמוקים ומגוונים לפשר הידידות העוברות עלינו, על מנת לסתור את סברות ופירושי המדמה שלנו. כגון בתורה כ"ה: "וּבְנֵה עַל טוֹעִין הַחֲסִידִים הֶרְבָּה, שֶׁפִּתְאֹם נִדְמָה לָהֶם שֶׁנִּפְלוּ מֵעֲבוּדַת ה', וְבִאֲמַת אֵין זֶה נִפְיָלָה כִּלְל, רַק מִחֲמַת שְׁצָרִיכִין לְעֲלוֹת מִמְדַּרְגָּה לְמְדַרְגָּה, וְאֵז מִתְעוֹרְרִין וּמִתְגַּבְּרִין מִחֲדָשׁ הַקְּלִפּוֹת, שֶׁהֵם הַתְּאוּוֹת וְהַבְּלִבּוּלִים וְהַדְּמִיוֹנוֹת וְהַמְחִשְׁבוֹת וְהַמְנִיעוּת כִּנ"ל, עַל כֵּן צָרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם מִחֲדָשׁ לְחַזֵּר וְלִהְיוֹת וְלִשְׁבֵּר הַקְּלִפּוֹת וְהַמְנִיעוּת וְכִי שֶׁבְּכָל מְדַרְגָּה וּמְדַרְגָּה מִחֲדָשׁ, אֲבָל בְּאִמַּת אֵין זֶה נִפְיָלָה כִּלְל כִּנ"ל. ובעוד מקומות רבים, אשר מכולם עולה המסקנה, אשר הובאה לעיל - כי באמת אין הידידות מתרחשות אלא בדמיונו כי באמת אינן אלא מהלכים שהוטבעו בבריאה, כי כך גזרה חכמתו ית' להטיב עימנו דווקא באופן הזה.

מבואר איפה שהתורות והמאמרים העמוקים נועדו להכין אותנו למצבי הידידות. ובלי שינון שלהם, בזמן העליות, לא נוכל להחזיק מעמד בזמני החושך והשכחה.

כמו בפשטי אורייתא - האדם, השוקד על לימוד ההלכה והפוסקים, כאשר יבוא מעשה לידו, שעליו לפסוק את ההלכה לעצמו או לאחרים, צריך שיהיו הדברים משוננים בפיו ויידע מיד כיצד לנהוג. וודאי שאין העת כשרה לעיון ופולפול הלכה. כי כל השינון והפולפול אינו אלא הכנה לעשייה, כמו"ש "הלומד על מנת לעשות".

כל הלימוד
המעמיק, אינו
אלא הכנה
לאותם רגעים
קשים שהיארת
בשאלתך. זמני
השפל והקטנות,
זמני "בדיקון"
דאשת הי"ל, בהם
נבדק האדם אם
ליבו שלם עם ה'
אלוקיו.

כך הדבר בהלכות העיקריות - הלכות הנפש ודרכי העבודה - כל הלימוד המעמיק, אינו אלא הכנה לאותם רגעים קשים שתיארת בשאלתך. זמני השפל והקטנות, זמני "בדיקון דאשת חיל", בהם נבדק האדם אם ליבו שלם עם ה' אלוקיו, בהם הוא מחדד את כוונתו ומשיל מעליו את צרעת עור הנחש, את הכוונות שאינן לשמיים. ואז, כמובן עת צרה היא לנפש והשכחה גוברת, ואם לא יכין עצמו מבעוד יום וישנן את הלכות ההתחזקות, בעל פה ממש עד שיעלו ויצופו מאליהן ללא צורך בעיון ומאמץ, לא יוכל לעמוד על מקומו. משל לאנשי הצבא המלמדים עצמם לפני צאתם לקרב לפעול, בעת הקרב, כרובוט, ולשם כך מתאמנים וחוזרים פעמים אין מספר על הפעולות הנדרשות מהם בעת מלחמה. כך כל המתרפה - ביום צרה צר כוחו כדברי חז"ל.

ולסיום הנני להעתיק מדברי מוהרנ"ת בליקוטי הלכות (ברכות הפירות ד) המבארים יסוד זה לעומקו, אך קצרה היריעה מלבאר כאן את יופיים וטובם:

"זאת הבחינה היא בכל אדם ובכל זמן. שְׁלִפְעָמִים נתעורר האדם אל הקדושה ומתלהב לבו מאד לה' יתברך בהשתוקקות נפלא, ונדמה לו שבוודאי יהיה איש פֶּשֶׁר ולא ימנעוהו שום מונע, ותכף אחר שעה נופל מתשוקתו ונטמטם לבו ונתבלבל מחו ושוכח לגמרי את כל התשוקה הראשונה פאלו מעולם לא היה לו תשוקה כלל לעבודת הבורא יתברך. ולפעמים יכול להיות שתשוקתו לה' יתברך נמשך איזה זמן גדול, ואף-על-פי-כן יש שאחר כך נופל מתשוקתו ונטמטם לבו עד ששוכח הכל. ונדמה לו פאלו מעולם לא היה לו תשוקה כלל".

כאן מסביר מוהרנ"ת את סיבת המצבים הללו ושורשם (עיין שם באריכות):

"על-כן צריך האדם לשמר את הזכרון מאד שיזכיר את עצמו בכל פעם את כל התשוקות הראשונות, וההתלהבות והפסופין שהיו לו מעולם לה' יתברך ולעבודתו, כדי להמשיך עליו את כל הרשימות שנטארו מהשתוקקות הראשונות, כדי שיתעורר על-ידי זה לשוב לה' יתברך, כמו שכתב רבנו זכרוננו לברכה. שהאדם צריך לאחז עצמו בהרשימות שנטארו לו מימים הראשונים שהיו לו מזריח אורו יתברך וכו', עין שם... הינו שיתכף כשתעורר על האדם איזה טוב בחינת קדשת ארץ - ישראל שמשם כל הקדשות, אזי תכף יעשה איזה עבדא דקדשה על-ידי השתוקקותו להתפלל או ללמוד או יעשה איזה מצוה. ויעשה לעצמו אוצרות במחו להטמין שם את כל הטוב של שבע שנים הטובות, כי האדם יש לו בחירה ויש כח בידו כשעבא עליו איזה תשוקה טובה להטמין ולקשר אותה בפנימיות מחו ולקח במחשבתו זאת התשוקה לזכרה היטב שלא ישכחה, כי מאחר שיוסף הצדיק מודיע לו מקדם שאחר כך יבואו עליו ימי רע חס ושלום, וירצו להשפיע ממנו כל הטוב ההוא, על-ידי זה המשפיל גבין מעצמו שצריך לגנוז היטב את כל הטוב של בחינת שבע שני השבע, דהינו שיקשר החשק דקדשה במחשבתו ויקח בדעתו זה הענין בעצמו. שאפלו כשיתמטם לבו על-ידי התעוררות הרע שבחובלים. אף-על-פי-כן יתחזק בעבודת ה' על-ידי שיזכר את עצמו בהתשוקה הראשונה כנ"ל. וכל הרשימות של התשוקות הראשונות שיגנוז בפנימיות מחו יהיו לו לפקדון להחיות את נפשו בימי רע שהם בחינת שבע שני הרעב." ■

נקודת המוקד

הצצה להתפשטות
אורו של הדב
במקומות חדשים
והחוקים
ש. רובינזון

ועכשיו יש נחל נובע...

בית ברסלב במושב 'בר יוחאי'

הצריף, למרות שהיה רעוע - דווקא כן נשאר שלם, בזכות המבנה שהיה סביבו אשר הוא הגן עליו... כך ראינו בחוש כמה צדקו דברי חז"ל. לפרנסתי אני עוסק בתחום המסגרות. ניצלתי את הידע והכישורונות שלי עבור בניית בית המדרש. רבי נתן מפליג כמה פעמים בליקוטי הלכות במעלת בית המדרש הנקרא על שם הצדיק, כך שה' גלגל לידי זכות לעסוק בגופי במצווה יקרה זו.

כמה משפחות של חסידי ברסלב מתגוררים במקום?

יש ביקוש אדיר מצד משפחות אנ"ש למגורים במקום, בפרט משפחות של כאלו שהתקרבו לא מכבר ליהדות. כבר היום מתגוררים ב'בר יוחאי' כארבעים משפחות של חסידי ברסלב. כמו בכל מקום, לא בכל שבת מזדמן לכולם לבוא, אך בחגים וכדומה - בית הכנסת מלא וגדוש במתפללים רבים.

אך כנהוג בענייניו של רבינו, גם אצלנו התחילו 'מניעות'... תושבי המקום הוותיקים לא רואים כל כך בעין יפה את ההתרבות של הקהילה שלנו, כקהילה של בעלי תשובה המקפידים על קלה כבחמורה. מרבית החברים הם דלי אמצעים, מה שלא מאפשר לנו לרכוש בתים ביישוב, לכן אנו נאלצים רק לשכור את הדירות. מצב דומה קיים גם ביישוב 'כפר שמאי' הסמוך.

נוצר מצב שעל כל דירה העומדת להשכרה, קופצים כמה וכמה אנשים. יש ממש תור של משפחות מאנשי שלומנו שהתקרבו ליהדות הממתינות לשכור דירה ביישובים הסמוכים ונראים לרשב"י. כולנו תקווה שכל מי שחפץ להצטרף ולגור במקום קדוש זה, יוכל לעשות זאת בקלות.

איך אתם מתחזקים יחד בענייניו של רבינו?

בית הכנסת פעיל הן בשבתות והן בימות החול. כאמור, תפילת שחרית - אני ועוד רבים כמוני נוהגים להתפלל במירון, לכן לא מתקיימת תפילת שחרית בבית הכנסת ביישוב, אך מתקיים בו מניין של תפילת מנחה וערבית.

נוהג מיוחד קיים בבית מדרשנו - בין מנחה של ערב שבת לקבלת שבת, אנו לומדים יחד מתוך חומש עם ליקוטי הלכות על הפרשה. אין אצלנו בקהילה משפיע מיוחד, ולכן בכל שבוע מישוה אחר מהמתפללים לומד את הליקוטי הלכות. אני באופן אישי מאוד נהנה מדבר זה - להיכנס לשבת קודש מתוך הדיבורים הנפלאים של מוהרנ"ת.

אמנם לכל מטבע יש שני צדדים. לגור ליד רשב"י זוהי מעלה עצומה, אך מצד שני נדרשת מאתנו עבודה לא פשוטה. אין לנו באופן טבעי את ההתרגשות, כמו למי שמגיע מהמרכז לאחר נסיעה של כמה שעות, אחרי שהוא כבר לא היה במירון חודש, חודשיים ויותר. דווקא שיחה זו מעוררת בי שוב את ההתלהבות והרגש לזכור לפני מי אני נכנס.

ה' יזכה אותי בתוך כל עם ישראל, לשמוח ולהתקשר באהבה אמיתית לנשמת יחידי הדורות, שכל קיומנו בגלות הזאת הוא רק בכוחם. ■

לגור בשכונת לרשב"י... איזה ביטוי מעשי יש לכך?

אני מתגורר בגליל כבר חמש עשרה שנים. בעבר התגוררתי בכפר שמאי, גם שם יש כמה וכמה חסידי ברסלב. המרחק ברגל מכפר שמאי עד לציון הרשב"י אורך כחמישים דקות - דבר המקשה על ההליכה בשבתות. לפני כעשר שנים ה' יזכה אותי להתקרב עוד יותר למקום גניזתו של רשב"י - עברתי ל'בר יוחאי' הקרובה יותר למירון, מרחק הליכה של כחצי שעה בלבד.

כחסידי ברסלב, רבינו נתן לנו לטעום ולהרגיש משהו מגודלתו של רבי שמעון. אני זוכה להגיע בקביעות מדי בוקר לציון הרשב"י, ולהתפלל במנין של אנ"ש המתקיים במרפסת הכהנים. מנין זה כבר ידוע אצל כלל אנ"ש לפינה חמה - מניין של 'תפילה בכח' המתקיים במקום קדוש זה. במנין זה משתתפים אברכי 'כולל חצות' של אנ"ש הלומדים במקום. בימי שגרה משתתפים בו כעשרים איש, אך בימי שישי מתפללים בו כשמונים איש. מי מדבר על ימי ערב ראש חודש או בין הזמנים, בהם שני החדרים השמאליים מלאים עד אפס מקום.

גם בשבתות אני מגיע לרבי שמעון לעיתים קרובות, בפרט בשבתות שהרה"ח ר' בנימין נהרי נמצא במירון, שאז המנין של אנ"ש מתקיים בצורה מסודרת יותר.

כמה פעמים התלבטתי האם כדאי לי לעבור לאזור המרכז, אך בסופו של דבר לא הייתי מסוגל לעזוב ולהתנתק מהמקום ממנו אני מקבל כל כך הרבה חיות. יתרה מכך, ההתקרבות שלי לה' יתברך ולרבינו הקדוש, גם היא התרחשה בהרים הצופים לרשב"י...

היה זה בראש חודש אלול. התקשרתי במקרה לחבר ילדות שלי שהתקרב ליהדות. אותו חבר סיפר לי שהוא מתגורר בכפר שמאי, והזמין אותי אליו לכבוד 'סעודת ראש חודש' שהוא מתכוון לערוך. עדיין לא ידעתי מהי בדיקת המשמעות של 'ראש חודש', אך כן ידעתי מהי המשמעות של 'סעודה'...

כשבאתי לשם הוא הפתיע אותי בהצעה מעניינת ושאל אותי: אולי תבוא אתי לאומן בראש השנה?... איני יודע מה עבר עלי באותו רגע, אך אמרתי לו: אין בעיה, אני בא איתך להיכן שאתה רוצה! כשהזרתי מאומן עדיין לא השתנית. אך זמן קצר לאחר מכן, קבלתי התעוררות פנימית להתקרב לקב"ה, וכך לאט לאט התקרבות ליהדות.

לפני כמה זמן הוקמה קהילת ברסלב ב'בר יוחאי'?

הקהילה עצמה היא וותיקה מאוד, כבר לפני כשלושים שנה היו כאן כמה וכמה מאנשי שלומנו. שנים רבות היה המניין מתקיים במין צריף מט ליפול, עד שהתארגנו יחד ובנינו באותו מקום מבנה ראוי לשמו, המשמש אותנו לתפילות ולהתקבצות יחד.

אנקדוטה מעניינת נצרכה בזכרוני. כידוע, על פי ההלכה אסור לסתור בית הכנסת עד שבונים אחר במקומו. כך נהגנו גם אנחנו, התחלנו לבנות את המבנה החדש מסביב לצריף הישן. תקופת הבנייה הייתה בחורף לפני תשע שנים, בזמן השלג הגדול הזכור לטוב... אלא שאצלנו הוא דווקא נזכר להיפך... השלג הרב שהצטבר הזיק לבנייה החדשה. אמנם

חינוך הבנים

קשה בשאלה הנאה

סיבה שהיא, הרי הוא עצב, ואם הוא רצה להתענות הרי שמילוי רצונו זה גורם לו עונג וגם שמחה. בעל מדרגה שרוצה לעשות סיגופים שמח כשעלתה בידו למלאות רצונו והוא מצטער כשעינגו אותו בעל כרחו וכן להיפך במי שרוצה להתענג. וכך בכל דבר שבעולם.

כאשר אדם מקנא בחברו והוא שבור מכך שאיננו כמוהו, אין צערנו נובע ממצייאות כל שהיא, אלא מכוח הציור שהניח מול עיניו שהוא רוצה או צריך להיות כזולתו ושדווקא זו מעלה נחשבת. רק זה מה שמצער ומדכא אותו, אם ברצונו לצאת מעצבותו אין צריך לשנות כאן שום דבר בפועל כי אם את תפיסת עולמו, למה יכסוף ומה באמת יקר או לא.

רבינו הקדוש גילה לנו ב'ספורי מעשיית' (מעשה ט' מחכם וחס) את האמת היחידה והברורה [תמימות, היא כידוע מדת האמת], ה'תם' שהיה לא יוצלח בכל התחומים היה שמח מאד, ורבי נתן דולה ב'לקוטי הלכות' (פסח ט-כ) מהמבואר במעשה שם - שהיו שניסו להחליש דעתו של התם על שמרויח מעט כל כך מול בני אומנותו האחרים, ובתמימותו נענה ואמר: 'זה מעשה שלו וזה מעשה שלי' ואדרבה הוא התחיל להתבונן במה שהוא כן מרויח - שכך צריך לנהוג הלכה למעשה, שעל אף שאדם רואה את חבריו "שיש להם פרנסה כנגדו בכפלי כפלים ויש להם אכילה ושתייה ומלבושים נאים וגם בעבודת ה' בתורה ובתפלה הם גדולים ממנו אלפים פעמים!!! אף על פי כן יהיה בשמחה בחלקו תמיד ואל יבלבל אותו העולם כלל, ואפלו שחבריו זוכים לתפילה ועבודה הרבה יותר ממנו, אף על פי כן אל יפול בדעתו מזה כלל רק יהיה בשמחה תמיד בכל נקודה ונקודה טובה שמרויח בתפלתו ועבודתו איך שהוא" [וראה שם בהמשך דבריו שזה כוונת ספירת העומר - 'וספרתם לכם'].

הנאה = שקר

כל הרואה דבריו אלו, משתומם, וכי ניתנה תורה למלאכי השרת?! מה, הוא לא בן אדם שמקנא?! אבל רבינו הקדוש לימד אותנו שיש לאדם בחירה ללכת בדרכי האמת של התם או לבחור בחשבונות רבים שבקשו בני אדם, כל אחד יכול לבחור לעצמו האם ישים את רצונותיו ושאפיותיו למצוא חן בעיני הזולת או להתחבר לאמת, והאמת הברורה של השי"ת זועקת ואומרת: 'כולם!!! בחכמה עשית', כל אחד נוצר עם המעלות, הכישרונות והכוחות המיוחדים והנפלאים והנשגבים המדויקים בתכלית עבור הצלחת נפשו לנצח נצחים, [ואין זה סותר לתפילה להצלחה ולשינוי לטובה גלויה יותר ואכמ"ל], הקנאה היא שקר גס! והיא סותרת ל'תמימות' לאמת! המקנא מניח יסוד ש'המעשה של השני הוא דווקא כן המעשה

שאלה: יש לנו שני בנים, האחד מוצלח בכמעט בכל התחומים, זריז, פיקח, מוכשר, מקובל וחביב בין חבריו ואהוב על רבותיו, עומד בזמנים ומצליח במבחנים, מסודר בכל תהלוכותיו. לעומתו, אחיו הצעיר ממנו, הינו ההיפך הגמור. כשרונותיו דלים, לא יוצלח בכל משלה ידיו, מרוחק מחבריו וזוכה לגערות תמידיות מרבותיו, מאחר קבוע בכל מקום, לא זוכר ולא יודע, מרושל בגשמיות וברוחניות.

האח הקטן אינו טיפש והוא רואה את גודל ההערצה שאחיו מקבל, והדברים גורמים לו לכאב לב עצום בהביטו על עצמו ככשולן חרוץ והקנאה אוכלת אותו. אנחנו מנסים לעודדו אם כי בהצלחה מעטה והלב שלנו נאכל. לאמתו של דבר, גם אנחנו חשים שהאח הגדול הינו המתנה שקבלנו משמים, ולעומת זאת, הבן הזה נועד 'לתקן' אותנו עם כל הבזיונות ועגמת הנפש שהוא מסב לנו כמעט מדי יום ובכל מקום. מה עושים?!

מצפים לתשובה מהירה,

הורים כואבים

***

תשובה: אכן שאלה מציקה מאד. מצד אחד ההורים סובלים, ומאידך הם מסורים ואוהבים ורוצים לתת את כל לבם עבור הבן הנחשל. ננסה לעמוד על שורש הדברים באספקלריית האמת של רבינו הקדוש.

הכל תלוי ברצון

הבה נשאל את עצמנו, מה גורם לו לאדם שישמח ויהא מרוצה ומה גורם לו להתעצב?! לכאורה התשובה פשוטה, כשהולך לו כסדר והכל כראוי הוא שמח, וכאשר קורה ההיפך הוא עצב. אבל לאמתו של דבר השמחה והעצב תלויים במשהו אחר, אין מושג של 'כסדר' ו'כראוי' בעצם, כל אחד קובע לעצמו רצון ושאפיה לאן להגיע ואיך הינו כוסף להיות ולהראות, וכאשר רצון זה מתמלא הוא שמח ואם הוא מופר זה גורם לו עצב. הרי אומר לא מצייאות זו או אחרת גורמים עצב ושמחה לאדם אלא מילוי הרצון אותו העמיד לנגד עיניו או הפרתו הם שגורמים זאת. ולדוגמא, האם נוכל לומר שאכילה גורמת שמחה וצום גורם עצב?!

הכל תלוי מה רצה אדם זה, אם הוא רצה לאכול ונבצר ממנו משום

אחיו, ואזי ממילא נקבל את הכה להוסיף בחינוכם ובאהבתם ובגידולם. כאמור, זהו ענין שבבחינת האדם. כל אחד יכול לפתח ולגדל בעצמו את הרצון והשאיפה לאן הוא רוצה להגיע ומה יגרום לו לבסוף שמחה או צער ואכזבה, ביכולתו להתחיל להצמיח בלבנו את הרצון והשאיפה לחנך ילד זה לפי דרכו ולא לרצות רק את הפאר והיופי החיצוני של מה שנחשב הצלחה בעיני הבריות. ואף שכבר הורגלנו לדאבוננו בדרך השקר, אולם יש בבחינתנו את היכולת להתחיל שוב ללכת לאט לאט בדרך האמת, עד שנזכה אליה. ואז נשמח מאד בכל התקדמות קטנה של ילדנו זה כמוצא שלל רב. כאשר נחזור בפנינו ובלבבנו את האמת הזאת בכל עת ונשפוך שיחנו ותפילנו לאלוקי אמת שנזכה לכך בכח צדיק האמת שהדריך אותנו בדרך התם הקדוש, בוודאי יעזרנו ה' שהאמת תאיר בלבנו. זאת גם התשובה לסבל הקנאה של האח עצמו. מי שאמור לחסן את הבן ולתת לו את הכוח לבזו למה שהבריות אומרות, להיות חזק בתמימות ולשמוח בחלקו כמו התם הקדוש, הם ההורים! הם הם המחנכים והמייסדים בליבו על מה להסתכל ועל מה לא. וכאשר ההורים עצמם חשים שהאח הגדול הוא מתנת שמים ואחיו הצעיר הוא רק 'תיקון' וכשלון, אם כן מה יעשה הבן ולא ייפול?!

אם חפצי חיים אנו, עלינו להתחיל לחנך עצמנו בדרכי התם, להתחבר לעולם אמיתי יותר, לעולם שבו חושבים על תכלית, ולייסד בלבנו בעוז את דרך התם לשמוח במה שה' הזמין לי ולא להסתכל כלל על העולם, על ההורים לחזק ולהתחזק בינם לבין עצמם ביקרת האמת הלזה ובמתנה הנפלאה שקבלו גם עם הבן השני, ואז יוכלו להשפיע מלבם גם על לב הבן שישמח בחלקו ולעבוד את ה' לפי דרכו וענינו בזריות בשמחה ובעוז.

ואגב, בהמשך ספור המעשה הזה מגלה רבינו הקדוש, שמי שמקבל את האמת הזאת ושמח בחלקו ועושה בשמחה את תפקידו לפי מדרגתו הפחותה, זוכה לבסוף ונפתחים בפניו אפשרויות למעלה מדרך הטבע להשתנות לטובה בכל התחומים. כדאי הוא רבינו הקדוש לסמוך עליו. ■

שלי' ומי שיצר אותי לא הוציא ח"ו מתחת ידו דבר מתוקן וראוי ושכל עוד שאין לי את המעשה של השני אני שבור ורצוף, ואין שקר גדול מזה ואין עיוות המשפט עצום מזה.

עלינו להכיר באמת כפי שהיא, כן, כשם שיש להקב"ה נחת רוח מילדים מסודרים ומוצלחים - בעלי כישרונות ובעלי שכל חד, הקמים בזמן ועונים מבחנים ברהיטות, קוצרי תהילות המסבים כבוד מדומה בשפע ועוד - כך בדיוק יש לקב"ה נחת רוח מכל חלשי הכישרונות, המרושלים, הלא-יוצלחים והנחותים, גם להם הוא הועיד להם שליחות נפלאה עצומה ונשגבה בעולמו וגומר את ענינו עמהם לא פחות ממה שעם המוצלחים, גם עליהם נאמר 'חייב אדם לומר בשבילי נברא העולם' ואין קץ לרוממות שליחותם, כי "אפילו הגרוע שבגרועים, מאחר שעתה כוונתו לשמים ורוצה עתה להניח תלית ותפלין ולהתפלל, בוודאי הוא מגדל ומקדש שמו יתברך מחדש כפי אותו היום, שזאת העבודה אינו יכול להשלים שום מלאך ושרף, ואפילו נשמות קדושות של ישראל שבגן עדן העליון אינם יכולים להשלים העבודה הזאת" (לקוטי הלכות קריאת התורה ו-1).

כאשר ההורים יכירו באמת הזאת, שגם הבן הזה הינו מתנת חיים עבורם ממקור הרחמים והטוב, ויאמינו שעל ידי בן זה יזכו לנצח נצחים לא פחות מאשר על ידי הבן המוצלח, וייקחו לנגד עיניהם את השאיפה לרצות להוציא לפועל את הטוב שבכל אחד מהבנים לפי דרכו ענינו ומהותו, ולא יעמידו לנגד עיניהם דרך מעוותת ושקרית של מדידת ערך בניהם לפי כמות קצירת התהילות מפי הסובבים, אותם שאינם מבינים בטיב נשמת ישראל.

השקר שבתגובות הסביבה

אם ההורים ירצו להצליח בהצלחה הנצחית באמת כפי שרבינו הקדוש רצה להנחילנו - שלא נטעה עצמנו בעולם הזה אלא נחשוב רק מהתכלית ונעשה כל שביכולתנו להתחבר לתכלית זו - כי אז נשמח מאד במתנה שה' נתן לנו לנסות לעמוד לקדם ולגדל את הטוב שבילד הזה לפי ענינו. כאשר נביט על כך בעין כזאת בשמחה ובטוב לבב, ונבין שהריוח של העמל והיגיעה לחנך ילד מפורז ומרושל ובעל כישרונות חלשים שיתקדם מעט לפי יכולתו, איננו ריווח פחות מאשר ידיעת הש"ס או שאר השיגים מרשימים של אחיו, כי 'זה מעשה שלו זה מעשה של

אם ההורים ירצו
להצליח בהצלחה
הנצחית באמת
כפי שרבינו
הקדוש רצה
להנחילנו -
שלא נטעה
עצמנו בעולם
הזה אלא נחשוב
רק מהתכלית
ונעשה כל
שביכולתנו
להתחבר לתכלית
זו - כי אז נשמח
מאד במתנה
שה' נתן לנו
לנסות לעמוד
לקדם ומגדל את
הטוב שבילד
הזה לפי ענינו

קדקפתא, דמונה תפילין

בחוד צעיד שעובר תקופה לא קלה מדיך שינה מעיני
הוריו ♦ הם כמובן, מנסים בכל כוחם להציל אותו ♦
אחד המאמצים שלהם להתזיר אותו אליהם מתנפץ בקול
רעש ונראה שהוא גורם את ההיפך הגמור ♦ חודש לאחד
מכן, בדיוק ברגע הנכון, חוזרים אותם מאמצים ומגדלים
פרי, והתמונה כולה
משתנה בבת אחת...

נחמן גלינסקי

"כן,

אתה שומע אותי?" בליבו הוא נושא תפילה אילמת שהשליחות שלו תצליח. לא חשב לרגע שכך תראה מצוות השבת אבידה תמימה...

"כן כן, אני שומע. מי מדבר?"

בליל קולות נשמע מעבר לקו, מרגישים שמדובר בשיחת חוץ. מוזיקה רועשת מעמעמת את קולו של הדובר, קולות של תגרנים המכריזים על מרכולתם, הכל רועש... אבל הוא מנסה להתרכז במצווה שמוטלת עליו כעת. מקווה להצלחה. השיחה לא אורכת יותר מדי זמן. הוא מבשר לעומד מצידו השני של הקו על המציאה שבאמתחתו, בתקווה שלפחות לא ינתק בכעס...

אבל התגובה עולה על כל דמיון: "מה? אני לא מאמין!!! זה לא יכול להיות אמיתי!! אתה יודע היכן אני נמצא עכשיו? אתה חייב לשמוע מה קורה פה!" בשלב הזה, הוא עובר לשמוע את פרק ההמשך לסיפור העצוב אותו שמע אך מקודם, בשיחה הכאובה עם אביו של הדובר.

...

הסיפור לחודש זה, נשמע מפיו של הרה"ח ר' מנחם מענדל פומרנץ שליט"א - ראש מתיבתא 'עוז והדר', במעמד סיום משנה ברורה בסדר לימוד העמוד היומי שנלמד על ידי חברי קהילת ברסלב 'קרן אור'. את הסיפור המופלא, המגלה את גודל כוח הצדיק וסגולת ההשטתחות על ציונו, סיפר הרב פומרנץ, לכלל משתתפי הסיום, במהלך דרשתו בסיום שהתקיים בחודש אדר האחרון בבית שמש:

ברשותי דירה בכפר מירון, סמוך למקום ציונו של התנא האלוקי רשב"י. מטבע הדברים, מגיעות אלי בקשות רבות ממשפחות המעוניינות לשבות באתרא קדישא הדין בשבתות ומועדים, אי לכך מיניתי אדם מיוחד שיהיה אחראי על הדירה.

אותו אחד אחראי על התחזוקה השוטפת של הדירה, וכמובן גם על התיאום עם המבקשים לשהות בדירה.

לפני כמה שנים התקשר אלי הלה, ובפיו הסיפור דלהלן:

...

משפחת לוי (בדוי) סיכמה עם האחראי על הדירה על אחת משבתות בין הזמנים של חודש אב, בהם יהיה בדירה.

המשפחה הגיעה, ניצלה היטב את השהות בהר הקודש, בד בבד עם ההזדמנות להנות מהאווירה השקטה והנינוחה במשעולי הכפר, במטרה להתכונן היטב לקראת זמן אלול הקרב ובא - בתפילה ואגירת כוחות.

בתקופה האחרונה, מאז שהתרגשה על משפחת לוי הצרה הקשה, הפכו שני דברים לאורח של קבע בביתם. 1. התפילות הרבות אותם הם שופכים בכל עת מצוא ובפרט בזמנים ומקומות מסוגלים, 2. ההזדמנויות הרבות בהם מנסים הילדים לשכנע את ההורים שעליהם לצאת להתרענונות כזו או אחרת לשם 'אגירת כוחות'...

כמובן, שאת המחשבות הללו שומרים ההורים בינם לבין עצמם. הן - מי שגרם להם לצורך הדחוף בתפילות ומנוחה נמצא גם הוא איתם.

ולאחר כל המאמצים שעשו לשם הבאתו לכאן, אל להם לקלקל את מצב הרוח השברירי בלאו הכי, באמצעות מילים לא במקום.

...

"המבדיל בין קודש לחול"
"אמן!"

נר ההבדלה מרצד את שלהבותיו האחרונים לפני שהיין מכניע כליל את אשו, ובני המשפחה מתפזרים ברחבי הדירה במטרה להכין ולסדר את שלל תיקיהם ומזוודותיהם לקראת השיבה הביתה.

לאחר כשעה של סידור הדירה והמזוודות, עומדת משפחת לוי הכן מחוץ למתחם, בציפייה לטנדר שיגיע ויסיע אותם הביתה.

לאחר דקות ארוכות מפציעים זוג פנסים מעבר לעיקול, ובעקבותיהם טנדר גדול ממדים.

לא יותר משני דקות חולפות עד שכל בני המשפחה ישובים במקומותיהם, והרב לוי מזרז את נהג הטנדר לצאת לדרך.

...

"אני מדבר עם האחראי על הדירה במירון?" הקול לחוץ מעט.

"אכן. מי מדבר?"

"היינו בדירה בשבת."

"אוה! הרב לוי! במה זכיתי לטלפון ממכם?"

"תראה, באמת לא נעים לי ממך, אבל אני חייב ממך טובה. הבן שלי, שיהיה בריא, שכח את התפילין שלו בדירה, לא יודע איך לא שמנו לב, אבל זה מה שקרה. עכשיו אני חייב שתעשה מאמץ ותערוך חיפוש בדירה כדי לאתר את התפילין."

"בסדר גמור. אעשה זאת בשמחה. הסר דאגה מליבך, בלי נדר אהיה שם היום בצהריים ומיד אודיע לך כשאמצא את התפילין."

"יישר כח. באמת שלא הייתי מטריח אותך סתם -"
"-זה בסדר" הוא קוטע אותו בחביבות "לזכות היא לי לעסוק במצוות השבת אבידה של חפץ דקדושה".

...

אבל התפילין לא נמצאו.

החיפושים העלו הרס. ניסו פה ושם. פעם ופעמיים. אבל אין זכר לזוג התפילין הקדושות. נעלמו כאילו בלעה אותם האדמה.

השבתות חלפו בזה אחר זה, והעניין נשכח מליבו של האחראי. היומנים המשיכו להתמלא, משפחות נוספות הזמינו את הדירה, מבקשות לשהות בצל הקודש.

עוד שבת חלפה, ועוד אחת, ונדמה שהתפילין לא ימצאו עוד. מסתמא נשכחו במקום אחר ואך בטעות חשבה משפחת לוי שהם נמצאים בדירה.

אבל ההשגחה רצתה אחרת...

בערב ראש השנה הגיעה משפחה נוספת לדירה, במטרה לשבות במירון בימי ראש השנה.

לא ידוע איך ומדוע, אבל אחד מילדי המשפחה הגיע לראש אחד הארונות, ולפליאתו גילה שם תיק שהתגלה מתחת לשכבות האבק כתיק תפילין.

משוכנע שהוא יכול למלא כרך שלם עם המשמעויות הרבות שעומדות מאחורי שבעת האותיות הללו.

בתחילה אלו הטלפונים מצוות הישיבה, אלו שהורים בטוחים שהם מיועדים לבחור אחר בשם זהה, בהמשך זהו הקושי לראות את הבן יקיר - זה שאמור להיות הבחור המצטיין - שוכב עדיין במיטה בשעות המאוחרות של צפרא דשבת בבוקרו של יום השבת...

ואז, בשלב מסויים, מגיע הצעד הבלתי נמנע בו מגיעה ההודעה הכואבת מצוות הישיבה שהבחור היקר לא מתאים לכללים והוא אינו יכול להמשיך במסגרת...

בתחילה עוד מנסה האמא לחכות עם ארוחה מבושלת וחמה ל'תכשיט' שחוזר מהרחוב. אבל שעת החזרה הופכת למאוחרת יותר ויותר ובלתי צפויה, והארוחות - המחוממות שוב ושוב - מאבדות מטעמן...

בהמשך מבהירה האמא המסורה לעצמה שיש בבית עוד ילדים הנצרכים לאמא פעילה, ובכאב לב היא משאירה את הארוחה על השולחן במטבח עם פתק מצוייר בחינניות ובו 'הוראות חימום'.

כאב הלב גובר שבעתיים שעה שבבוקר שלמחרת מגלה האם את המנה הארוזה מונחת בשלמותה באותו מקום בו השאירה אותו, והמיטה המסודרת יותר מדי, ריקה...

בהמשך, המצב הולך ומידרדר. לפעמים הקשר ניתק לגמרי ולפעמים חלקית. לפעמים רק עם האבא יש ערוץ פתוח ולפעמים גם עם האמא. חוטים קלושים של קשר עם העולם של פעם הולכים גם הם ונעלמים.

וכל זאת; כל הכאב. כל הצער. כל עגמת הנפש. עצמות היגון הבלתי נתפסות. הכל הכל מקופל בלב ההורים ורק ה' יתברך נותן את הכח לעמוד אל מול כל זאת.

...

"בקיצור. המצב של יענקי שלי הלך והידרדר. כבר למעלה משנה וחצי שהוא לא בדיק איתנו. לא בתלם ולא קרוב אליו. הפרשייה עם התפילין הייתה הקש ששבר את גב הגמל.

"ידידים שלי שכנעו אותי שעלינו לצאת להתאוורר. החלטנו שאם כבר יוצאים לנפוש בשבת, אנו רוצים גם ערך מוסף של תפילות. שום תפילה לא מיותרת באף מצב, קל וחומר במצבו של יענקי שלנו.

"מצאנו את עצמינו מתחילים להתכונן לקראת השבת המשפחתית במירון. הילדים התלהבו, הגדולים יותר התכוננו במרץ. ואני ניגשתי לערוך את השיחה שדבר עשייתה הטרידה אותי במשך כל עשרים וארבעת השעות שקדמו לרגע הזה.

"יענקי היה אותה עת בחדר וכשראה אותי נכנס, הסב ממני את מבטו מסיט אותו אל הקיר שמולו. אותו מבט חלול וריק שמנסה להיראות צוהל, כאילו כלום לא חסר בחיים...

"הפצתי בו להגיע איתנו לשבת. חשבנו ששבת במירון עם האוויר הצלול והקדוש השורר שם, בוודאי תשפיע עליו לטובה, אבל כפי שחששתי הוא כלל לא התלהב...

"אבא, בבקשה" האו אמר לי, "אני יודע שתנסו להחזיר אותי, ואני מרגיש שאני לא מסוגל עכשיו לשמוע דיבורים כאלו, בבקשה, תניחו לי!" אלו המילים שנשמעו מפיו העדין של יענקי. שתמיד השתוקק להיות יחד עם כולם ולהתחזק עם עוד איזה דבר תורה או 'ווארט' מעניין...

עם המון מאמץ, ובשקט בשקט אמרתי לתוך חלל החדר הדחוס את

המשפחה יצרה קשר מידי עם האחראי, ובשרה לו על המציאה שתחת ידם.

האחראי נזכר מיד בסיפור שקרה עם משפחת לוי לפני כחודש, ומיד שאל את המטלפן: "האם רקום על תיק התפילין שמה של משפחת 'לוי'?" "אכן. מהיכן אתה יודע?"

"אה, פשוט לא מזמן הייתה כאן משפחת לוי והם התקשרו אחרי שבת שהם שכחו פה תפילין. חיפשנו היטב ולא מצאנו את האבידה, אבל עכשיו כשסיפרת לי שמצאתם תפילין בדירה ניחשתי מיד שמדובר בתפילין האבודות של משפחת לוי. אני עכשיו מיד מתקשר למשפחה ההיא כדי לבשר להם שמצאנו את האבידה"

...

וכך זה נשמע שעה קצרה לאחר מכן במהלך השיחה אל משפחת לוי, בניסיון להחזיר את התפילין לבעליהם: "התקשרת אלי כמה פעמים?" נשמע שהדובר מעבר לקו עיף.

"כן. מדבר האחראי על הדירה במירון. הייתם בדירה באחת משבתות חודש אב, ושכחתם את התפילין. רציתי להודיע לכם שעכשיו נמצאו התפילין על אחד הארונות!" "נו?" הקול לאה.

אותות של אי הבנה מצטיירים על פניו. הוא מתקשר לבשר שמצאו את זוג התפילין. התפילין הקדושות אותם הניח הבחור מיום הבר מצווה שלו, וכזו תגובה מאופקת? "מה נו???" דומה שהתמיהה מצליחה לחצות היטב את המרחק שבין שני עברי השיחה.

"מה אתה רוצה שאעשה עכשיו?" הטון נמוך. מושפל.

הוא מחשב להשתגע. מה זאת אומרת מה יעשה? שיקפוץ, שירקוד, שישמח. אם לא על עצם העניין הסגולי והרגשי שבמציאה, לפחות שישמח עם החלק הכספי. הלא מדובר על חפץ בעלות גבוהה, כמה אלפים טובים...

'תקשיב, הרב לוי. הוא מנסה להסביר למי שעומד מעבר לקו: 'שאומר לך את האמת? אני פשוט לא מבין אותך. היית פה בדירה, והתקשרת אלי שהבן שלך שכח את התפילין. עשיתי עבורך מאמץ ולא מצאתי אותן. עכשיו כן מצאתי אותן סוף סוף, ובמקום לרקוד משמחה אתה נותן לי להרגיש שחבל שמצאתי את זה?'. הוא מתנשף, נותן לעצמו להירגע מההתקפה הלא מתוכננת.

דממה של כמה רגעים עונה מהעבר השני של הקו. ואז אנחה ארוכה. אנחה כזו שדומה שטונות של צער וסבל מונחים מאחוריה. "אתה באמת רוצה לשמוע? אספר לך..."

...

משפחת לוי נבחרה מן השמיים להתנסות עם אחד מהניסיונות הקשים ביותר, בפרט בדור האחרון.

בנם יקירם, יענקי האהוב, זה שכל המלמדים שיבחו והלילו וניבאו את עדין לגדולות, החל ביום מן הימים, ללא סיבה נראית לעין, להתדרדר... 'להתדרדר'... אוי. כמה כאב מונח מאחורי המילה הבודדת הזו. כמה טלטלות משפחתיות מקפלת בתוכה המילה התמימה הזו. כמה דמעות של אמא, כמה אנחות של אבא, כמה מבטים לא מבינים מהשכנים וקרובי המשפחה.

למ"ד, ה"א, ת"ו, דל"ת, ר"ש, דל"ת, ר"ש, - להתדרדר. הרב לוי

בחודש אב. רציתי להודיע לך שמצאתי את התפילין שלך" הוא בטוח שעכשיו הולך להישמע צליל ניתוק מאכזב שיסיים את השיחה, אבל התגובה עולה על כל דמיון: "מה? אני לא מאמין!!!"
 "אתה יודע היכן אני נמצא עכשיו? אני חייב לספר לך סיפור!"
 וכאן מוצא את עצמו האחראי על הדירה, בעל מצוות 'השבת אבידה', מקשיב לסיפור פלא בלתי יאומן.
 צלילי הרקע, הולכים ונעלמים, והוא מוצא את כל כולו מרוכז בסיפורו של יענקי...

"בשנה שעברה סחבו אותי כמה חברים לאומן. הם סיפרו על 'אקשן' ומצב' וכל מיני דברים מעניינים שיש שם.

"התלהבתי. מזמן לא הייתה לי חוויה מרגשת כל כך, מה גם שחיפשתי היכן לשהות בימי ראש השנה, עדיף כמה שיותר רחוק מן הבית, וקיבלתי את ההצעה. "סטתי יחד איתם לאומן, מצאתי כל מיני חברים מהעבר, וניצלתי היטב את השהות המעניינת באומן. "השנה, הרגשתי שמצייתי כבר. הרגשתי כבר מה זה לחוות את ראש השנה באומן, ולא היה לי חשק לנסוע עוד הפעם. "אבל החברים לא הרפו, הם ממש סחבו אותי איתם,

ובלית ברירה מצאתי את עצמי שוב באומן.

"עכשיו, בערב ראש השנה, נכנסתי להתפלל בציון, ופתאום תקפה אותי התעוררות רוחנית שכבר מזמן לא הייתה לי...
 "ההתעוררות כל כך תפסה אותי, עד שאמרתי לרובנו של עולם: אם אתה באמת אוהב אותי, תראה לי סימן! תשלח לי משהו שיראה את האהבה שלך אלי.
 "ופתאום אתה מתקשר אליי ככה, ומבשר שמצאת את התפילין, דווקא התפילין שבגללם הרגשתי שה' לא רוצה אותי והתרחקתי כל כך?!"
 "אני מרגיש בחוש שזה הסימן שה' שלח לי, להראות את האהבה הגדולה שלו אלי!" ■

המשפטים ששיננתי במהלך השעות האחרונות...

"יענקי, אני מאוד אוהב אותך ומכבד את ההחלטות שלך, ולא אשכנע אותך לעשות משהו שהוא כנגד רצונך. אבל נראה לי שהבנת אותנו לא נכון, אנחנו רוצים שתגיע כדי שנשמח ביחד ואין לנו שום תוכנית להרביץ בך 'מוסר' בכל צורה שהיא בשבת'...
 ויענקי אכן בא. הוא השתדל במשך כל השבת שלא להפריע להוריו, ניצנים של טוב לב מזמנים עברו... הוא אפילו עלה לציון ומלמל כמה מזמורים. האחים הקטנים היו מאושרים להיות אתו שבת שלמה ביחד בלי שייעלם ארבע פעמים במשך השבת. ובאופן כללי הרגיש הרב לוי שהם הצליחו בחסדי ה'

ובזכותו של רבי שמעון להשיג את המטרה.

התחושה הייתה שיענקי התקרב מאד בחזרה. הרבה יותר ממה שהיה לפני כן. קיוו בני משפחת לוי שמעתה ואילך יהיה שיפור והתקדמות ביחסים שלהם מול יענקי וביחסים של יענקי עם אביו שבשמיים.

קיוו, והתבדו. למחרת גילה יענקי שהתפילין שלו נעלמו. היה לו חשק פתאומי להניח תפילין, אולי בהשפעת השבת שעברה בנעימים. אבל התפילין נעלמו כאילו בלעה אותם האדמה.

"זה דרדר את המצב הרבה יותר ממה שהיה לפני כן. אם חשבנו שיהיה שיפור, התאכזבנו ובגדול. יענקי החליט שזה סימן שהקדוש ברוך הוא לא רוצה אותו. ולא, מדוע דווקא במירון הוא איבד את התפילין?
 "הוא הלך והתרחק מעימנו עוד ועוד. התדרדר הרבה יותר. וכרגע אני לא מסוגל לדבר איתו בכלל.
 "עכשיו אתה מבין אותי? אם אתה מסוגל, תתקשר אליו אתה בעצמך ותספר לו על המציאה. אולי זה יעשה לו משהו, לא בטוח..."

...

הוא נשם עמוקות, ולחץ על המקש הירוק. צליל החיוג נשפך אל תוך אוזנו, מכיל בתוכו רעשים מוזרים אליהם לא שם לב אף פעם...
 הוא כנראה מדמיין. אין שום שינוי בצליל החיוג הרגיל. בוודאי הצלילים המאיימים שהוא שומע הם פרי דמיונו ומלחץ השיחה אותה הוא עומד לערוך.

מחשבותיו נקטעו באחת: "הלו?"

"כן". הוא הסדיר את נשימתו, משתדל לשוות לעצמו טון רגוע. "שלום לך יענקי. מדבר האחראי על הדירה במירון, אם אתה זוכר הייתם אצלינו

יש לכם סיפור המצאים למדור: אדם טכדים סיפור
 מעניין של מוח הצדיק שיכול לחזק את הקוראים?
 שלחו לנו לכתוב: 02-5396363
 או חיינו לכתוב: 053-3183654
 ותזכו לזכות את הרבים בחיזוק באומן מדייקים
 כל סיפור יתקבל בברכה. (הפרסום יהיה תלוי במספר המצאים)

חברותא בודדת

השירה

הנעימה התנגנה בין צל העץ הגבוה למעין המפכה, הילדים שרו בדבקות ובגעגועים --- "איי - וְשֵׁם נְבִיאָ מְעִין לוֹ, וְ-ח-ר-ו-ב לְמַאֲכָלוֹ" - "אֲדוֹנָנוּ בַר יוֹחָאי, וְאַמְרָתָם כֹּה לְחַי..." מספר ילדים כבר הספיקו לטפס על עץ החרוזים הגבוה הגדל בסמוך למערה, אחרים נכנסו לתוך המערה החשוכה, כשהם מאירים את החשכה עם פנסים ונרות...

פקיעין, מערת הרשב"י.

המקום בו הסתתרו הנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי ובנו, במשך שלש עשרה שנים, בזמן שהרומאים הרשעים חפשו אחריהם בכל מקום אפשרי, אך ללא הצלחה. במשך השנים הללו ישבו רבי שמעון בר יוחאי ורבי אלעזר בנו במערה, גופם מלא פצעים, אך הם מנתקים לגמרי מהעולם הזה, עוסקים הם בסודות התורה יחד עם אליהו הנביא, שם בודאי גם עסקו הרבה בהתבודדות ושיחה בינם לבין קונם, שהרי כל הצדיקים לא זכו למדרגתם כי אם על ידי התבודדות ותחנונות ובקשות, הפצרות ופיוסים לפני בוראם. כמו שאמר רבנו ז"ל כשהגיע להר הכרמל בהיותו בארץ ישראל ששם נמצאת מערת אליהו, ורבנו התבטא אז: "צירתי לעצמי, הנה כאן היה לאליהו הנביא התבודדות..."

אלפי שנים חלפו, ועדין אורו של רבי שמעון בר יוחאי מאיר וזורח בכל העולם. הימים הם ימי בין הזמנים, ובחבורות הנערים "מבועי הנחל" נסעו אל עבר העירה הערבית 'פקיעין' לשאב מהקדושה הטמונה במערת רבי שמעון בר יוחאי ובנו, השמש להטה, הצפרים ציצו, והילדים התישבו מתחת לעץ הגבוה ונגנו נגיני דבקות וכסופים...

הלואי שהייתי לבד...

הערשי התקדם בזהירות בין הסלעים, כשהוא טובל את רגליו במי הנחל, לידו התישב אלעזר. "תתאר לעצמך" - אמר הערשי - "איוך ישב כאן רבי שמעון בר יוחאי ועסק בזהר הקדוש, ובהתבודדות הרחק הרחק מעין-רואים, במערה בין הרים ונחלים..." - "נראה לי שאם הייתי יכול", התלהב הערשי - "הייתי מכין לעצמי תיק עם סנדוויצים ושמורים, והולך למשך כל השבוע לאיזה מעין בגליל, ועוסק שם בעבודת ה', בלי שום

מפריע... משנו משניות וגמרא, ואומר לקוטי תפלות... הכי טוב להיות לבד עם ה', כמו רבי שמעון בר יוחאי!"

"אתה שוכח" - הפסיק אותו אלעזר לרגע - "שכל ענינו של רבי שמעון בר יוחאי היה אהבת חברים, תמיד היה עוסק בתורה יחד עם החבריא הקדושה, ואמר שהוא התקון לתלמידי רבי עקיבא שלא היתה אהבה ביניהם, ואמר "אנו - בתביבותא תליא מילתא [- אנו, כל ענינו תלוי באהבה שבינו]. ואם כן, זו לא חכמה להיות כל הזמן לבד. צריך ללמד יחד עם חבורה ולשמח אחד את השני, אי אפשר לחיות כל אחד לעצמו בלבד" ---

אלעזר והערשי שמו לב שכל הילדים כבר חוזרים לאוטובוס, כשהמסגית מזרז את אחרוני הילדים לעלות אל האוטובוס. "היי! הערשי ואלעזר, אתם עדין פה?" - התפלא המסגית - "לא שמתי לב אליכם, היכן הייתם?"

לבד או ביחד?

"הינו במעין, אך אנחנו עוסקים בשאלה המטרידה אותנו, האם צריך להשקיע את עקר כחותינו באהבת חברים, להיות כמה שיותר יחד עם כלם, ללמד עם כלם ולחזק אחד את השני, או שעדיף לחיות לבד, להתבודד באיזה יער ולהתקרב אל ה' 'תברך?' המסגית נהנה מאד לשמע את השאלה המעמיקה, ותוך כדי שעלה על האוטובוס - אמר: אתם בודאי לא מתכננים ברצינות ללכת עכשו לאיזה מערה בין ההרים ולשהות שם שלש עשרה שנים ולאכל חרובים... אבל השאלה היא גם בחידור, או בכל מקום שנמצאים ממילא, האם באמת כדאי להשקיע כמה שיותר בין החברים, או שעדיף לנסות בכל הזדמנות להיות עם עצמי, לעבד את ה' לבד..." הילדים הנהנו בחיוב, והמסגית הסביר: "האמת היא שכל אחד מוכרח שיהיו לו את שני הדרכים. אם ילד יתכנס אל תוך עצמו, יתרחק מהחברים, הוא יפסיד את הכח העצום שטמון בחברים טובים, הוא עלול לפלל לבדידות ועצבות, ואם יהיה לו איזה קשי, לא יהיה מי שיעזר לו להתרומם, וכמו שכתוב: "טובים השנים מן האחד, כי אם יפלו, האחד יקים את חברו, ואילו האחד שיפול ואין שני להקימו" וכבר הזהיר אותנו רבנו "רק תחזיקו את עצמכם ביחד אז תהיו אנשים כשרים. ולא כשרים בלבד אלא אפלו צדיקים וטובים תהיו..." לכן צריך להשקיע כמה שיותר כחות להיות יחד עם חבורה של חברים, ראי שמים, ובעקב עם חברים חסידי ברסלב אשר על ידי זה

יש לנו כלים לקבל את אורו הגדול של רבנו ז"ל.

עֶשֶׂר אֲלֹף קִילוֹ זָהָב!!

תתארו לעצמכם שמגיע עשיר עצום, ומענין לתת לכם עשר אלף קילו זהב! (10 טון) אם ילד אחד יגיע לבדו לקחת את האוצר, הוא לא יוכל לקחת לביתו את הזהב... כן גם אורו של רבנו גדול ועצום, "אוצר של ד'את שמים", אך אי אפשר לקבל את זה כשאני חי רק לבד, דוקא כשיש אהבת חברים, מקבלים כלים גדולים, שבתוכם יוכל להאיר אורו של הצדיק, וכמו שאמר רבנו: אם תחזיקו עצמכם יחדו תמשיכו אותי אליכם."

"אך מצד שני" - המשיך המשגיח - "אם נהיה כל הזמן רק עם חברים, ולא יהיה לנו קצת זמן עם עצמנו, רק אנחנו עם ה' יתברך לבד, אנחנו נאבד את הנקודה שיש לכל אחד ואחד, למשל, אם הערשי אוהב לנגן לפני ה', יש לו חשק לפעמים לשבת ולהתגעגע אל ה' בנגוני התעוררות, אם הוא כל הזמן יהיה עסוק עם החברים, לא ישאר לו זמן להיות לבד עם ה' יתברך, הוא יפסיד את הקרבת ה' המיוחדת שיש לו כשהוא מנגן לפני ה'."

עוד דגמא. אם אלעזר רוצה לשיין איזה מסכתא מסימת או איזה ספר מספרי רבנו, מלבד המסגרת בחידר (כמובן בזמן שלא מפרע לסדרי התלמוד תורה) אך אם הוא יעשה רק מה שכלם עושים הוא יפסיד את זה.

צְרִיף אֶת שְׁנֵי הַחֲלָקִים

יותר מכף, המשיך המלמד, 'אם חברים רעים ינסו למשוך אותו לדברים לא טובים, הוא לא יוכל להתנגד, כי תמיד הוא עושה רק מה שהחברים עושים. ואין לו שום חלק בשביל עצמו...

לכן, צריך את שניהם. מצד אחד, צריך להרבות באהבת חברים ולא לחשב שאני יפסיד מזה, כי באמת מרויחים מזה הרבה יותר ממה שנואה שמפסידים מזה. גם אם חבר שלך יש לו דעה אחרת משלך, אתה אוהב ללמד במהירות את החמר הנלמד, והחבר אוהב ללמד לאט יותר, שנה לך להשקיע וללמד אתו בתברותא, למרות שנואה לך שאם היית לומד לבד היית יכול להספיק יותר, אבל כאשר תלמד עם החברותא במשך תקופה מסוימת, לפתע פתאם תשים לב כמה הוא הוסיף לך הבנה בכל מיני דברים שלא היית שם לב אליהם מעצמך כי אתה רגיל ללמד

במהירות, וכמוכן, גם החברותא הרויח מהלמוד אתה, הוא קבל ממך את ההספק הרב בלמוד, כי אם היה לומד לבד היה מספיק פחות'...

מצד שני, כל ילד צריך למצא לעצמו זמן לדבר עם ה' יתברך לבד, ללא חברים שיתערבו לו, בלי לחשב מה פלוני חושב עלי... כן! התבודדות זה לא הנהגה של מבגרים בלבד, רבנו למד גם ילדים איך להתבודד. כמו שמספר בחיי מוהר"ן "אשר פעם אחת שאל אותי אחד מבני הנעורים הקטנים איך להתבודד, ולמד אותו לומר לפני ה' יתברך: רבנו של עולם, רחם עלי וכו' כי הייתן שיעבר ימי בהבל פזה? וכי בשביל כך נוצרתי? "

(ובלשון אידיש: הייבן אז עס זאל מיר אזוי אנוקע זיין די וועלט, בין איך זען פון דעקסט וועגין באשאפין זינארין וכו') אחר כך באיזה עת עמד זה האיש אחר פתלי רבנו ז"ל, ושמע איך שרבנו ז"ל בעצמו שפך את לבו לפני ה' יתברך בדבורים כאלו... "ככה דבר רבנו הקדוש עם ילדים צעירים ולמד אותם לדבר עם ה' לבד. וכמו שרבנו ז"ל בעצמו נהג כן בהיותו ילד קטן בן שש שנים בלבד... רבי נתן מסביר את מאמר חז"ל שאמרו: "לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הצבור שנים מקרא ואחד תרגום". כל אחד צריך מצד אחד לבוא לבית הכנסת ולשמע יחד עם כל הצבור את קריאת התורה, ומצד שני הוא צריך ללמד בפני עצמו את הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום.

כשילד יש לו את הזמן שבו הוא לבדו, אז גם אחר כך כשהוא יחד עם חבריו הוא יוכל להאיר בהם הרבה יותר, וכמוכן לקבל מהם את הנקודה שלהם.

לְבַד וְגַם בְּיַחַד

אם תבאו בל"ג בעומר למירון, תראו את הרקודים השומחים בחצר המערה, אשר כל כולל ישראל ורקודים שם באהבה עצומה, וממש בסמוך, בתוך המערה, בוכה כל אחד לבדו לפני ה' יתברך ולפני הצדיק, תבינו שישנה כזאת מציאות שמצד אחד כלם יחדו באהבה ובשמחה, ומצד שני כל אחד יש לו את נקדתו הטובה, הנקדה שבינו לבין קונו, וביני לבין הצדיק... והכל בלח הצדיק! ומשם תקחו את זה למשך כל השנה... "נאהב אחד את חברו ולא נתבלבל אחד מהשני ויחדו נתקרב לרבנו. רבי נתן מבאר את מה שדרשו חז"ל על הפסוק "וספרתם לכם" - 'לעצמכם' שצריך שלא להסתכל אחד איך חברו סופר, כמה דמעות הוא שופך, ויחד עם זאת - אנו בחביבותא תליא מילתא... ■

הצדקה

מאמר

צְרִיף לְהַרְבוֹת בְּאַהֲבַת חֲבֵרִים וְלֹא לְחַשֵּׁב שְׂאֵנִי יִפְסִיד מִזֶּה, כִּי בְּאֵמֶת מְדוּיָהִים מִזֶּה הַרְבֵּה יוֹתֵר כּוֹמָה שְׂנֵאָה שְׂמִסְסִידִים מִזֶּה.

הַאֲדָרִיכָל

הַאֲדָרִיכָל שֶׁתִּכְנַן אֶת הַבְּנֵי הַנִּפְלָא הַלְּזָה, וּמְהֵי כְּתַבְתּוּ הַמְדִיקָתָה, וּמְהֵר לְהוֹפִיעַ בְּבֵיתוֹ שֶׁל רַבֵּי נִפְתָּלִי כְּהֵן.

לְאַחַר מִסְפַּר נִקְיִשׁוֹת קְלוֹת נִפְתָּחָה דַּלַּת בֵּיתוֹ שֶׁל רַבֵּי נִפְתָּלִי, וּבְנֵי הַבַּיִת נִדְהָמוּ לְגַלוֹת שֶׁפִּתַּח עוֹמֵד לֹא אַחַר מֵאַשֶׁר - רֹאשׁ הַכְּמָרִים! רַבֵּי נִפְתָּלִי הִזְמִין בְּאֲדִיבוּת אֶת הַכְּמָר לְשִׁבְתָּה. הַכְּמָר הִתְיַשֵּׁב בְּאַרְשֵׁת חֲשִׁיבוּת, וּמִיָּד נִגַּשׁ לְעֵבֶר הָעֵינָן. "רְצוֹנִי שֶׁתִּבְנֶה בְּנֵן מִפָּאָר וּמְרַהֵיב לִכְנֶסֶיהָ!" - בִּקֵּשׁ מִרַבֵּי נִפְתָּלִי הַאֲדָרִיכָל. רַבֵּי נִפְתָּלִי, שֶׁפִּשַׁח הָיָה, הִבִּין שֶׁאֵין כָּאֵן רַק בִּקְשָׁה מֵצַד הַכְּמָר, כִּי אִם פְּקֻדָּה שֶׁאַבּוּי לְמִי שֶׁיַּעֲזִיז לְהַפֵּר אוֹתָהּ... לָכֵן, לְמֵרֹת הַזְּעִזוּעַ וְהַחֲלָחָלָה שֶׁאַחֲזָה בְּרַבֵּי נִפְתָּלִי מְהֵרָעִיוֹן הַנוֹרָא הַסְּתִיר הֵיטֵב אֶת רַחֲשֵׁי לְבוֹ, וְהִשִּׁיב לַכְּמָר: "תִּרְאֶה, בְּתִקּוּפָה זוֹ יֵשׁ לִי הַזְּמָנוֹת רַבּוֹת וְדַחוּפוֹת וְלֹא אוֹכֵל לְדַחוּתָם כְּכִדִּי שֶׁלֹּא לִפְגָּם בְּשָׂמִי הַטּוֹב. לָכֵן חִזַּר אֵיפּוֹא אֵלַי בְּעוֹד מַחְצִית הַשָּׁנָה, וְאֶז אֲתַפְּנֶה לְעֵסֶק בְּעֵינָיִךְ". הַכְּמָר הִבִּיעַ שְׂבִיעוּת רְצוֹן, וּפְנָה לְדַרְכּוֹ.

מִשְׁעֵזֵב הַכְּמָר אֶת הַבַּיִת הִתְחִיל מִיָּד רַבֵּי נִפְתָּלִי בְּהַכְנֹת קִדְחַתְגִּיּוֹת לְקִרְאֵת הַ"בְּרִיחָה!" מְכַרְח אֲנִי לְבִרְחַ מִהַמְדִינָה" - הַבְּהִיר רַבֵּי נִפְתָּלִי לְסוֹכְבָיו בְּלֵב חֶרֶד - "אִם אֲשָׂאָר בְּקִרְבַּת מְקוֹם יִחַפֵּשׂ אַחֲרַי הַכְּמָר וְאֵהִיָּה מְכַרְח חֵס וְשָׁלוֹם לְמֵלֵא אֶת רְצוֹנִי!"

מִכִּיּוֹן שֶׁהִכְרַחוּ לְבִרְחַ הַחֲלִיט רַבֵּי נִפְתָּלִי שֶׁהִגִּיעָה הַשְּׁעָרָה לְמֵלֵא אֶת תְּשׁוּקָתוֹ וְלַעֲלוֹת לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל, הוּא מְכַר אֶת מַעֲט מִטְּלָטְלוֹ וְאֶת בֵּיתוֹ בְּחֲשָׂאֵי, וְהַזְהִיר אֶת שְׂכָנָיו שֶׁלֹּא לְגַלוֹת אֶת דְּבַר בְּרִיחָתוֹ. לְאַחַר טְלָטְלוֹת וּקְשִׁיִּים הִגִּיעַ רַבֵּי נִפְתָּלִי לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל, שָׁם הִמְתִּינוּ לוֹ כְּכָר בְּנֵי בֵּיתוֹ, כְּשֶׁרַבֵּי נִפְתָּלִי עוֹבֵד אֶת ה' בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, זֹאת לְמֵרֹת עֲנִיּוֹתוֹ הַמְּפִלְגָּת. לְאַחַר שֶׁשָּׂה חֲדָשִׁים חִזַּר הַכְּמָר אֶל עֵבֶר בֵּיתוֹ שֶׁל רַבֵּי נִפְתָּלִי, וּמָה נִדְהָם לְגַלוֹת שְׂדָדִירִים אַחֲרִים מִתְּגוֹרְרִים בְּבֵיתוֹ. לֹא נוֹתֵר לוֹ אֶלָּא לְהִסְתוֹבֵב בְּחִזְרָה מִתְּסַפֵּל וְחִסֵּר אוֹנִים...

בְּקְלוּזִי' הַמְּפּוֹאָר אוֹרָה וְשִׂמְחָה, זֶה עֵתָה הַשְּׁלֵמָה הַמְּלֵאכָה, וְהַקְּלוּזִי דְחִסִּידֵי בְּרִסְלָב בְּאוּמָן עוֹמֵד עַל תְּלוֹ בְּפָאָר וְהָדָר, כְּשֶׁאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמְנוּ מִכָּל רַחֲבֵי אוּקְרַאִינָה בָּאִים לְהִשְׁתַּתֵּף בְּשִׂמְחַת חֲנֻפַת הַבַּיִת מְדַרְשׁ הַקְּדוֹשׁ.

שְׁנַת תרס"ג. בְּקֶרֶב חִסִּידֵי בְּרִסְלָב הָיָה חִסִּיד נִלְכָּב וְשָׂמוּ רַבֵּי אֵיִיזִיק. לְבוֹ הָיָה עֵר לְעֵזֵר לְאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמְנוּ בְּכָל עַת מְצוּא, וּבְכֻלָּל הָיָה תְּמִיד תּוֹמֵךְ בְּכָל עֵינָיו רַבְּנוּ. בְּיוֹם בְּהִיר נִגַּשׁ רַבֵּי אֵיִיזִיק דָּנָן אֶל הַחִסִּיד רַבֵּי נִפְתָּלִי כְּהֵן, שֶׁמְלַבֵּד עֲבוּדוֹתָיו הַנְּשָׁבּוֹת בְּצִיּוֹן רַבְּנוּ בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה, וּבַהֲתַבּוֹדוֹת, עָסֶק לְפָרְנֶסְתוֹ בְּמֵלֵאכַת הַאֲדָרִיכָלוֹת, וּבִקְשׁ מִמֶּנּוּ לְבָנוֹת מַחְדָּשׁ אֶת הַקְּלוּזִי, לְפָאָר וְלְרוּמִים אֶת בֵּית אֱלֹקֵינוּ וְאֶת שֵׁם רַבְּנוּ. "עַל הוֹצֵאוֹת הַבְּנִיָּה" - הִרְגִיעַ אוֹתוֹ רַבֵּי אֵיִיזִיק - "אֵין לָךְ לְדַאֵג כָּלָל, הַכֵּל בְּכָל מְכַל עָלַי, אֵל תַּחֲסֹף בְּשִׁכְלוֹל הַבְּנֵינִי, לְמַעַן נוֹכַח לְבָרַךְ עַל הַמְּגָמָר בְּבֵית מְדַרְשׁ גָּדוֹל וּמְפָאָר!" - סִיִּים רַבֵּי אֵיִיזִיק, שֶׁכָּכֵל שְׁפִיסוֹ הָיָה רַחֵב, לְבוֹ הָיָה רַחֵב עֲשֶׂרֶת מוּנִיָּם.

רַבֵּי נִפְתָּלִי הִתְמַסֵּר כְּלוֹ לְבָנוֹת אֶת הַקְּלוּזִי בְּתַכְלִית הַיָּפִי, וּבְאַמַּת כְּעֵבוֹר תְּקוּפָה סִיִּים אֶת הַבְּנִיָּה, וְכָלֵל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמְנוּ נִהְרוּ אֶל מַעֲמַד חֲנֻפַת הַבַּיִת בְּתַפִּים וּבְמַחֲלוֹת...

לֹא רַק אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמְנוּ בָּאוּ אֶל הַקְּלוּזִי, גַּם רַבִּים מִתּוֹשְׁבֵי הָעִיר, וְאֶכְלוּ הַכְּרִים, הִגִּיעוּ לְחֻזוֹת בְּהַתְּפַעְלוֹת בְּבִנְיָן הַמְּשֻׁלָּם וְהַמְּפָאָר. בִּינֵיהֶם אֶפְשָׁר הָיָה לְהַבְּחִין בְּמוֹשֵׁל הָעִיר, שֶׁהִתְרַשַּׁם עֲמֻקּוֹת מִהַמְּבִנָּה הַיָּפָה. גַּם הַ"בִּישׁוּף" - רֹאשׁ הַכְּמָרִים הִגִּיעַ בְּמִרְכָּבָה הַדּוֹרָה רְתוּמָה לְסוּסִים אֶפְרִיִּים. הוּא הִתְבּוֹנֵן עַל הַבְּנֵינִי מִכָּל עֵבֶר, הוּא רָאָה אֶת הַחֲטוּבִים הַיָּפִים, וְאֶת הַתְּכַנּוּן הַמְּדִיק, וּבְלָבוֹ הַתְּנוּצֵץ רַעִיוֹן. זֶה זְמַן רַב שֶׁהוּא חִפֵּץ לְבָנוֹת מְבִנָּה מְרֻשִׁים וּמְנַקֵּר עֵינָיִם לִכְנֶסֶיהָ הַנוֹצְרִית. אֵף כֹּל הַתְּכַנְיּוֹת שֶׁהִגִּישׁוּ לְפָנָיו הַאֲדָרִיכָלִים הַגּוֹיִם לֹא מְצָאוּ חֵן בְּעֵינָיו. הַבִּישׁוּף בָּרַר אֵיפּוֹא מִי הוּא

סיפור
רַבֵּי נִפְתָּלִי
הַתְּמַסֵּר
כְּלוֹ לְבָנוֹת
אֶת הַקְּלוּזִי
בְּתַכְלִית
הַיָּפִי, וּבְאַמַּת
כְּעֵבוֹר
תְּקוּפָה סִיִּים
אֶת הַבְּנִיָּה,
וְכָלֵל אֲנָשֵׁי
שְׁלוֹמְנוּ נִהְרוּ
אֶל מַעֲמַד
חֲנֻפַת הַבַּיִת
בְּתַפִּים
וּבְמַחֲלוֹת...

היום יום... לעומר!

ברסלבר חסיד!!
שואף הנך להרגיש טעם חדש
במצוות ספירת העומר?

הדרך האמיתית
וההכנה המופלאה
לקבלת התורה
וגאולת הנפש

”מי כיוונו אלה, שעובר על כל אחד ואחד מה שעובר כגוף ובנפש, צריך לחיות עקר הלמוד בספרי מוהרנ”ת זכרונו לברכה, על אשר על ידו היה ביכלת אדמו”ר זצ”ל להוריד את דבריו הנוראים ולעורר ולחזק בהם גם אנשים נוגשמים ומנחמים בעמק השאול תחתית כמונו. גם כי באמת כל דברי מוהרנ”ת זכרונו לברכה מראש ועד סוף, הכל מאדמו”ר זצ”ל מעצמו” (מוכני אור)

BB.LIX

הופיע!

מאמר "תמימות תהינה"

עבודת ימי ספירת העומר
והארת חג השבועות
מספר הקדוש
"ליקוטי הלכות"

**מהדורה מפוארת
בתוספת ביאורים וציונים
והוספות חשובות**

מופץ בבתי הכנסת

לחיות עם ההלכות

